VALMIKI

RAMAYANA

CARTEA ÎNTÂI

BALA KANDA - TINEREŢEA LUI RAMA

Traducere din limba engleză de Cristian-Radu Staicu

BUCUREȘTI

2016

Textul care urmează este o variantă în lucru în vederea unei ediții definitive, de aceea va fi revăzut periodic; traducătorul va ține seama de sugestiile și observațiile pertinente care vor fi făcute.

BALA KANDA - TINEREŢEA LUI RAMA

1

1. Gânditor ce chibzuieşte adânc este Nārada, veşnic plecat asupra tainicelor *Vede*, dintre-nvăţaţi cel mai pătrunzător; cu el vorbea Valmiki, el însuşi mare înţelept. Cuviosul *muni* stăruitor întreabă dacă există -n astă lume un om desăvârşit .

2. „Cine ar putea să fie, pe acest tărâm al nostru, un bărbat puternic şi hotărât în faptă   – doar adevăr grăind, neabătut din cele drepte –, un izbăvitor,

3. plămadă de purtare înţeleaptă, blând cu tot ce are viaţă, a-toate-ştiutor, dar şi-nfăptuitor care îşi urmează învăţătura, erou frumos fără de seamăn?

4. viteaz care îşi ţine firea la mânie, strălucitor, lipsit de pizmă, de care înşişi zeii să aibă teamă-n luptă?

5.Iată ce aş vrea să aflu de la tine, o, *maharşi*, tu, cel mai potrivit să îl cunoşti, iar dorinţa mea de a şti e fără seamăn”. Astfel grăit-a Valmiki lui Narada.

6. Auzind cuvântul lui Valmiki, Narada, Învăţătorul celor trei tărâmuri, la rându-i spuse: „E vremea să se ştie!”Apoi, grăi cu bucurie, cerându-i ascultare:

7. Astfel a început Narada:- „Multe haruri ai cerut, o, înţeleptule Valmiki, de neatins chiar pentru împăraţi întregi la fire – lăsând noroadele deoparte, cu nesfârşită lor mulţime. Totuşi, eu cunosc astfel de om-

8. „mlădiţa din neamul lui Ikşvaku, Rama –cum îl ştie lumea. Plin de râvnă, cu suflet mare, strălucitor, în virtute neclintit, ţinându-şi simţurile-n frâu,

9. ştiutor a-toate, păstrează datina cea dintru-nceput de lume, e primitor şi darnic, zdrobindu-i însă pe potrivnici. Cu braţe lungi, gât ca o scoică, nalţi pomeţi,

10. el are piept de leu şi umerii vânjoşi – cu braţele care-i ajung genunchii întinde arcul său cel lung, el distrugătorul de vrăjmaşi –,faţa lui împărătească cu frunte largă e-ncununată de o coamă, iar pasul îi e de leu de-asemeni.

11. E potrivit de stat, cu braţe şi picioare frumos cumpănite, cu piept vânjos; ochii mari, faţa cu pielea luminoasă, are o fire fericită: cu aceste divine calităţi el îşi răspândeşte strălucirea.

12. Cunoscător al Legii, legat de adevăr, el este veghetor la buna stare a supuşilor, măiestru-n chibzuinţă, ducând viaţă curată, stăpân pe sine şi neleneş, de-aceea e slăvit.

13. E asemenea lui Prajapati, desăvârşit, apărătorul celor trei tărâmuri, zdrobind vrăjmaşii, deşi veghează asupra oricărei fiinţe, păstrându-şi nentinarea.

14. E luptătorul credinţei sale neabătute, apărându-i şi pe cei care urmează aceeaşi dreaptă Lege; el cunoaşte Vedele şi Vedanga în întregimea lor, ştiind de-asemenea şi Veda arcaşului neîntrecut.

15. El sfintele scrieri le ştie şi le ţine-n minte pururi, e la-naltă cinste în toate cele trei tărâmuri, blând şi inimos în ceasul greu, cu mintea limpede alege ce-i bine de ce-i rău.

16. Precum oceanul primeşte la sine multe râuri, aşa şi prinţul acesta primitor se-arată tuturor celor cu inima curată, bucurându-le ochii.

17. El, fericirea mamei sale, crăiasa Kausalya, e întruparea măreţelor virtuţi, iar gândul lui - mărgăritarul în străfunduri de ocean, dârzenia lui - mai tare ca Munţii Himalayei.

18 – 19a. Rama n-are seamăn decât printre zei: în vitejie – Vişnu; la chip – doar luna plină; statornic precum Pământul; la mânie, e focul de la Sfârşitul Lumii; bunăvoinţa lui doar cu a lui Kubera se poate măsura, iar în curăţia sufletului el pare al doilea Dharma pe acest tărâm.

19b – 20 – 21 a. Fiind Rama dăruit cu harurile-acestea, –având în suflet mereu al ţării bine, fiind pe lângă toate cel mai mare şi mai drag din fiii regelui Daśaratha, craiul îl hotărâse moştenitor .

21b – 22. Aflând aceste pregătiri, preaiubita Kaikeyi – una din soţiile-crăiese – ceru împlinirea făgăduinţei făcute odinioară chiar de rigă: din ţară pe Rama să-l alunge, iar în locul lui pe Bharata să-l facă al său moştean.

23. Silit de vorba dată şi păzindu-şi cinstea, raja Daşaratha pe mult iubitul Rama spre codrii îl alungă.

24. Un mare viteaz ca Rama spre sihlă s-a-ndreptat pentru a o-mbuna pe Kaikeyi, porunca tatălui ascultând, spre cinstea cuvântului domnesc.

25 – 26a Cu dragoste frăţească, spre marea umilinţă îl însoţeşte pe erou mai tânărul Lakşmana, fiul Sumitrei – maică mândră de-asemenea vlăstar, pildă a iubirii dintre fraţi.

26b – 27 – 28a. Zeiţa între femei, măiastră zămislire cerească, Sīta, fiica lui Janaka şi nora lui Daşaratha, - pentru Rama mereu o blândă oglindire-aidoma a sa, pe soţul său urmează, precum de-a pururi steaua Rohini îl urmează pe Chandra zeul Lunii .

28b – 29 – 30a. Pe Rama îl însoţesc un timp, în calea-i spre surghiun, târgoveţii cetăţii, chiar însuşi Daşaratha. Apoi, pe malul Gangelui, Rama îl întâlneşte pe bunul prieten Guha, domn în Śŗngaberapura. Adunându-se tuspatru – Rama, Guha, Lakşmana şi Sitha – prinţul trimite înapoi sfetnicul care-i slujise drept vizitiu până acolo.

30b – 31 – 32a. Cei trei străbat un codru după altul, trecând râuri cu belşug de apă, până la sihăstria lui Bharādvāja *muni*. Urmând cuvântul înţeleptului, ajuns-au la Chitrakuta, unde şi-au făcut sălaş frumos: ei trei, deşi din Ayodhya, trăiau acum în mijlocul pădurii, voioşi ca gandharvaşii şi cereştii zei.

32b – 33a. Pe când Rama se-ndrepta spre Chitrakuta, craiul Daşarata se stinse de dor, plângând cu jale după fiul său el a plecat spre ceruri.

33b – 34. Vasiştha şi sfetnicii împărăţiei pe Rama îl roagă să urce-n jilţul ţării, Bharata nicicum nevrând coroana. Vrednic era Bharata de domnie dar, lepădându-se de sine, el vine în pădure pentru a-l implora pe Rama, căzându-i la picioare.

35 – 36a. Smerit, cu multă cuviinţă, îl roagă mezinul pe Rama cel cu suflet mare, Bharata către frate astfel grăind: „O, doar tu vei domni, tu, Cinste-ntruchipată!”

36b – 37a. Rama cel potrivit să fie rege şi mereu binevoitor cu ai săi supuşi, domnia încă n-o primeşte până surghiunul nu şi-l isprăveşte, precum a fost a tatălui poruncă.

37b – 38a. Până atunci în grija lui Bharata lasă ţara şi, drept semn de întărire, sandalele îi dă; cu iscusinţă, fratele mai mare acasă îl trimite pe mezin.

38b – 39a. Acesta, rămas cu voia ne-mplinită, atinge picioarele lui Rama, sandalele îi ia. Se-ntoarce apoi să poarte grija ţării, nu din cetate, ci din cătunul Nandigrama, pe Rama aşteptându-l cu speranţă.

39b – 40. Păstrându-şi strălucirea neumbrită de pofta de domnie, neclintit ţinând cuvântul dat, Rama porneşte către Daņḏaka, sihla-ntunecată, pacea minţii voind să îşi păstreze.

41 – 42a Intrând în codrul nesfârşit, Rama cel cu ochi de lotus îl nimiceşte pe demonul Virādha. Acolo îi cunoaşte pe înţelepţii Śarabaņga, Sutīshna şi Agastya şi pe fratele lui Agastya.

42b – 43a. Agastya îl înarmează cu arc, sabie şi fermecate tolbe care fără de istov se umplu cu săgeţi –armele lui Indra, primite-n dar odată de la zeu – cu sfaturi împreună. Rama pe toate le primeşte cu-ncântare.

43b – 44a. Pe Rama îl roagă *rişii* împreună cu sihaştrii codrului acela să stârpească nemernicii şi monştrii fără seamăn ce bântuiau pădurea

44b – 45. Bârlog de demoni ajunsese codru-acela, iar Rama se înduplecă la ruga celor curaţi ca focul jertfei şi le jură că prin luptă Dandaka o curăţă de duhuri.

46. În vremea asta chiar, o vidmă schimbătoare la chip şi-nfăţişare, ce locuia în Janasthāna, pe nume Şūrpaņakha – căci avea gheare cât vânturătoarea – ajunge cârnă şi de urechi ciuntită prin mâna lui Lakşmana.

47 – 49a. Vrăjitoarea mână-ntâi paisprezece– mpieliţaţi pe Rama să-l înfrunte; apoi, pe rudele-i de sânge le îmboldeşte-n luptă, dar pier de mâna regelui toţi trei: Khara, Trishira şi Dūshana, cu cetele nelegiute (în totul mii tot paisprezece *rakşasa*).

49b – 50a. Mai are iazma înc-un frate, pe Ravana; el se umple de mânie văzând cimotiile moarte şi cere ajutorul împieliţatului Mārīcha,

50b – 51a. acesta însă îi răspunde-ntr-una: „Cu prinţul neînvins nu mi te pune, nu-i de iertat asemenea prostie!”

51b – 52a. Dar lui Ravana îi venea sorocul: uitând de sfatul bun, pe Mārīcha îl sileşte, de-ajung la pragul sihăstriei unde sălăşluia viteazul.

52b – 53a. Maricha-nşelătorul pe prinţi departe-i duce, iar Ravana pe Sita o înşfacă, tăind cu sabia pe singuru-i aparător, vulturul Jatāya.

53b – 54a. Plânge cu jale şi spumegă Raghava când pasărea îi spuse cu ultima suflare- " Maithili a fost răpită".

54b – 55. Pe rug îl arde pe Jataya, mâhnirea sporindu-i fără seamăn. Apoi, pe Sita căutând prin codru, eroul îl vede pe Kabandha cel slut, groaznic la înfăţişare –

56 – 57a. Săgeata pornită din arcul puternicului rege îl arde într-o clipă, dar sufletul sărman spre ceruri se îndreaptă, după ce vesteşte: „O, Raghava, purcede spre dreapta Şabari, doamna fără pată!”

57b – 58a. Luminatul fiu al lui Daşaratha, Rama distrugătorul vrăjmaşilor, ajunge la Şabari, iar Şabari i se-nchină.

58b – 59a. Pe malul lacului Pampa, Rama îl întâlneşte pe Hanūman, maimuţa – paznic al pădurii; la sfatul acestuia, cu Sugrīva se împrieteneşte.

59b – 60a. Rama cel ager şi iute, totul le spune, cum Sita furat-a fost,

60b – 61a. Iar Sugriva din neamul *vanara* cu drag l-ascultă, ca prieten – şi prieten se jură să-i fie, pe para focului ce arde.

61b – 62a. La rându-i, Rama prieteneşte îl întreabă pe craiul maimuţelor *vanara* de ce e plin de jale; acesta cu şart, dar cu amărăciune, îi povesteşte despre războiul cu fratele său Vāli.

62b – 63a. Rama se leagă cu jurământ pe Vāli să-l stârpească pentru multele-i păcate, dar regele *vanara* îi vorbeşte de vânjoşia fratelui mai mare.

63b – 64. Puterea lui Raghava părându-i mult prea mică, Sugriva i-arată leşul lui Dundubhi, demonul doborât de Vāli, tăria să-şi vădească sau să chibzuie mai bine.

65. Surâse prinţul cel învăscut în arme, văzând grămada de ciolane: cu degetul cel mare de la picior le aruncă zece poşte – tot neîncrezător zâmbeşte şi regele *vanara*.

66. Atunci Rama despică şapte arbori *sala* cu greaua lui săgeată, care străpunge-n zbor un munte şi se opreşte într-al Pământului străfund.

67. Abia atunci arhimaimuţa cu inima voioasă se încrede, pornind cu Rama spre peştera Kişkińdhā.

68. La gura peşterii, Sugriva cel cu aurită blană strigă cu putere, chemând la luptă pe regele cel mare.

69. Vali îşi linişteşte soaţa – pe numele ei, Tara; îl înfruntă pe Sugriva, dar Rama cu săgeata-i îl şterge de pe lume.

70. Cum pe Vali la ruga lui Sugriva-l ucisese, Rama l-a pus pe-acesta să-mpărăţească singur toată ţara.

71. El era printre *vanara* maimuţa cea mai iscusită. Îşi adună supuşii, în patru zări trimite iscoade pe fiica lui Janaka, pe Sita să o afle.

72. Vulturul Sampāti pe Hanuman cel-bun-la-toate îl îndeamnă să sară peste noianul cel sărat, întins pe o sută de *yojana*.

73. Prea-iscusitul ajunge astfel în cetatea Lanka, unde Ravana-i domn; în grădinile Aşoka o zăreşte pe Sita, ce sta gândind la Rama.

74. Inelul soţului şi mâhnirea lui i-arată, apoi vrând s-o îmbune pe Vaidehi, frumoasa poartă a grădinii o face mici fărâme;

75. cinci hatmani, şapte feciori de sfetnici maimuţa a zdrobit, apoi pe Akşa, demonul viteaz, până ajunse cetluit pe drept cuvânt –chiar Indrajit, fiul lui Ravana, îl păzeşte.

76 – 77. Prin harul lui Brahma şi cu puterea labei sale viteazul să scape ar putea oricând; având un plan mai mare îndură ca *rakşasa* să-l ducă la Ravana, apoi în scrum preface Lanka, dar pe Sita, prinţesa din Mithila o ocroteşte. Mărita maimuţă se-ntoarce la Rama veştile toate să-i ducă.

78. Se-nvârte-n cerc, pe rege salutându-l; mintosul Hanuman lui Rama cel cu suflet mare îi susură: „ Am văzut-o pe Sita”.

79. Eroul cu Sugriva şi oştile-mpreună spre ţărm se îndreaptă, dar Oceanul drum nu-i deschide, iar Rama cu săgeţile sale ca razele de soare apa în aburi preface, pe Samudra chinuindu-l cât poate de tare –

80. iar Samudra se arată din apă; la sfatu-i, Rama pe Nala îl pune să facă un pod până în Lanka.

81. Ajung în cetate. În luptă Rama pe Ravana-l ucide, iar pe Sita din robie o scapă, însă o vorbă de clacă îl mânie

82. şi cu glas mare o ceartă în faţa mulţimii – Sita iubitoare de soţ, fără de vină ştiindu-se, nu îndură aceasta şi în foc se aruncă

83 – 84. Dar Agni vorbeşte şi Rama îl crede: fără prihană-i Sita! În cele trei tărâmuri se bucură făptura, iar zeii lui Rama îi dau slavă, minunat e Raghava cel cu suflet mare.

85.La urmă, Rama îl pune pe Vibhīşaņa mai mare peste Lanka şi *rakşasa*. Menirea împlinindu-şi, în pace, Rama e senin şi mulţumit de toate.

86. Har având de la zei, învie maimuţele moarte. Împreună cu prietenii buni se urcă în carul minunat Puşpaka şi zboară spre Ayodhya.

87. Se opreşte din cale la învăţatul Bharadvadja, iar pe Hanuma la Bharata îl trimite–n solie.

88. Urcând în Puşpaka se-ndreaptă spre Nandigrama, iar regele-i istoriseşte pe-ndelete lui Sugriva prin câte a trecut în acest codru.

89. Rama se întâlneşte cu fraţii săi în Nandigrama; îşi tunde buclele-mpletite – nu mai e sihastru, iar cu Sita lui alături îşi poate cârmui regatul.

90. Din clip-aceea fără seamăn, lumea va fi plină de daruri minunate: nu vor mai fi nici boli, nici foame, nici rele fapte – belşug în toate şi toate fi-vor cu dreptate.” Astfel a văzut Narada şi grăi către Valmiki:

91. „Cât va domni Rama, părinţii nu vor mai vedea copii murind înaintea lor, femeile vor fi credincioase soţilor şi nu vor şti de văduvie.

92 – 93a. În ţara unde domneşte Rama supuşii nu se tem de foc, de grindină, de boli, de hoţi, de foame, iar potopul nu-nghite cirezile

93b – 94a. Chiar şi în fund de ţară va fi belşug, iar veselie ca în vremea „Kŗta" – aşa va fi domnia lui.

94b – 95. De sute de ori va împlini el *aśvamedha* cu slavă, revărsând aur şi vite nenumărate dăruind cuvioşilor brahmani şi înţelepţilor cum se cuvine după datină. Apoi, cândva, spre Brahma va purcede.

96. În astă lume, din osul lui se vor naşte neamuri de regi o sută şi fiecare om la locul său va fi, cinstind râduiala din naştere şi cuviinţa, iubindu-şi plaiul, şi fi-vor toate bine cumpănite.

97. După unsprezece mii de ani abia, Rama spre Brahma va porni.

98. Această *Ramayana* e sfântă, curăţitoare de păcate, plină de merite, următoare a Vedelor, iar oricine va citi „Legenda lui Rama" se va elibera de toate păcatele.

99. Oricine va citi Călătoria lui Rama se va bucura pe lumea aceasta cu fiii şi nepoţii săi, cu neamul său, cu slugile sale, iar în ceruri va fi slăvit.

100. Dacă o citeşte un brahman – va afla harul vorbirii, un kşatriya – va ajunge stăpânitor, vayşya – va câştiga bani, chiar śudra de va fi, va atinge desăvârşirea fiinţei sale". Astfel a înfăţişat *rişi* Narada miezul Ramayanei lui Valmiki înţeleptul-poet.

2

1. Auzind vorbele spuse de divinul Narada, cuviosul înţelept Valmiki şi ucenicii săi i se închinară cu respect.

2. Zeiescul *rişi*, primind cuvenita slăvire din partea lor, le răspunse după cuviinţă şi, cu îngăduinţa lor, se întoarse în tării.

3. După ce acesta porni spre slavă, Valmiki purcese spre malul râului Tamasa, aproape de apa cea mare Jāhnavi.

4. Lângă ţărmul Tamasei găsi un loc neprihănit şi grăi astfel spre ucenicul ce îi sta aproape:

5. „O, Bharadvadja, atât de curate-s apa şi malul de aici! Plăcute sunt ca sufletul de om cinstit şi nobil în simţire

6. nu le-ntina... dă-mi pocalul şi brâul cel de iută: în apa Tamasei singur voi intra spre rugă”.

7. Smeritul Bharadvadja pe Valmiki cel cu suflet mare îl ascultă, veştmântul i-l întinde.

8. Învăţatul cel netulburat de-a pururi din mâna novicelui ia straiul pentru scaldă, porneşte apoi, privind în juru-i, pe drumu-i către apă.

9. Zburau în preajmă doi *ploieri*, dragostea cântându-şi cu dulceaţă, neştiutoare de primejdii, iar divinul *rişi* le priveşte şi le-ascultă

10. dar chiar atunci un vânător – vrăjmaşul crunt al vieţilor din codru - de cuibul lor se-apropie şi bărbătuşul îl ucide.

11 - 12. Sărmana soaţă se vede singură de-acuma, dragul ei, vesel zburător cu creastă roşie, se chinuie scăldat în sânge pe ţărmul gol, spre a muri apoi – iar ea sfâşietor îl plânge.

13 - 14. De mila pieritei păsări se frânge inima bunului Valmiki, nedreaptă i se-arată văduvia celeilalte şi astfel vorbele din gură îi porniră:

15. mā nişāda pratiśṭāmtva| magamaḥ śāśvatīḥ samāḥ|

yat krauñcha mithunāt eka| mavadhīḥ kāma mohitam||[1]

De ce-ai ucis mândrul ploier, crud vânător? cântând suav iubirea îşi spunea, iar fapta ta în veac n-o vom uita!

---

[1] Aceasta este o formă „analitică” a versurilor, pentru a înțelege discuția care urmează; forma normală care ține seama de regulile *sandhi* este
mā niṣāda pratiṣṭhāṅ tvamagamaśśāśvatīssamā: .

yatkrauñcamithunādēkamavadhī: kāmamōhitam ||

16. Pe gânduri cade prea-nvăţatul şi chibzuind îşi spune-n suflet: „De mila păsării sărmane, ce vorbe iat-am izvodit!”

17. Răstălmăci în fel şi chip cuvintele rostite; la urmă, înţeleptul cuvios grăit-a spre novici:

18. „Tulburat peste măsură, rostit-am vorbe care sună cum sună coarda lirei sau lăutei, de cumpănire pline şi de melodie – nu poate fi decât un vers!”

19. Învăţăceii ascultă cu-ncântare cuvintele sfinţitului lor dascăl, iar inima acestuia de bucurie-i plină.

20. Bătrânul se scaldă după datini, porneşte-apoi spre sihăstrie, gândind mereu la versul izvodit pe neştiute.

21. Bunul, învăţatul Bharadvadja, cel ce didahia o ascultă-ntruna, pe urme-i merge, cu pocalul plin de apă.

22. Până în pragul chiliei vorbesc şi chibzuiesc cu toţi de toate, dar Valmiki versul din minte nu şi-l poate scoate.

23. Brahma cel-cu-patru-feţe, cel ce lumile zidit-a, strălucitor de slavă, atunci li se-arată în fiinţă.

24. Cutremurat, din jilţ Valmiki se ridică, se-nchină cu palmele lipite şi fără glas rămâne.

25. Apoi se reculege, zeului salutul după datină i-l dă, la locul cel de cinste îl aşează spre odihnă, picioarele îi spală, apoi aduce apă să-i potolească setea.

26. Zeul şezând pe tron, îi vede adoraţia: la rându-i, îl îndeamnă pe Valmiki să se-aşeze.

27 – 28a. Cu Străbunicul Lumii în fapt în faţa sa, în mintea lui Valmiki crâmpeiele trăite în astă zi se întorceau.

28b – 29a. „ Crud vânător a fost acela care ucis-a fără de rost frumosul ploier: negru la suflet adus-a atâta suferinţă”.

29b – 30a. Cu tristeţe din nou el cântărea în minte – şi fără voie iarăşi pe buze cuvintele veniră şi versul îl rosti.

30b – 32a. Surâse Brahma spre Valmiki: „E doar un vers – nu e nimic de spaimă. Din voia mea, brahmane, el purces-a: înţelepte, pe de-a-ntregul vei povesti tu faptele lui Rama

32b -33a. Cel ce întru această lume cu zeii e asemeni prin vitejie, dreptate şi virtute, cum bine spuse Naradha mai înainte vreme.

33b -35a. Vei cânta cum viteazul şi fratele cel mic plini de izbândă răzbesc prin toate, iar *rakşasa* se farmă, cum suferă Vaidehi – de nu le ştii de-acum pe toate la timp le vei afla

35b – 36a. Şi le vei pune-n stihuri – nici un cuvânt fără de noimă nu va fi, când Ramayana cea plină de virtuţi şi inimii plăcută se va rosti.

36b – 37a. Cât munţi şi râuri vor fi pe astă lume şi Ramayana pe astă lume va trăi!

37b – 38a şi cât poemul despre Rama făurit de tine va dăinui în floare, în floare tu, de asemeni, în tării, în palatul meu, cu Brahma însuşi alături, vei dăinui în floare!"

38b – c. Zicând acestea, Brahma nevăzut se face, iar ucenici şi mentor rămas-au fără grai.

39. Apoi îşi vin în fire – plini de uimire, novicii se-ntrec să spună-ntruna versul măiestrului Valmiki, cu bucurie mare.

40. Şi-l cântăresc – în patru părţi e bine cumpănit distihul rostit de eremit: îl tot repetă, îl văd desăvârşit;

41. atunci măritul *rişi* se luminează şi le grăieşte: „În versuri ca acesta voi scrie *Ramayana*!"

42a-d. Proorocul Valmiki cel cu suflet mare a început atunci să scrie vestita poveste a lui Rama, slăvindu-l în vorbe curgătoare, meşteşugit alese şi cumpănite în sutele de stihuri.

43. În astă formă plăcută înţeleptul ne spune de acum legenda lui Rama, cel mai bun urmaş al lui Raghu, şi cum l-a învins pe groaznicul Ravana, cel cu zece capete.

3

1. Preacuviosul auzise miezul poemului cel plin de cuviinţă, aducător de bine, dar iscodea acuma să afle totul despre viteazul rege.

2. Pe curata-mpletitură de *darbha* se aşează; privind spre răsărit se-nchină cu palmele lăute-n apă şi lipite, după datina yoghină se-afund-apoi în transă.

3 – 4. I se perindă-n faţă Rama, Lakşmana şi Sita, Daşaratha cu ale lui regine – acolo, departe-n Ayodhya, dar prorocul le-aude râsul, vorba şi faptele le ştie întregi şi pe deplin le vede toate, cu voia lui Brahma şi prin puterea care-i fusese dată.

5. Se-nşiră cu şart una câte una în visul său profetic: cum prinţul cu doamna sa şi cu Lakşmana, străbat tustrei pădurea şi câte-nfrunt-acolo Rama, iubitorul de adevăr.

6. Dar, cu haru-i de yoghin, întâi orânduieşte trecutul, până rotund în palme-l ţine, ca fructul unei chitre.

7 – 8. Astfel ajunse să ne spună el cel dintâi legenda despre Rama – bogată-n pilde de urmat spre *dharma, artha, kama* virtuţile umane – desfătarea celor trei tărâmuri şi care naşte gânduri preţioase ca perla din ocean.

9. Precum vorbise Narada, divinul mesager, aidoma le izvodeşte Valmiki, cel asemenea cu zeii, despre mlădiţa lui Raghu:

10. Reîncarnarea lui pe astă lume, curajul fără seamăn, bunăvoinţa şi milostivirea, stăruinţa întru adevăr şi curtenia,

11. nu uită nici de lucruri plăcute sau vesele – cum a rupt eroul arcul cel mare sau nunta cu fiica lui Jataka, spre care îl îndrumă Viśvāmitra -

12. nici cum s-au sfădit Rama şi Parasurāma, nici alesele-i virtuţi, cum se pregăteau să-l ungă rege, gândul pizmaş al crăiesei Kaikeyi,

13. cum a tulburat ea întronarea lui Raghava, cum acesta spre codru a plecat în pribegie, iar de jale şi plângere s-a stins sărmanul rege Daśaratha;

14. Tânguirea supuşilor,când Rama-i părăseşte, sfatul cu Guha, întoarcerea vizitiului Sumantra;

15. cum peste Gange au răzbătut, întâlnirea cu Bharadvādja şi sfatul dat de el să se aşeze-n Chitrakūṯa,

16. cum şi-au făcut ei sihăstrie; cum acolo a sosit Bharata, rugându-se de Rama să se-ndure şi să ia domnia, dar nu-l înduplecă; cum Rama varsă apă drept ofrandă pentru sufletul părintelui pierdut,

17. iar Bharata aşează în scaunul domnesc sandalele lui Rama, el cârmuind regatul din satul Nandigrama; cum se afundă Rama în codrul Dandaka, ucigând acolo pe demonul Viradha;

18. cum Rama i-a căutat pe înţelepţii Śarabhaññga şi Sutīkśņa, apoi pe cuvioasa Anasūya – blânde cuvinte a grăit aceasta cu Sita şi fermecate iruri cu drag i-a dăruit;

19. cum Agastya i-a dăruit arcul cel mare, Şurpanaka cea flecară şi sluţirea ei.

20. Urmeaz-apoi pieirea lui Khara şi Triśirasa, ridicarea la luptă a lui Rāvana, uciderea lui Mārīcha şi răpirea reginei Vaidehi;

21. Raghava sfâşiat de jale văzând că Sita a fost furată ; regescul vultur doborât de Ravana, Rama îl vede pe Kabhanda, apoi ajunge la lacul Pampā,

22. unde pe dreapta Śabarī o-ntâlneşte, adânc ea i se-nchină cu rădăcini şi fructe, dar regele îşi plânge iar soţia cea pierdută; tot la Pampā pe Hanuma îl vede;

23. ei pleacă spre muntele Ŗśyamūka pe Sugriva să-l întâlnească, cum s-a-nfrăţit cu el şi lupta dintre Sugriva şi Vali

24. uciderea lui Vali şi-nscăunarea lui Sugriva, tânguirea văduvitei Tara; cum Rama a zăbovit la Kişkinda-n vremea ploilor.

25. Apoi se-arată mânia lui Raghava cel ca un leu, iscată de zăbava lui Sugriva. Dar acesta oastea cea mare îşi adună, apoi în toate părţile mână iscoade, după ce le arată înfăţişarea lumii.

26. Drept semn de-ncredinţare pentru Sita, Rama lui Hanuma din deget îi dă inelul său – însă în van maimuţele se zbat: bârlogul urşilor, peştera Ŗkśa o răscolesc, de foame pier făr de ispravă, până ce pe vulturul Sampāti îl întâlnesc.

27. Se-năţişează cum la sfatul zeului Samudra, Hanuman se caţără pe muntele Mahendra, ca dintr-un salt să trecă peste unde, cum îşi odihneşte pasul pe Maināka, piscul anume născut la mijloc de ocean,

28. cum maimuţa le ucide pe *rakşase*:Surasa şi pe Simhika – uriaşa care înşfăca şi umbra, pentru a ajunge la muntele Trikuta pe care e zidită Lanka, acestea toate le-a văzut şi povestit Valmiki.

29. Sub scutul nopţii, Hanuman intră în Lanka şi scotoceşte totul, din cârciumi până în cetate.

30. Astfel îl zăreşte pe Ravana, vede carul zburător Puşpaka, iar în grădinile Aşoka o află pe Sita.

31. Inelul i-l arată şi cu Sitha vorbeşte. E martor cum iazme drăceşti o chinuie cu spaime – după voia lui Ravana. Una din rakşasa – Trijaṯa – îşi spune visul ce-o chinuie.

32. Sita îi dă lui Hanuman agrafa din păr – semn de răspuns lui Rama. Din rădăcini maimuţa smulge pomii şi ielele fug înspăimântate, ucide apoi şi paznicii grădinii.

33. I se arată apoi lui Valmiki cum a fost prins fiul lui Vayu, cum pârjoli el Lanka, cum porni în zbor spre casă, făcând doar un popas să-nhaţe nişte miere.

34. Se mângâie Raghava, văzând bijuteria; pe Zeul mării în cale-l întâlneşte, iar Nala îi zideşte un pod peste noian.

35. În toiul nopţii trec puntea şi năvălesc în Lanka – urgisitul Vibhīşana, mezinul lui Ravana, le spune cum pot să-l dea pierzării.

36. Pe rând în luptă cad Kumbhakarņa, Meghanāda – la urmă chiar Rāvaņa, iar pe Sitha o află în cetate.

37. Pe Vibişana îl încunună Rama stăpân peste ţinut şi cu Puşpaka pornesc spre Ayodhya; în drum se opresc la Bharadvaja.

38. Pe fiul lui Vayu îl trimit spre Bharata – apoi încoronarea lui Rama, lăsarea la vatră a oştilor *vanara* şi bucuria întregii împărăţii, urmate de-ntristarea lui Vaidehi,

39. pe toate divinul *rişi* Valmiki le-a cuprins cu de-amănuntul, câte pe lume pe Rama îl privesc, de-a lungul poemului acesta.

4

1. *Rişi* Valmiki cel divin a scris poemul despre Rama şi cum şi-a recăpătat el ţara, în vorbe minunate, bine potrivite.

2. Le-a izvodit în versuri – mii douăzeci şi patru la număr au ieşit, le-a împărţit pe cânturi – acestea doar cinci sute, apoi le-a strâns în şase cărţi, a pus şi un sfârşit;

3. dar când au fost cu cap şi coadă, căzu pe gânduri preasfântul învăţat, îşi spuse: „cui le voi trimite oare?"

4. Pe când gândea acestea văzu cum la picioare i se-nchină adânc, în simplu strai cucernic, Lava şi Kuşa,

5. cei doi coconi domneşti care, din multă iubire a Legii, sălăşluiau cu el, doi fraţi slăviţi cu glasuri îngereşti, dăruiţi

6. cu minte bună, în care Veda-ntreaga s-a sălăşluit. Chibzui adânc bătrânul - spre întărirea Vedei a zămislit poemul, deci se-ncumetă, le dă să-nveţe

7. legenda numită „*Ramayana – minunata poveste despre Sita şi moartea lui Ravana"*.

8 – 9. E potrivit poemul pentru cântec, iar glasul însoţit de strune se urcă şi coboară, când mai încet, mai iute, se simt aievea furia, jalea, iubirea, râsul, plânsul,

10. ca gandharvaşii cântă fraţii cu vocile potrivă şi bogate, pricepere arată, de măieştri, la pauze şi mlădieri.

11. Fermecători în toate, cu glasuri melodioase, sunt doi dar oglindesc pe unul, căci sunt născuţi din Rama.

12 – 13. Au învăţat cu rost întreaga epopee şi au rostit-o fără greş în faţa mulţimii de înţelepţi şi de novici.

14 – 15a. Aidoma, încă o dată, cântau mândrii feciori cu voci neîntrecute – alături stăteau învăţătorii şi pioşii

15b -16a. în adunare; auzindu-i pe cei doi s-au fost oprit din vorbă şi-au lăcrimat de fericire: „fără seamăn, o, fără seamăn!”

16b – 17a. îi lăudau preacuvioşii pe Kuşa şi pe Lava şi-i binecuvântau în vreme ce cântau.

17b – 18a „Minunată melodie, doar versurile ei o pot întrece! Deşi s-au petrecut demult par toate atât de noi,

18b – 19a. iar cei doi, pătrunşi de har, într-un glas păstrează tonul şi-l mlădie în chip fermecător”.

19b – 20a. Pe când sfinţiţii eremiţi îi lăudau astfel, cei doi fraţi nu-şi conteneau cântarea, păstrându-i fără greş şi rostul şi-nţelesul.

20b – 26a. Întâi s-a fost sculat unul din sfinţi – cu multă laudă le-a dăruit o cupă, apoi un altul – un vestmânt de iută. S-au întrecut în daruri *rişi*-i: o piele de negru căprior, o sfoară binecuvântată, un urcior; o cingătoare din iarbă de *mauñja* aduse un sfânt frate, un strai de dedesubt le-a dat un altul, al treilea un şofraniu veştmânt, al patrulea - caftan; alt înţelept aduse-o toporişcă, altul – o cuşmă cu surguci; au mai primit lemne de foc şi lemne cu descântece pe ele, un potir pentru ofrandă şi un buştean de *audumbarī* ce-i folosit drept scaun. Unul pe întrecute îi binecuvântă şi „întru mulţi ani” le-au cântat cu toţii – acestea au fost darurile de mulţumită ale drepţilor părinţi.

26b – 27a. S-a minunat Valmiki când le-a văzut pe toate – gândind că astfel vor putea poeţii să trăiască-n astă lume – şi s-a-ntâmplat tot astfel altădată.

27b. – 29a. Această melodie dătătoare de viaţă şi belşug, desfătătoare pentru urechi, se auzea oriunde pe uliţi şi pe strada mare, iar în cale, chiar Rama vede măieştrii cântăreţi.

29b – 30a. Distrugătorul vrăjmaşilor la palat i-aduce pe fraţii slăviţi Lava şi Kuşa şi cu cinste îi primeşte.

30b – 31a. Pe divinul tron de aur stă regele, îl înconjoară sfetnici, aproape stau şi fraţii

31b – 32a. Lakşmana, Şatrughna şi Bharata – cu ei vorbeşte Rama de gemenii cei chipeşi, cu port domnesc.

32b – 33a Atunci regele grăit-a: „Să auzim fraţii mândri cum cântă azi povestea cea plină de învăţături”. Astfel, chiar vorba lui îi îndemnă.

33b – c. Asemeni unei harfe, cu voci curate cei doi au început să cânte, neîntrecuţi în meşteşug,

34. şi molcom, prin auz turnând un leac tămăduitor de suflet, au înrobit trupuri, inimi şi mintea tuturor – curteni, mulţime, rege.

35. Înduioşat e Rama, şi spune tuturor: „Kuşa şi Lava, sfinţi ermiţi cu chip regesc, spunând poemul aducător de bine, m-au alinat de-asemenea pe mine”.

36. În versuri *mārga*, căci astfel a fost legenda izvodită, cântau cei doi; chiar Rama i-ascultă şi se-mpacă inima-i stingheră.

5

1 – 3. Demult domneau pe pământ, în fiecare din ale lui ostroave, crai din osul lui Prajapati, neînvinşi, dar printre ei cel mai de seamă împărat a fost Sagara. El a adâncit oceanul – avea feciori şaizeci de mii, buni luptători cu paloşul când tatăl îi pornea în bătălii, iar unul dintre fii a fost Ikşvākū – din neamul lui se izvodi povestea *Ramayanei.*

4. Noi doi o spunem fără greş de la-nceput; ea vă aduce *dharma, kama, artha* – dreptate, iubire şi belşug – deci fără murmur ascultaţi.

5. Se află în India o mare împărăţie, cu numele Kosala, bogată-n galbeni şi în grâne, înfloritoare-n toate, e aşezată la loc frumos ce bucură privirea, pe malul râului Sarayu.

6. Ayodhya este cetatea ei de scaun, vestită în întreaga lume, zidită de împăratul Manu, legiuitorul omenirii.

7. – 8. Oraşul cel măreţ e lung de douăsprezece *yojana* şi lat de trei; are luminate căi împărăteşti, mereu cu apă curăţate, apoi cu petale presărate din belşug.

9. Daşaratha, craiul cel mărit, îşi are acolo scaunul împărătesc, precum în ceruri Indra, al zeilor părinte.

10 – 11. În cetatea-n care domneşte Daşaratha, porţi măreţe se deschid în ziduri, iar fiecare casă e bine făţuită către stradă; în turnurile cu flamuri sunt arme multe şi catapulte sute, cu viteji pricepuţi să lupte, iar oraşu-i furnicar de oameni, îmbelşugat şi e vestit numai de bine.

12. În cetatea-n care domneşte Daşaratha, dănţuitoare, saltimbanci fac timpul să treacă mai uşor, iar după zidul ce-ncinge ca o podoabă târgul se-nşiră grădini şi mulţimi de mangotieri.

13. Adânci şanţuri cu apă pline cetatea înconjoară – nici hoţii, nici vrăjmaşii nu vor pătrunde într-însa niciodată: de aceea este plină de cai şi elefanţi, de vaci, cămile şi asini.

14. Mulţimi de crai supuşi plătesc tribut, iar neguţătorii biruri, vestită e printre străini cetatea în care domneşte Daşaratha.

15. Palatele din ea sunt ţintuite-n nestemate, au caturi multe şi sunt înalte cât un munte, cum doar Amarāvati, unde împărăţeşte Indra, mai are-n lumea asta.

16. Iar printre zidiri cu şapte caturi ca-n poveşti, precum în jocul *aşṯapadi* aşezate, spre grămezi de nestemate se-ndreaptă stoluri de femei frumoase.

17. Nu-i petec de pământ lăsat făr' de folos sau în pârloagă: pe coastă sunt clădiri, în văi rodeşte înmiit orezul, iar apa dulce e ca seva de la trestii.

18. Oraşul tot se desfată-n dulce armonie când se-aud harfele *vīnā* sau răsună glasul cel sonor al tobei mari, *mṛdanga* ori cymbale –fără pereche pe pământ, este cetatea-n care domneşte Daşaratha.

19. Din ceruri pare coborâtă Ayodhya, din locuri pe care doar gânduri de sihaştri le pot atinge, atât de bine este ea orânduită din temelii şi cu oameni fără răutate.

20. Arcaşii paznici nu ucid nicicând pe un sărman orfan sau fără de urmaşi, nici orbeşte după sunet nu săgetează un fugar; ei, cei mai pricepuţi între ostaşi,

21. Vânează prin păduri, cu arcul sau doar cu braţul lor puternic, vierul îngrăşat, leul ce rage ori tigrul cel umflat de pradă.

22. Cu mii de asemenea viteji ce luptă de pe carul iute e plină cetatea în care domneşte Daşaratha.

23a - d. Însă mai presus de toate acolo afli brahmani neîntinaţi ce focului se-nchină şi ştiu Vedele şi cele şase tălmăciri, găseşti oameni mari la suflet, plini de virtute ca înţelepţii, ce mii de daruri aduc neîncetat, urmând datina sfinţeniei.

6

1 - 4. Domneşte peste ei un rege învăţat, cunoscător al Vedelor, ce se-nconjoară de cei mai înţelepţi şi fără seamăn oameni. Iubit de târgoveţi şi de săteni deopotrivă, ştie cel mai bine să mâne carul iute-n luptă şi ne-ntrecut se află între coborâtorii din Ikşvākū, măriţii împăraţi. Păzind deplin ale credinţei datini, stăpân pe sine şi în virtute tare, sfânt înţelept de neam domnesc se arată, vestit în cele trei tărâmuri. Zdrobind duşmanii, dar prieteni păstrând mulţime; avutu-i mult şi bogăţia îl fac să pară Indra şi Kubera pe acest pământ. Din Ayodhya, craiul acesta, pe nume Daşaratha ocroteşte tărâmul omenesc asemenea lui Manu, cel de slăvită amintire.

5 - 6. Dreptul rege cârmuieşte din cetatea sa de scaun precum în ceruri Indra din Amaravati. Plini de voie bună sunt oamenii din Ayodhya păzind deplin virtutea, învăţaţi, lipsiţi de lăcomie şi mulţumiţi cu avutul lor, grăiesc doar adevărul.

7 - 8. Nu afli acolo vreun sărman, dar nici îmbogăţit fără de lege; gospodarul având în casa lui destul să-şi ţină neamul - cai, vaci, grâne, galbeni. Loc nu află nicicum acolo dezmăţaţii, zgârciţii, cei lipsiţi de suflet sau credinţă.

9 - 10. Toţi mintea spre virtute îşi îndreaptă, cu firea bine înfrânată şi mulţumiţi cu soarta, bărbaţi, femei deopotrivă, părând a fi nu oameni ci sfinţi fără de pată. Delăsător şi ne-ngrijit niciunul nu găseşti, fără ghirlande, maramă ori cercei, neuns cu miruri de santal, cum nu afli niciunul plecat spre josnicii.

11. Flămând nu-i nimeni, cum nu-i nici nemilos; fără brăţări ori pectorale nu-i niciunul, cum nu e nici de inimă lipsit.

12. Au toţi acasă vatră sfântă pentru jertfă şi nicicând nu uită jertfa, plecat nu e niciunul spre păcat şi nu sunt hoţi în Ayodhya.

13. Brahmanii învăţătura şi-o împart cu dărnicie, tipicul Legii păstrând cu străşnicie, primind la rândul lor din vrednice porniri ale credinţei danii.

14 -15. Minciună nu-i, nici necredinţă-n Ayodhya, gelozie sau beteşug. Pătrunşi sunt toţi de *Veda*, şcoliţi deplin în tainele ce le ascunde, cucernici sunt şi darnici; de aceea depărtat-au: din inimi- întristarea, din minţi- chinul întrebării, din faptă- nehotărârea cea sfâşietoare.

16 - 20. Nici curteni şi nici domniţe nu sunt lipsiţi de bunuri, nici de gust ori haini faţă de rege, iar oamenii din cele patru stări sunt toţi primitori şi cu credinţă faţă de zei şi oaspeţi deopotrivă, vestiţi şi neînfricaţi. Războinicii către brahmani privesc, cată spre luptători la rândul lor neguţătorii, iar ţăranii pe toţi i-ajută cu munca lor, cum este datul. De aceea viaţa le e tuturor îndelungată, văzându-şi copiii şi nepoţii la casa lor, cu soaţele alături, în cetatea cea bine întocmită, apărată de craiul din osul lui Ikşvākū, cel deopotrivă cu Manu din vremile străvechi.

21 - 25. Preaplină-i Ayodhya de ostaşi căliţi în lupte, iuţi ca scânteia şi netemători de harţă, cum plină e o peşteră de lei. Armăsarii lor de-o seamă sunt cu bidiviul lui Indra, căci prăsila lor, născută între râuri, vine din Kāmbhoja, Bāhlika şi Vanāyu. Din Vindhya şi Munţii Înzăpeziţi vin elefanţi cât munţii de trupeşi şi voinici, din sămânţa lui Irāvata, Mahāpadma, Anjana şi Vāmana. Sunt printre ei Elefanţi Împărăteşti, de luptă sau de călărie, iar cei cu sânge-amestecat sunt buni de muncă.

26 -28. Daşaratha, împărăţind în astă lume, a întărit cetatea pe două poşte depărtare - de aici şi numele îşi trage: "cetatea de necucerit". Amuţiţi fost-au duşmanii de *raja* Daşaratha, iar el domnea ca luna printre stele. În cetatea cu bolţi măiestre şi zăbrelite porţi sălăşluiesc mii de crai ce-i sunt supuşi, iar Ayodhya e vrednică de al său nume.

7

1-3. Sfetnici opt pe lângă sine are, viteazul urmaş din Ikşvaku; măsură şi pricepere ei au în toate, iar spre al ţării bine şi pentru domnul lor mereu la lucru greu se-ndeamnă. Îi cheamă Dhŗşţi, Jayanta, Vijaya, Surāśtra, Rāştravardhana, Akopa, Dharmapāla, iar al optulea este Sumantra.

4 - 6. De datini şi credinţă cu sârg se îngrijesc alţi sfetnici. Pe toţi Vasiştha şi Vamadeva îi întrec în vârstă şi-n ştiinţa Vedelor, dar au pe lângă ei mai mulţi brahmani, ce din strămoşi se îngrijesc de neamul cel împărătesc: întâi Suyajna, apoi sunt Jabāli, Kāśyapa, Gautama, Mārkandeya, Dīrghayahu, iar ultimul este Kātyayana.

7-8. Pe de rost ei ştiu cuvântul Legii, de fapte rele se ţin departe, cu simţuri înfrânate. Averea fiecăruia e mare, dar sufletul o-ntrece în măreţie - atoateştiutori, neînfricaţi, credicioşi cuvântului dat, plini de răbdare, ei, cei vestiţi, vorbesc zâmbind cu bunăvoie.

9 - 10. Nicicând mânia ori lăcomia de arginţi pe buze minciuna nu le aduc. Iscoade au care-i ajută să ştie tot ce fost-a, este sau va să fie într-a lor ţară ori în lume. Buni chivernisitori, la nevoie ştiu să dea pedeapsa cuvenită chiar fiilor de e nevoie, iar prietenii le stau sub agera privire-mpărătească.

11 - 13. Îşi împlinesc cu cinste slujba încredinţată, la vistierie ori la oaste. Brahmanii şi *kşatria* nu-s împilaţi cu dări, chiar neprieteni de le-ar fi. Sfetnicii pricepuţi se-arată în dregătorii, ocrotitori supuşilor crăieşti, birul sau pedeapsa potrivind cu starea şi puterea celui în greşeală.

14 - 16. Buna înţelegere îi leagă pe sfetnici între ei - zâzania, minciuna, râvnirea la neveste nu le afli nici la curte, nici în cetate. Se îmbracă frumos şi plini de cuviinţă, spre binele domniei şi al întregii ţări.

17 - 19. Având învăţători care le-au înrădăcinat virtutea, la rândul lor miniştrii silinţa îşi dau priceperea să-şi crească, de aceea în lumea-ntreagă au bun renume. Păstrează straşnic taina sfatului, judecă adânc chiar în lucrurile neînsemnate. Dibaci ştiu să grăiască, iar vorba lor înseamnă pace sau război. Pe drept cuvânt îşi merită ei bunăstarea.

20 - 24. Având astfel de sfetnici, Daşaratha domnea peste Pământ. Măreţ precum un tigru, îşi ocrotea poporul cu dreptate, următor doar Adevărului şi Legii. Iscoadele-l vesteau şi prevenea tot răul, iar el neîntrecută faimă avea pe cele Trei Tărâmuri. Niciunde nu-şi găsea egalul, iar regii i se plecau supuşi - prieteni fiindu-i, căci măreţia lui nu-ngăduia să încolţească ghimpii amărăciunii. Era stăpân într-astă lume cum Indra este-n cer. Având astfel de sfetnici ce deopotrivă se îngrijeau

de domn şi de supuşi, împăratul semăna cu Soarele-Răsare înconjurat de razele strălucitoare.

8

1. Daşaratha cel cu suflet mare are o suferinţă ce inima îi arde - nu îi dăruise soarta copii prin care spiţa domnească s-o ducă mai departe.

2. În mintea frământată un gând i se iveşte: "Ca să împac eu zeii şi să primesc un fiu ar trebui s-aduc Sacrificiul Calului".

3 - 4. El sfetnicii îi cheamă şi socoate de pot această închinare să o aducă; având încuviinţarea, celui mai bun dintr-înşii, anume lui Sumantra, îi spune: "în grabă adu-i aici pe învăţători şi slujitorii Legii".

5 - 6. Neîntrecut la goană fiind, Sumantra în iute pas porneşte şi îi aduce pe toţi pioşii brahmani neîntrecuţi în vedica ştiinţă: Suyajna, Vāma Deva, Jābala, Kāśyapa şi ceilalţi, ba chiar pe Vasiştha, preaînţeleptul.

7. Se-nchină în faţa lor dreptul rege; din inimă vorbeşte şi desluşeşte de ce i-a fost chemat:

8 - 9. "Mi-e mintea chinuită de lipsa de urmaşi...şi gândesc să împlinesc Sacrificiul Calului, cum este păstrat în sfintele îndatoriri din Veda. Adânc să chibzuiţi voi la aceasta şi cum dorinţa mea se poate împlini."

10 - 13. Vasiştha şi brahmanii îl binecuvântară spunând: "E o minune gândul". Bucuroşi, lui Daşaratha mai grăiră încă: "Să se adune cele de trebuinţă, şi jertfa calului să-nceapă. Negreşit primi-vei fii mult doriţi, de vreme ce gândul de la sine ţi-a venit. Pe malul cel dinspre miazănoapte al râului Sarayu să se gătească toate". Astfel vorbiră învăţaţii, iar ochii regelui străluceau de bucurie.

14 - 19. Rajahul poruncă dă sfetnicilor astfel: "După voia învăţătorilor să se gătească toate pe malul cel de miazănoapte al râului Sarayu, iar jertfa calului să fie vegheată de războinici şi cucernicii părinţi. Rugile de pace să ocrotească locul, cum cer şi datina şi Veda - de-ar fi o cale ca jertfa aceasta uşor să se-mplinească şi fără de smintire spre bune roade mai târziu, n-ar fi pe lume crai să nu o facă! Demonii-Brahmani vânează orice greşeală din împlinirea ei, aducând pierzare celui care păcătuieşte, deci grijă neclintită aveţi la jertfa ce aduc, voi ştiutori de datini!".

20 - 21. "Va fi fără greşeală, precum în vremea de demult", răspund cu toţii, iar brahmanii fără pată îl slăvesc pe regele preabun şi pleacă apoi, cum au venit.

22 - 23. "Să se păzească datina după cum spun cunoscătorii Vedei" a întărit încă o dată împăratul către sfetnici şi să plece i-a lăsat, intrând la rându-i în palat.

24. De dragile sotii el se apropie şi le spune: "Voi împlini ritualul vedic spre a avea eu fii, iar voi veţi face juruinţă". La vestea aceasta li se luminează chipul, strălucind ca lotuşii în floare când îi scaldă roua dimineţii.

9

1. Sumantra, vizitiul, în taină regelui grăieşte astfel: "Îţi voi spune o poveste veche de mine auzită.

2 - 6. Aflat-am azi, o, împărate, sfatul preaînţelepţilor; în vremea veche zeiescul Sanatkumāra a prevestit în faţa altor învăţaţi sosirea fiilor tăi, spunând: "Kaśyapa are un fiu, pe Vibhāndaka, iar acesta îl va avea pe Ŗśyasringa, sfântul ce va creşte-n codru şi-n păduri va hălădui de-a pururi. Pe lângă tatăl său trăind în curăţie, până la ceasul nunţii, va fi o pildă pentru brahmani.

7 - 10. Rişyasringa nu va întârzia nicicând la slujba către Focul Sfânt şi totdeauna îşi va sluji tatăl cel cu bună faimă. Pe vremea ceea va domni în ţara Anga craiul puternic Romapāda, iar pentru păcatul său cumplită secetă va-nfometa poporul şi regele va fi adânc mâhnit. Întunecat la faţă va aduna brahmanii ştiutori ai Vedei şi le va spune Romapada astfel: Voi ştiutori de datini şi istorii din lumea toată, porunciţi şi spuneţi cum să mă curăţ de păcat.

11 - 13. Iar cărturarii vor răspunde: O, rege, trebuie cu orice preţ să îl aduci pe Rişyasringa, fiul înţeleptului Vibhandaka - cinsteşte-l ca pe un oaspete de seamă, cu deplină grijă; dă-i apoi drept soaţă legiuită fiului lui Vibhandaka pe a ta copilă Śāntā.

14 - 15. Pe gânduri va sta preaînţeleptul rege, cum să-l aducă pe sfânt la palat, iar sfetnicii îl hotărăsc să trimită solie aleasă - curteni şi cler de seamă.

16 -19. Cu feţe lungi şi ca loviţi de trăsnet vor rămâne cărturarii şi vor răspunde la vorbele regeşti: "Îndurare! Să mergem nu putem nicicum - ne temem mult prea mult de Vibhandaka". Apoi, mai chibzuind o vreme, vor spune c-au găsit o cale să

îl aducă pe înţelept: "Fără să ne scadă cinstea îl vom aduce pe brahman. Regele din Anga şi curtenii îl vor aduce pe fiul lui Vibhandaka, zeul ce domneşte peste ploi va revărsa belşug de apă, iar Śanta lui Rişyasringa îi va fi dată de soţie. Dacă-l vom chema în ţara noastră pe Rişyasringa - ginerele lui Romapada, dar şi al tău - te va binecuvânta spre a avea fii, o, împărate, astfel mi s-a spus că prevestit-a Sanatkumara către înţelepţi."

20. Încântat, Daşaratha îi răspunde lui Sumantra: "Spune-mi prin ce mijloc a fost adus in Anga Rişyasringa?"

10

1. Astfel îndemnat de împărat, Sumantra spuse mai departe: "Ascultă, aşadar, cum l-au adus curtenii lui Romapada pe Rişyasringa.

2 - 7. Sfetnicii şi brahmanii i-au spus lui Romapada: "O nevinovată uneltire am chibzuit a face. Rişyasringa e pădurean, cufundat în schivnicie şi în învăţarea Vedelor - deci nimic nu ştie de ale lumii bunuri ori plăceri, nici n-a văzut în viaţa-i o femeie. De hotărâm acum, să îl momim cu lucruri ce tulbură bărbăteasca minte şi să-l aducem în cetate. Daruri bogate să-i ducă frumoase curtezane, măiestre în arta înşelării, frumos împodobite!" Iar regele răspunde preoţilor: -"Fie". Pe dată, miniştrii şi brahmanii urzeala începură. Urmând porunca, dănţuitoare minunate se afundară-n codrul fără margini, sălaş aflând în preajma sihăstriei, astfel ca ermitul o clipă să le vadă.

8 -11. Cu sine împăcat şi mulţumit de-a pururi, Rişyasringa viaţa-şi ducea în sihăstrie din ziua naşterii, nepărăsindu-şi locul nu mai văzuse alţi oameni, să ştie de e bărbat sau fată, nici sate ori oraşe, nici bunurile lumii. Până la urmă, dădu o dată peste frumoase, gătite cât se poate, cântând fermecător, iar ele într-o clipă fără sfială de fiul înţeleptului se apropie şi îl întreabă:

12. - "Brahmane, cine eşti? De ce în codru-acesta şi-n locuri neumblate sălăşluieşti, te rugăm ne spune, căci vrem să ştim!"

13 - 15. Fiinţe drăgăstoase precum acestea nicicând în sihlă flăcăul nu mai văzuse, iar care s-arate astfel nici atât, deci se leagă vorba de îndată, ca între prieteni. De tatăl său în amănunt le spune: "Mi-e tată Vibhandaka, înţeleptul, iar eu sunt urmaşul său adevărat. Mă cheamă "Corn - în - creştet" căci soarta astfel voit-a să

mă nasc, iar vestea despre asta s-a dus departe-n lume. E chilia noastră pe aproape, o, crăiese mândre, şi vreau acolo să vă slăvesc pe toate, cum datina ne cere să facem pentru zei".

16 - 17. Doritoare sunt toate pragul să i-l treacă, toate porniră aşadar spre sihăstrie, iar acolo feciorul înţeleptului le preamări spunând: "Aceasta este apa să vă spălaţi pe mâini, aceasta încă e pentru picioare. Rădăcini aveţi aici şi mustoase roade ale pădurii - toate ale noastre".

18 - 22. Cu mare bucurie femeile primesc ofranda, dar teama de-al lui tată le-ndeamnă să plece de îndată: "O, sfânt brahman, primeşte la rându-ţi aste fructe nemaivăzute şi le mănâncă fără de zăbavă. Rămâi în pace!" Prinzându-l în braţe cu multă voioşie, îi dau dulciuri de multe feluri. Trăit doar în pădure el a crezut că sunt fructe cum încă nu gustase. Rămas bun ele îşi iau apoi, vorbind de rituri ce trebuie atunci îndeplinite.

23 - 25. Rişyasringa, brahmanul urmaş din înţeleptul Kashyapa, s-a tulburat, iar inima îi era grea de întristare după plecarea lor. A doua zi, fiul lui Vibhandaka, fericitul înţelept, s-a îndreptat spre locul unde întâlnise minunile acelea frumos împodobite, de care iar şi iar îşi aducea aminte.

26 - 27. Văzându-l, dănţuitoarele s-au bucurat din suflet şi l-au împresurat spunându-i: "Preabunule, treci pragul sihăstriei noastre - avem acolo rădăcini şi fructe şi ospeţit vei fi ca nimeni altul".

28 - 29. S-a înduplecat la vorba lor şi a pornit cu ele. Când l-au adus în ţară pe Rişyasringa cel cu suflet mare, de bucurie zeul şi-a revărsat ploaia peste Anga, iar poporul s-a umplut de veselie.

30 - 33. Spre brahmanul cel plin de har ce a venit în ţara sa cu ploaia se îndreaptă Romapada, capul plecând întâi, apoi la picioare i se-aşterne. După datină cu apă îl întâmpină pe Rişyasringa, rugându-l să se-ndure şi să-i apere de mânia înţeleptului Vibhandaka. Dincolo de porţi aşteaptă Śanta să-i fie mireasă legiuită lui Rişyasringa, iar mintea regelui îşi află pacea. De atunci Rişyasringa cel luminat trăieşte acolo, alături de soţia Śanta, văzându-şi împlinite toate dorinţele."

<u>11</u>

1. " O, rege asemenea lui Indra, voi spune mai departe ce a văzut prea bunul, zeiescul Sanat Kumara - ascultă vorba mea cu-ngăduinţă!

2 - 11. -‹‹Din osul lui Ikşvaku se va naşte un rege luminat şi drept, ce vorba nu şi-o calcă, pe nume Daşaratha. El cu regele din Anga, Romapada, va fi prieten bun, iar de la el craiul din Anga va primi în dar o fiică pe nume Śanta. Măritul Daşaratha grăi-va lui Romapada:"Preadrept rege, nu am urmaşi, de aceea voiesc ritualul vedic să-l împlinesc - îngăduie ca soţul Śantei asupra tainei să vegheze, iar neamul meu domnesc să nu se stingă". Romapada cel cu suflet bun auzind acestea, se învoieşte din toată inima să i-l trimită pe soţul Śantei, cunoscătorul datinei ce-aduce copii celor ce nu au. Primindu-l pe brahmanul Rişyasringa, împăratul se vindecă de arşiţa mistuitoare, putând să împlinească datina şi inima să-şi umple cu bucurie fără seamăn. Cu palme împreunate îl va ruga Daşaratha, împăratul iubitor de slavă, stăpânitor peste noroade şi iubitor de lege, pe Rişyasringa să îndrume jertfa ce va aduce fiii care locul din cer i-l vor păzi - brahmanului de două ori născut el, stăpânitorul lumii, îi va promite totul. Patru fi-vor fii ce se vor naşte; prin ei slava neamului va fi nepieritoare››. Zeiescul Sanat Kumara, care nicicând nu se înşeală, a spus acestea în *kṛta yuga*, vremea de demult".

12. "Mărite rege, puternic ca un tigru, adu-l chiar tu cu slava cuvenită pe înţeleptul Rişyasringa, însoţit fiind de curteni, împărăteşte".

13 - 14. Bucuros ascultă Daşaratha cuvăntul lui Sumantra - îl pune să spună încă o dată totul în faţa lui Vasişţha, iar acesta sfatul îl îngăduie cu bunăvoie. Purcede, aşadar, chiar Daşaratha spre sălaşul brahmanului, iar sfetnici şi curteni îl însoţesc pe cale.

15 - 18. Cu greu prin codri străbătură şi peste râuri au trecut cu greu; ajunseră cu-ncetul în ţara unde se găsea brahmanul. Strălucitor ca Focul Sfânt îl văd de-a dreapta lui Romapada. Cu nespusă bucurie rajahul din Anga îi primeşte şi se închină împăratului cu toată cinstea cuvenită, ei prieteni fiind. Romapada îi povesteşte-apoi despre a lor prietenie veche lui Rişyasringa, iar învăţatul, la rândul său, în faţa oaspelui se-nchină. Şapte sau opt zile trecură astfel; bine primiţi de rege, ei bine petrecură. Apoi Daşaratha, cel tare ca taurul cel sfânt, spre craiul ţării grăi:

19 - 21. "Îngăduie, stăpân peste popoare, ca fiica Śanta cu soţul ei să vină în cetatea mea de scaun. Eu voiesc, o, rege, ritualul cel mai mare să-l îndeplinesc acolo". -"Să fie astfel" a spus rajahul Romapada, iar spre ginere: "Vei însoţi-o-n cale pe soaţa ta". -"Fie", răspunde acesta.

22 - 24. De la socru el cere-ngăduinţă în drumu-i să pornească, iar vitejii regi cu braţele-ndoite îşi mulţumiră iar şi plini de prietenie se strânseră în braţe, de bucurie plini. Spre Ayodhya se îndreaptă. Vlăstarul lui Raghu trimite înainte olăcarii sprinteni să crăinicească obştii despre sosirea lor:

25. "Cetatea de scaun să fie bine curăţată pe de-a-ntregul, cu apă spălaţi voi căile regeşti, împodobiţi la urmă în grabă totul cu steaguri de bun venit". Târgoveţii împliniră cu multă voioşie a domnului lor voie.

26 - 31. Împăratul pe Rişyasringa îl pune să păşească înaintea lui când intră în oraşul frumos gătit, în sunet de ghiocuri şi darabane. Când îi priveau, supuşilor le apăreau aievea ca Vamana şi Indra, zeul cu ochi o mie, intrând în Paradis - astfel a fost slăvit Rişyasringa de către Daşaratha la sosirea în cetate. Împăratul, ajuns în palat, brahmanului se pleacă şi îl cinsteşte cum cere slova legii şi i se pare aievea împlinită dorinţa lui cea mare. Alături de soţul ei păşeşte Śanta, prinţesa cu ochi mari, iar crăiesele cu dragoste alături de ele o primesc, iar împăratul însuşi cu drag la ea priveşte. Astfel, alături de Rişyasringa, o vreme petrece la largul ei acolo.

12

1 - 2. Trecut-a vreme şi primăvara se arată: în mintea regelui se întoarce gândul să împlinească jertfa. Dorind moştenitor din osul său, cu capul adânc plecat şi multă stăruinţă pe Rişyasringa, brahmanul cu aură de zeu, îl rugase să ducă la bun sfârşit slujba.

3. De atâta vreme încărcat cu daruri împărăteşti, Rişyasringa răspunde: "Pregăteşte toate câte de datină sunt cerute şi Jertfa Calului să înceapă".

4 - 5. Daşaratha spre sfetnicul cel mai de frunte, spre Sumantra, se întoarce şi porunceşte astfel: "Pe cărturarii Vedei, ştiutori de datini - Suyajna, Vamadeva, Jabali şi Kaşyapa, înţelepţii, şi pe Vasiştha, duhovnicul împărătesc, pe brahmanii învăţaţi aflaţi la curte - îndată chemă-i!"

6 - 7. Neîntrecut la goană fiind, Sumantra în iute pas porneşte şi îi aduce pe toţi - vlădici şi cărturari. Daşaratha cel plin virtute după datină li se închină şi spune vorbe care sufletul le mişcă:

8 - 9. "Mi-e mintea chinuită de lipsa urmaşilor la tron - pentru a avea fii voiesc a-ndeplini "Sacrificiul Calului" aşa cum datina ne-o cere, fără de smintire, iar Rişyasringa cu harul său zeiesc îmi va ajuta la împlinirea rugăminţii".

10 -11. "Minunat îţi este gândul" au spus ei toţi; Vasiştha şi brahmanii s-au învoit cu bucurie la vorba împărătească şi cap al slujbei s-a hotărât să fie Rişyasringa. Vlădicii şi cărturarii au binecuvântat astfel:

12 - 14. "Gândul tău e curat şi se va împlini: patru fii fără de seamăn de viteji vei dobândi - aşadar câte sunt de trebuinţă să se adune şi jertfa calului înceapă!" Plin de fericire după buna lor menire, rajahul către sfetnici a împărţit porunci:

15 - 19. "După sfatul acestor *guru* îndată strângeţi câte sunt de trebuinţă; oameni viteji şi de credinţă să păzească jertfa - armăsarul sfânt - în drumul său, iar învăţătorii Vedei să-l vină pe urme, cum se cere. Locul de jertfire e hotărât pe malul dinspre miazănoapte al râului Sarayu - fie ca acolo rugile de pace să fie ascultate şi să ne ocrotească, rostite fiind cum se cuvine. De-ar fi uşor de îndeplinit, toţi craii lumii ar aduce astă jertfă! E sacrificiul cel mai mare şi cel mai greu de dus la capăt, căci Brahmanii-Rakşasa vor vâna păcatul şi vor începe drăceasca lor urzeală, să strice totul spre a-l ucide pe cel care greşeşte - aşadar să fie totul după datină şi fără de smintire până la capăt!"

20 - 22. "Va fi fără greşeală", sfetnicii au răspuns şi fără greşeală au îndeplinit poruncile primite. Brahmanii cei născuţi de două ori au slăvit încă o dată hotărârea împăratului puternic precum taurul cel sfânt şi plin de îndrăzneală în străduinţa sa pioasă. Voie primind, s-au dus apoi cum au venit. Daşaratha, stăpânul peste popoare, îşi trimite curtenii la treburile ţării şi intră în palat.

13

1 - 2. Un an a trecut întreg, iar primăvara s-a întors. Mai doritor ca niciodată să aibă fii, împăratul intră [în sala cea sfinţită]. Smerit, se închină spre Vasiştha şi grăieşte:

3 - 4. " Să înceapă ritul după datini, nesmintit şi fără piedici, preaînţelept brahman. Îmi eşti duhovnic şi prieten cu suflet bun - aşadar doar tu îl vei îndeplini, purtând povara pe umeri plin de credinţă şi cu gând curat!"

5. "Tot ce voieşti voi împlini cu sârg şi fără de greşeală" - a răspuns Vasiştha.

6 - 8. Înţeleptul pofteşte la el brahmanii bătrâni, adânc pătrunşi de învăţătură, pe ziditorii vârstnici, măieştri în meseria lor, ştiutori să nalţe sfinte clădiri. S-au adunat după chemare meşteri zidari, cărămidari, tâmplari, săpători şi cioplitori în piatră, socotitori ai vistieriei, chiar şi actori. Spre cărturarii fără pată a grăit Vasiştha:

9 - 17. "Voi veţi îngriji de toate spre a putea îndeplini porunca regelui. Aduceţi mii de cărămizi, degrabă să înălţăm palate pentru regeştii oaspeţi ce vor sosi, nimic să nu lipsească domneştilor sălaşe. Pentru brahmani sfinţite case să se ridice - îndestulate cu hrană şi cu băutură. Orăşenii să aibă construite locuri largi de mas. Grajduri să se facă pentru cai şi elefanţi . Asemeni, pentru cei veniţi din depărtări cu domnii lor şi ai lor străjeri zidiţi conace. Să fie mâncare din plin, la vremea sorocită - iar nu părelnic împărţită - pentru cei din ţară şi cei din alte părţi. Deplină cinste să aibă fiecare, potrivit cu cinul şi cu starea, mânia ori zavistia să nu vă-ntunece gândirea. Pe măieştrii ziditori - îndemânatici şi pricepuţi la sfinţite ctitorii - îi veneraţi, de hrană şi de bani lipsă să nu ducă. Fără greşeală vegheaţi la toate, în bună învoire".

18 - 19. Un glas avut-au toţi când lui Vasiştha i-au răspuns: "Nimic din ce ai spus nu trecem cu vederea, cum e porunca aşa vom duce toate la bun sfârşit".

20 - 29. Apoi Vasiştha îl cheamă pe Sumantra şi astfel îl îndrumă: "Să fie poftiţi toţi regii vrednici de pe Pământ, mulţimi din toate ţările să vină - brahmani, *kşatriya,vyasya, śudra* - şi cinste să primească, atât cât se cuvine, fiecare. Viteazului Janaka din Mithila, craiul grăitor de adevăr, chiar tu să-i duci solie - e prieten vechi al nostru, de aceea va fi şi cel dintâi. Apoi te îndrepţi spre ţara Kāshi, al cărei domn rămâne mereu neabătut în dragostea ce poartă împăratului. Pe socrul lui Daşaratha, craiul din Kekaya, cu fiii săi, îl vei pofti tu însuţi. Apoi pe arcaşul puternic Romapada, stăpânul Angăi - prieten cu Regalul Leu, rajahul nostru. Pe Bhanumanta din Kosala cu cinste să-l chemăm, căci e viteaz în luptă şi mare învăţat. Onoare la fel de mare i se cade lui Prāptijña, din Magadha, prea bun la

inimă şi vrednic printre regi. Din poruncă împărătească vei mai pofti pe aceştia: din răsărit - craii din Sindh, Sauvīra şi Saurāstra; pe toţi cei dinspre miazăzi, iar dacă a mai rămas un alt domn pe astă lume prieten nouă să fie şi acela chemat cu tot alaiul său de rude şi curteni. Soli de neam vestit să se pornească cât mai din vreme cu poftire împărătească".

30 - 31. De îndată Sumantra ascultă vorba lui Vasiştha - soli de credinţă spre craii toţi trimite, el însuşi a străbătut pământul cum i s-a poruncit spre a aduce stăpânii lumii.

32 - 33. În vremea asta, lucrătorii şi-au încheiat munca lor sfinţită şi ştire au dat cu deamănuntul preasfântului brahman. Vasiştha astfel le vorbi:

34. "Nu se cuvine să se aducă ofrandă înşelătoare niciodată, nici de cinste văduvită, căci alfel dania îl va ucide pe cel ce fără pietate a adus-o şi nu e vreo tăgadă la aceasta".

35. Trecură zile câteva şi tot atâtea nopţi; sosir-apoi, mulţime, craii lumii, toţi încărcaţi cu nestemate aduse-n dar lui Daşaratha.

36 - 38. Vasiştha îi vesteşte: "O, Rege-Tigru, au sosit rajahii veniţi din depărtări şi sunt primiţi cum se cuvine. Oameni uniţi la fapte bune au încheiat lucrarea sfântă şi pregătite sunt toate cele de datină cerute, poţi purcede jertfa să o împlineşti - poţi vedea tot ce s-a clădit doar prin voinţa ta".

39 - 41. În ziua păzită de stea cu bună prevestire - aleasă împreună de Vasiştha şi Rişyasringa - Daşaratha porni spre palatul jertfei. Vin după el brahmanii: în frunte Rişyasringa, apoi Vasiştha, urmează ceilalţi, după canoane şi obicei, ca să înceapă slujba. Slăvitul Daşaratha cu ale lui crăiese făcut-au juruinţa de datină cerută.

14

1. Un an trecuse de când armăsarul a pornit în lume. Acum se întorsese, iar împăratul îi începea jertfirea pe malul nordic al râului Sarayu.

2. Rişyasringa şi cei mai buni dintre brahmani îndeplineau canonul jertfei *Aśvamedha* pe care mărinimosul Daşaratha o hotărâse.

3. Vlădici deplin cunoscători ai Vedei slujeau urmând datina şi legea şi nu călcau niciuna dintre ele.

4 - 5. În "*Pravargya*", brahmanii turnară lapte proaspăt mai întâi în calzile ulcele; urmă, după a cărţii slovă, "*Upasada*" în care sucul sfintei Soma se stoarce. Cu inimile pline de bucurie, asceţii, bine lăuţi în scalda dimineţii, pe zeii din înalturi îi tot chemau pe nume.

6 - 8. Indra tainul de unt curat amestecat cu *soma* la vremea dimineţii cum se cuvine şi-l primeşte, iar la îmbăierea din miezul zilei, după canon, tipicul aidoma urmează. În faptul serii, cum vor *Shastrele*, cucernicii brahmani storc pentru a treia oară *soma*. N-au fost atunci nici lipsă, nici prihană în ofrande, deplin-a fost slujirea făcută în cor de *mantre*.

9 - 16. Brahmanii toţi stăpâneau deplin a cărţii buchie şi fiecare avea în preajma lui măcar o sută de-nvăţăcei. De osteneală sau de foame nu s-a ştiut în zilele acelea. Sihaştrii, brahmanii şi servitorii la fel mâncau pe săturate şi plini de bucurie. Neţărmurită veselie simţeau moşnegii, bolnavii, femeile, copii benchetuind acolo. Porunca împărătească era una: "dăruiţi, dăruiţi mâncare şi straie de tot felul", iar slujbaşii o ascultau întocmai. E datina de necălcat - să fie mereu la îndemână un munte de bucate stivuite. Mâncarea, băutura îndestulau mulţimile venite din depărtate ţări la jertfa adusă de vestitul împărat. Gustând din mâncarea neîntinată, brahmanii binecuvântau zicând: "Ah, ne place atât de mult! Belşug să îţi aducă, împărate!" iar Daşaratha îi auzea. Lângă brahmani stăteau drept stolnicei slugi îmbrăcate minunat, mai marii lor purtând la gât colane sclipind de nestemate.

17. În vremea dintre canoane, preaînţelepţii se întreceau în artele vorbirii, dorindu-şi izbânda fiecare.

18 - 19. Zi de zi îi priveghea Vasiştha pe brahmanii care slujeau acolo, păstrând nestrămutată datina bătrână. În foişorul jertfei nu se afla niciunul să nu-şi urmeze juruinţa, nici să nu ştie cele şase *vedanga* pe de rost sau *shastrelor* să nu le poată desluşi cuprinsul.

20 - 25. Pilaştri mari, după tipic, au înălţat când vremea jertfei se-apropiase. Întâi au fost din lemn de *bilva* şase, tot atâţia încă din *khadira*, apoi un rând din *bilva* cu frunze de *parni*, unul din trunchi de *sleshmataka* şi alţi doi din lemn de *devadaru*,

toţi aşezaţi la depărtare de câte două braţe bine-ntinse. I-au înălţat atunci buni ştiutori ai *shastrelor* şi meşteri pricepuţi. Măiestru dulgherite, coloanele au fost apoi leite-n aur - să strălucească sărbătoarea şi mai tare. Erau de toţi stâlpii aceştia douăzeci şi unul, bine-nveliţi în ţesături, şi nalţi erau de coţi tot douăzeci şi unul, având opt feţe fiecare, frumos cioplite. După datină i-au ridicat, i-au uns cu pastă de santal şi i-au împodobit cu flori şi stofe: la urmă străluceau precum cei şapte înţelepţi [ai Ursei Mari] din cer şi luminau pământul sfinţit pentru jertfire.

26 - 27. Brahmanii pricepuţi au măsurat cu funia locul pentru vatra altarului şi au zidit apoi după tipic din cărămizi şi vatra. Pentru jertfa lui Daşaratha, leul printre regi, ei au făcut altarul măreţ şi semănând cu vulturul "*Garuda*" cel cu aripi aurite. Trei caturi a avut altarul şi lăcaşuri pentru foc au fost de trei ori mai multe decât de obicei - aşadar, la număr au fost optsprezece focare.

28 - 30. Stăteau la îndemână, pregătite pentru zei, jivine, şerpi şi păsări, urmând porunca *shastrelor.* La vremea potrivită magii aceia au legat şi calul şi vietăţile de apă de stâlpi pentru jertfire. Trei sute de animale şi armăsarul cel mai bun din grajd erau atunci acolo cetluite.

31 - 36. Kausalya, cu nespusă bucurie, dă roată calului, i se închină şi îl loveşte de trei ori cu-n paloş. Veghează apoi o noapte armăsarul, nutrind doar gânduri fericite şi neclintită în credinţă.*Hota, Adhvaryu, Udgata* - magii jertfitori - aşează lângă cal crăiesele chemate acum *Mahisi, Parivritti, Vavāta* şi servitoarea zisă *Palakali.* Cel mai mare dintre ei, mult învăţat în *śastre* şi înfrânat în gânduri, scoate măduva din oase şi după datină găteşte. Lepădând păcatele din sine, Daşaratha în ceas bun înghite fumul din măduva cea arsă. Apoi cei şaisprezece brahmani ce au adus jertfa îi dau în dar picioarele calului rostind şi rugăciuni. [2]

---

[2] 37 - 40*.{În datina din Aśvamedha prinosul se aduce cu o trestie, iar nu cu ramuri de plaksha. După regulile din Kalpa sutra, Aşvamedha durează trei zile. În prima zi are loc ritualul chatushtoma. A doua zi se îndeplineşte "Ukthya", iar în a treia "Atirātra". Multe alte sacrificii, hotărâte de canoane, au fost aduse împreună cu acestea: Jyotishtoma‹=ritualul focului›, Ayuryaga‹=ritual pentru viaţă lungă› - în Atiratra- Abhijit, Visvajit şi Aptoryama, care împreună sunt marele sacrificiu.}*[Pasaj sigur interpolat, păstrat pentru interesul său istoric. Întregul cânt al 14-lea- cu excepţia acestor versuri - este tradus după textul din site-ul Valmiki Ramayan - Translation, care diferă de Valmikiramayan].

41 - 43. Daşaratha - ca să-şi păstreze spiţa domnească - urmează porunca lui "Brahma - cel-ce-singur s-a făcut - pe sine" şi împarte împărăţia în patru părţi şi le dăruie astfel: răsăritul lui *Hotra[!],*sudul lui Brahma[brahmanului?], apusul lui *Adhvaryu,* nordul lui *Udgata.* Încheindu-şi jertfa, omul cel mai bun, rajahul Daşaratha a împărţit întreg pământul brahmanilor.

44 - 46. Dar preoţii au spus atunci regelui cel curăţat de vechile păcate: "Stăpâne peste oameni, doar tu poţi lumea acesta s-o ocroteşti! Noi stăm mereu în Vede cufundaţi, cu lumea ce să facem şi cum s-o cârmuim? În locul ei, mai bine, ne dă tu altceva! Preabunule, din ce ai pe aproape - aur, nestemate, vite - tu dăruieşte ceva în locul Pământului întreg, cu care noi nu avem ce face."

47 - 55. Auzind aceste vorbe, Daşaratha le dăruieşte brahmanilor zece mii de vaci, o sută poveri de galbeni şi patru sute poveri de arginţi. Plini de înţelepciune, cei patru adună aceste bogăţii şi le încredinţează lui Rişyasringa şi Vasiştha. Mulţumiţi în totul, cei doi drept socotesc şi-mpart cu bună chibzuială şi regelui dau seamă. Împăratul împarte încă o povară de galbeni între brahmanii veniţi la sărbătoare. Când unul din aceştia -sărmanul- îi cere o pomană, împăratul îi dă brăţara sa. Văzându-i mulţumiţi, până la pământ se pleacă în faţa lor împăratul iubitor al brahmanilor, iar ochii îi strălucesc de fericire. Mărinimosul rege e binecuvântat când li se-aşterne la picioare precum datina o cere. Jertfa aceasta [a calului] şterge păcatul şi duce către ceruri. Nici un alt domnitor nu poate la capăt să o ducă: e plin de bucurie Daşaratha când se încheie măritul sacrificiu.

56. La urmă, Daşaratha lui Rişyasringa-i spune: -"O, tu cel ce-ţi ţii într-una juruinţa, arată-mi calea de urmat ca să nu îmi piară spiţa!"

57. Răspunde Rişyasringa, brahmanul cel mai bun: "Aşa va fi, o, rege: ţi se vor naşte patru fii ca să păstreze neamul".

15

1. Se cufundă în gânduri Rişyasringa, învăţatul ştiutor al *Vedelor*; apoi, primind un sfat de sus, îi spuse regelui:

2. "Sunt rugi şi cânturi în *Atharva-veda* potrivite dorinţei tale, iar eu voi face acest rit chemat "dătătorul de copii" spre împlinire".

3. Luminatul Rişyasringa a început s-aducă prinosul îndătinat în sfântul foc, cum cere *putrakāmeşţi* şi neabătut a dus la capăt rugăciunea.

4 - 5. S-au strâns în ceruri zeii, gandharvaşii şi înţelepţii cei mari ajunşi la nemurire - voiau cu toţi partea cuvenită să-şi primească din jertfele aduse [de Daşaratha]. După rânduială, cum fiecăruia i se cuvine, au stat în locul lor de sfat şi au vorbit astfel lui Brahma, făcătorul lumilor:

6 - 11. "O, stăpâne, acel *rākşaśa* numit Rāvana ne chinuie pe toţi şi nu putem să-l pedepsim, căci mila ta îl apără: demult, prin adâncă pocăinţă a meritat un dar pe care i l-ai dat, plăcându-ţi mult a lui aspră înfrânare. Astăzi cruzimea sa noi o răbdăm, căci darul tău îl ocroteşte. Vrăjmaşul Ravana chinuie toate cele trei tărâmuri, urăşte fiinţele cereşti şi urzeşte să uzurpe tronul lui Indra, domnitorul peste zei! Hatârul tău l-a întărit peste măsură şi cu trufie ocări aruncă spre înţelepţi, *yakşa, gandharva, aśura* şi brahmani. Soarele nu îndrăzneşte să îl ardă cu raza lui, Vântul suflarea-şi potoleşte când îl are pe aproape, iar Oceanul, al Valurilor soţ, se schimbă în oglindă! Groaznică este a lui înfăţişare şi ne înfricoşează teribilul *rakşaşa* - găseşte, o, stăpâne, un mijloc să ne scapi de el!"

12 - 14. Astfel au grăit toţi zeii, iar Brahma chibzui o clipă, apoi zise: "Găsit-am calea cum să îl ucidem pe Ravana. Când şi-a cerut răsplata, el a spus aşa: ‹‹ Să nu mă ucidă nici *gandharvaşii* ori *yakşaşii*, nici zeii ori *rakşaşii*››, iar eu am întărit -‹‹ Aşa să fie ››. Pe oameni nu i-a pomenit, căci îi dispreţuieşte el cu totul - şi nu e alt mijloc decât un om să-l ducă la pieire".

15. S-au bucurat nespus zeii şi măriţii *rişi* la vorbele lui Brahma.

16. Pe când vorbeau acestea, soseşte în divina adunare stăpânul lumii Vişnu, strălucitor la-nfăţişare, purtând galbene veşminte şi-n măini având ghiocul, discul şi măciuca.

17. Lângă Brahma se aşează, stăpân pe sine şi fără tulburare. Se-nchină în faţa lui adânc toţi zeii, apoi îi spun acest cuvânt:

18 - 25. "O, Vişnu, pentru binele tuturor lumilor, ţie ne rugăm! Daşarata, rajahul din Ayodhya este drept, plin de virtuţi, mărinimos, iar faima sa de învăţat e mare precum a *rişilor*. Noi voim a te trimite în lumea lui şi, împărţit în patru, să renaşti din cele trei soţii împărăteşti. Prima seamănă cu smerita Hri, a doua cu Şrī - aducătoarea de foloase, iar cea de-a treia e însăşi glorioasa Kriti. Renăscând astfel ca om îl vei învinge pe Ravana, demonul care înspăimântă cele trei tărâmuri şi nu poate fi învins de zei. În trufia lui prostească, ne chinuie pe toţi - zei, *gandharva, siddha, rişi* sau *apşare*. A făcut astfel cu cei ce petreceau în crângul Nandana, de aceea, noi toţi l-am osândit.Venim la tine să cerem apărare, o, Vişnu, care supui la munci pe toţi vrăjmaşii! Îngăduie să fii născut în lumea omenească pentru a nimici duşmanul zeilor."

26 - 27. Vişnu, slăvit astfel, răspunse celor treizeci de zei aflaţi în adunare şi lui Brahma, strămoşul tuturor:

28 - 30. "Lăsaţi voi teama deoparte - Pentru al vostru bine îl voi nimici pe Ravana, demonul îngrozitor, spaima zeilor şi înţelepţilor divini; vor pieri cu el odată fiii şi nepoţii, neamuri, sfetnici şi prieteni care îl ajută. Voi rămâne în lumea oamenilor apoi zece mii şi zece sute de ani ca să domnesc acest pământ".

31 - 32.Vişnu, sufletul din înalt, încuvinţând rugămintea lor, gândi un timp unde să-şi afle loc de naştere în lumea omenească. Pe plac i-a fost celui cu ochii ca petalele de lotus în patru chipuri să se-mpartă şi l-a ales pe Daşaratha să fie al său tată. Îl lăudau pe Vişnu, ucigaşul lui Madhu, zeii, *gandharvaşii, rudrā* şi *apşarele,* cântând în cinstea lui:

33 - 34. "Trufie fără seamăn arată îngrozitorul Ravana, spaima fără seamăn a celor trei tărâmuri, duşman al regelui zeilor, tulburătorul liniştii marilor sfinţi, aşadar îl nimiceşte cu neamuri şi oştire; o lungă pace adu în lumea curăţată de rău. Fără păcat şi ocrotit de Indra te vei întoarce în sălaşul tău ceresc."

16

1. A-toate-ştiutorul Narayana blând grăieşte rugătorilor *devata* - deşi prea bine cunoştea ce va să facă - şi îi întreabă:

2. "Care-i calea de urmat spre a-l distruge pe Ravana, tartorul cel cu mintea spre rău întoarsă, spin chinuitor pentru *rişi*?"

3 - 7. Răspuns-au zeii: "Nepieritorule Vişnu, trup de om îmbracă şi-n bătălie dă-l pieirii pe Ravana! Brahma cel atotputernic l-a îndrăgit cândva - răbdase Ravana o aspră şi îndelungă penitenţă - şi i-a îngăduit să ceară o răsplată, astfel că *rakşasa* pe lume nu se teme de nicio vietate, căci viaţa numai oamenii i-o pot curma, iar el i-a dispreţuit când darul a cerut. Trufaş apoi, Ravana cele trei tărâmuri a prins a le distruge; cu sila el răpeşte femei! Doar prin oameni îi poate veni lui sfârşitul, o, Nimcitor al vrăjmaşilor!"

8, 10. Vişnu cel bine cumpănit, ascultând cuvântul zeilor de sus, alese să îi fie tată rajahul Daşaratha. Slăvit de zei şi *maharişi*, Vişnu îşi luă rămas bun de la măritul Brahma şi dispăru.

9,11 - 15. Luminatul împărat - biruitor, dar lipsit de fii - aducea atunci sacrificiul pentru a fi daruit cu urmaşi. Din focul jertfei s-a întrupat deodată o făptură fără de pereche în strălucita ei minune. Viteaz era, cu puteri ce-ntrec a minţii cugetare. Veşmântul său - negru şi stacojiu, faţa -roşie, vocea - răsunet de chimval. Mustăţi şi plete avea moi şi roşcate, coamei leului asemeni. Purta însemne cu bune meniri şi brăţări zeieşti, de aur. Măreţ ca piscul muntelui, mergea cu pas de tigru trufaş, părând a fi, deopotrivă, Soarele şi para focului ce pârjoleşte totul. Divina arătare purta în braţe - cu drag, ca pe soţie - o cupă mare, făurită din aur lămurit la foc, cu capacul din argint. Orez îndulcit şi fiert în lapte, *payasam* făcut prin vrajă, umplea vasul cel mare.

16 - 24. Zărindu-l pe Daşaratha, grăi fiinţa către el: "O, rege, află că sunt solul lui Prajapati - trimis de însuşi Brahma eu am venit aici!" "Bun venit, mărite! Ce mi se cere-a face?" răspunde împăratul cu braţele-ndoite. Trimisul lui Prajapati îi răspunde: "Pentru credinţa ta, astăzi primeşti răsplată acest *Payasam* făcut de zei. Puterea lui aduce urmaşi, belşug şi sănătate - împarte-l între soaţe. O, rege, pentru copii tu jertfa ai adus-o, iar ele îţi vor naşte fii!" Smerit şi bucuros împăratul primeşte vasul cu hrana de zei meşteşugită; iar şi iar pe solul minunat el îl salută, dându-i ocol. Daşaratha era prea plin de bucurie - simţea ce simte un sărman care primeşte o comoară. Trimisul fără seamăn, terminându-şi solia, se face nevăzut.

25 - 32. Străluceau de fericire cămările ascunse din palat cum se umple de lumină cerul toamnei sub razele de lună. Spre Kausalya, crăiasa sa dintâi, grăieşte Daşaratha: "Primeşte magica fiertură ce fii îţi dăruieşte!" Daşaratha jumătate din

hrana semănând ambroziei o dă Kausalyei. A doua jumătate în trei bucăţi o împarte. Un sfert întâi Sumitrei i-l duce, Kaikeyi primeşte jumătate din ce a rămas - un fiu să aibă şi aceasta. Împăratul chibzuieşte o vreme şi restul Sumitrei i-l dă. Astfel, în parte, fiecare tainul îl primeşte din *Payasam*. Bucuroase erau şi străluceau mândrele crăiese ca Soarele ori focul. Nu îndelungă vreme mai apoi, tustrele au prins rod, iar Daşaratha - cu mintea împăcată - era preaplin de bucurie, cum este Vişnu când Indra laude i-aduce şi îl slăvesc mulţimile de *siddha* şi de *rişi*.

17

1. După ce Vişnu a hotărât să renască în fiul împăratului, Brahma, cel ce însuşi s-a creat, spuse aceasta tuturor zeilor:

2 - 7. "Vă îngădui să închipuiţi după placul vostru făpturi tari şi neînfricate, care să-l ajute pe viteazul Vişnu, cel binevoitor cu orişice fiinţă. Eu însumi am născut în vremea cea dintâi- prin cel dintâi căscat- din faţa mea pe Jāmbavānta, ursul fără seamăn. Popor la chip maimuţelor asemeni să se nască, pe potrivă lui Vişnu în neînfricare; pădureni înţelepţi şi pricepuţi, ca vântul vor umbla prin lume şi magi vor fi şi îndrăzneţi in lupta cu arcuri şi săgeţi; nepieritori, nu vor cunoaşte oboseala, foamea şi nici setea, cum nu le ştiţi nici voi, cei care beţi *Amrita* - nectarul nemuririi. Din voi, o, zei, aceştia se vor naşte, iar frumoasele *apsara,* cereştile femei din spiţele *gandharva, yakşa, pannaga, kinnara, vidyādharā, rikşa* îngădui-vor, la porunca mea, să fie forma-n care prinde viaţă plămada neamului *vanara*".

8 - 9. Porunca ascultară zeii cei mari, apoi *rişi, siddha, vidyadhara, cārana,* fii îşi făcură - pe *vanara*, paznicii pădurii.

10. Întâi Indra l-a fost născut pe Vāli, măreţ la trup ca muntele Mahendra, stăpân peste întregul neam. Soarele ce încălzeşte totul, la rândul său, îl face pe Sugrīva.

11 - 22. Brihaspati l-a căpătat drept fiu pe slăvitul Tara, înţelept şi ne-ntrecut printre maimuţe. Kubera, stăpânul bogăţiei, l-a avut pe Gandhamana cel plin de faimă, iar Vişvakarma- ziditorul la rându-i, pe Nala, mărit printre maimuţe. Nīla, norocosul fiul al Focului, strălucitor ca tatăl său, i-a întrecut pe alţii în râvnă, nume bun şi îndrăzneală. Din Aśvini, frumoşii gemeni, s-au ivit Mainda şi Dvivida, mult preţuiţi pentru mândra lor înfăţişare. Din Varuna a venit pe lume Suşeşana, iar din

tunătorul Parjanya - puternicul Sharaba. Din Zeul Vântului e drept coborâtor minunatul viteaz cu trup de adamant pe nume Hanuman; el iute se avântă ca fiul zânei Vinata, vulturul Garuda, iar între *vanara* nu afli căpitan de oaste mai îndrăzneţ, neobosit ori înţelept ca dânsul. Fiecare din feciori păstrat-a harul şi puterea moştenite de la al său părinte. Fruntaşilor aceştia le sunt mame zânele din ceruri. Astfel mii de maimuţe nemuritorii au zămislit - viteze şi schimbătoare la chip şi-nfăţişare, care cu putere fără seamăn vor urmări pieirea lui Ravana cel cu zece feţe. Mari la trup precum Meru şi Mandara şi cu putere pe măsură, mii alte de *vanara* au prins viaţă de îndată din ursoaice, maimuţe şi *gopuccha*. Vazând hălăduind prin codrii uriaşele maimuţe, divinii lor lor părinţi s-au bucurat nespus.

23 - 29. Ăst neam de pădureni multe daruri are din născare: la chip se schimbă după voie, afli puterea tigrului în vânjoşia lor şi mândrie de leu în traiul lor cel liber. Au arme ghearele şi dinţii, stânci din munţi şi copaci din rădăcini desţărânaţi. În fuga lor cea iute îl tulbură pe-al fluviilor stăpân Samudra şi pasul lor adânc despică glia. În salt pot trece marea şi pot atinge norii călători din cer. Spiţa aceasta de maimuţe poate prinde trufaşii elefanţi din codru, iar chiotul ce-l scot doboară păsările-n zbor. De o sută de ori o sută de mii maimuţe cu suflet mare şi netemător zămislit-au cereştile făpturi.

30 - 31. La rândul lor, hatmanii *vanara* au odrăslit viteji. Pe culmea Ŗkşavata - bârlogul plin de urşi - au rămas unii, alţii s-au aşezat pe plaiuri şi în pustietăţi din codru. Nala, Nīla, Hanuman şi restul căpitanilor cei mari sălaşul îl aveau lângă fraţii cei doi - Sugrīva, fiul Soarelui, şi Vali, urmaşul lui Indra.

32 - 33. Izgoneau cu măiestria lor în luptă şi cu putere de Garuda leii, tigrii şi şerpii uriaşi din preajmă. Vali, netemătorul, cu braţul său neînvins îi apăra pe toţi - urşi, *gopuccha* şi maimuţe.

34 - 35. Pământul în întregul lui - munţi, păduri ori ţărm de mare - s-a umplut atunci de maimuţele viteze, deosebite între toate - neamul *vanara*, cu mulţii-i căpitani, părea ca norii strânşi la un loc ori munţii inspăimântători, căci rostul ivirii lor pe lume era să fie de ajutor lui Rama.

1. Sfârşind jertfirea adusă de *raja* Daşaratha cel cu suflet mare şi lundu-şi fiecare cuvenita parte, cereştii zei s-au fost întors acasă în înalturi.

2 - 5. Străinii domnitori peste pământuri cu dărnicie împărătească au fost cum se cuvine dăruiţi. Prinţii lui Vasiştha i se-nchină cuviincios şi pornesc spre ale lor ţinuturi, iar armiile le străluceau urmându-i. Împăratul şi crăiesele, oastea şi carele de luptă, în cetate intrar-apoi, cu brahmanii cei mari păşindu-le în frunte.

6 - 7. Dar, se înţelege, cinstea cea mai mare au primit-o la plecare Ŗşyasringa, Santa, craiul Romapada cel plin de-nţelepciune şi-nsoţitorii lor. Pe urma acestora, rămase Daşaratha împăcat în gândul de-a avea urmaşi - iar viaţa i se umplu de bucurie.

8 - 11. Trecură şase anotimpuri, anul aproape se-mplini; în luna Chaitra, în zi cu bune auspicii, Kausalya l-a născut pe Rama, cel ce neamul lui Ikşvaku îl duce mai departe. Avea pruncul toate ale lui Vişnu semne, iar norocul mare urma să-i fie. Îi arăta ursita cereasca potrivire a aştrilor cei mari: era în ziua a noua a Lunii în urcare, peste care domneşte Aditi, cu Punarvasu strălucind în zare, iar cele cinci planete erau preapline de putere, cu Jupiter - stăpânul elocinţei - urcând în pas cu Luna. Sub lumina feciorului şi Kausalya strălucea precum Aditi sub cea a lui Indra Fulgerătorul.

12 - 14. Kaikeyi l-a născut pe Bharata, neînfricatul plin de virtuţi, care era a patra parte din Vişnu. La rândul său, Sumitra a dat viaţă vitejilor Lakşmana şi Şatrugna, pricepuţi la arme şi părţi din Vişnu. Bharata s-a născut la ora-n care Pushya din Rac se urcă spre zenit, iar gemenii a doua zi, către amiază, sub semnul lui Aslesha din Leu, pe lume au venit.

15 - 20. Avea acuma împăratul patru feciori frumoşi şi luminaţi, cum sunt pe cer în Pegas cele patru stele ce stau perechi. *Gandarvaşii* cântau în cinstea lor cu glasuri minunate, *apsarele* dansau, zeieşti chimvale răsunau şi ningea din cer cu flori şi cu petale, pe când în Ayodhya poporul petrecea la marea sărbătoare. Pe străzile împărăteşti se îmbulzeau cu vesel zvon să vadă saltimbanci, dănţuitori ori cântăreţi şi retori care slăveau neamul domnesc şi îi ştiau deplin izvodul. Daşaratha a răsplătit regeşte şi cântăreţi şi retori, iar brahmanilor le dărui iar mii de vite.

21 - 22. Unsprezece zile a ţinut în toi serbarea, iar apoi Vasiştha departe văzătorul le puse numele aşa cum datina o cere. "Rama" l-a numit pe fiul reginei Kausalya, "Bharatha" pe născutul lui Kaikeyi, iar gemenii Sumitrei i-a chemat "Lakşmana" şi "Şatrugna". S-au ospătat din nou brahmanii, târgoveţii şi sătenii. Din nou a-ngrămădit *rajah*-ul tată nestematele-n movile, apoi le-a dăruit brahmanilor. La vremea potrivit-apoi a împlinit el datinile toate câte sunt cerute pentru coconii de neam domnesc.

23 - 33. Creşteau copiii. Pricepuţi în vedica ştiinţă, netemători, cu râvnă multă spre popor şi al lui bine, se dovedeau plini de virtute. Dar Rama tatălui îi era mai drag; orice fiinţă slavă-i dădea, cum i se dă lui Brahma şi le părea ca blânda Lună. Părinţii, la rândul său, el îşi iubea şi îi slujea în totul. Măiestru călărea şi cai şi elefanţi, carul de luptă îl mâna ca nimeni altul, iar între toţi se dovedea arcaşul cel mai bun. Din pruncie de Rama s-a lipit cu dragoste frăţească Lakşmana, cel de belşug aducător: în toate el îi era de ajutor, de parcă un singur suflet se afla în două trupuri. Rama îi răspundea la fel: nici nu dormea, nici nu mânca fără Lakşmana. La vânătoare prâslea călare îl urmează pe fratele cel mare, purtându-i arcul. Mai mic e între toţi Şatrugna: el mult ţine la Bharata, iar mezinul pe Şatrugna mai mult ca viaţa îl iubeşte.

33 - 36. Erau prinţii patru pui de tigru. Au ajuns în timp înţelepţi şi ştiutori s-aleagă binele de rău, cuviincioşi şi învăţaţi, tatălui aproape tuspatru stau să-i împlinească voia, mai erau arcaşi fără de seamăn. Văzându-i astfel, lui Daşaratha i se umplea de bucurie sufletul şi privea spre ei cum priveşte Brahma străbunul către zeii din înalturi.

37 - 40. Se sfătuia de-acum rajahul cu învăţaţii unde să afle fiilor soţii, când soseşte la palat Viśvāmitra, puternicul ascet. El portarului grăieşte:"Îndată voi craiului îi spuneţi că am venit să-l văd, eu, fiul lui Gadhi, regele din Kushi". Pornesc vestitorii cu pas grăbit şi mintea uluită să dea ştire că a sosit vestitul *maharşi* Vişvamitra.

41 - 44. De îndată, cu bucuroasă cuviinţă Daşaratha şi brahmanii înainte îi ies în cale, părând că Indra pe Brahma la sine îl primeşte. Viśvamitra răspândea în jurul său sfinţenia greului canon ţinut cu străşnicie, iar Daşaratha ofranda apei îi aduce voios şi deplină cinste, cum datina o cere. Ascetul o primeşte urmând cuvântul

legii, apoi începe să întrebe multe, după cuviinţă - de ale ţării treburi, despre supuşi şi rude.

45 - 48. -"Te ascultă supuşii regi? Aduc la vreme tributul cuvenit? Ai biruit duşmanii? Nu ai uitat jertfa care îmbună zeii, salvează omenirea şi orice ai în minte te-ajută să-mplineşti?" astfel au vorbit, cum cere buna cuviinţă, apoi au intrat în palat şi fiecare s-a aşezat la locul meritat. Daşaratha încă o dată pe Viśvamitra îl slăveşte şi zise cu mărinimie:

49 - 57. -"O, preaînţelepte! Sosirea ta e pentru mine nectarul nemuririi, ploaia pentru ţinutul însetat, fiul născut pentru cel lipsit de urmaşi, avutul pierdut şi regăsit, e sărbătoarea de după bătălie. Brahmane, ce voieşti a cere şi cum îţi pot plini dorinţa? Norocul meu e azi deplin, atins-am rostul pentru care m-am născut, căci ai venit la noi! Te slăvesc pe tine, născut printre războinici - regesc *rişi* care prin strădanie şi canon ai devenit un *brahmarişi*! Tu m-ai sfinţit acum, stăpâne, mai mult decât drumul la locurile sfinte! Spune deci ţelul care fără veste te-a purtat aici - îngăduie să-l împlinesc, căci zeu îmi eşti şi voi găsi o cale. Viśvamitra, vorbeşte fără teamă! O, brahmane, câtă fericire ai adus cu tine!"

58. Ascultă aceste vorbe de umilinţă pline, care bucură auzul şi mintea, sihastrul cu faimă nepătată şi e mulţumit deplin.

19

1. Viśvamitra, auzind cuvântul lui Daşaratha, simte cum de bucurie hirsutul păr vâlvoi i se ridică şi răspunde:

2 - 20. "Tigru printre regii de pe lume, neamul strălucit şi învăţătura lui Vasiştha se văd de îndată în cuvântul tău, căci ai vorbit cum m-aşteptam şi cum ţi se cuvine! Ce am în minte îţi voi spune, iar tu să-ţi ţii cuvântul! Am luat canon asupra mea pentru plinirea unei jertfe, dar doi *rakşasa* schimbători la chip împiedică jertfirea. De câte ori sunt gata să-l împlinesc până la capăt, doi demoni multpricepuţi - Marīcha şi Subāhu - vin nevăzuţi şi potopesc cu ploi de sânge şi de carne al Focului altar. Nu-mi pot vărsa pe ei mânia, nici blestema căci nu e-ngăduit de Lege. Împărate, cu mari silinţe din ţinutul acela depărtat am venit la tine, să-mi dai în ajutor pe fiul tău cel mare, pe Rama cel cu bucle negre la urechi. Lumina lui, sub scutul puterii mele, demonii va-ndepărta. Îl voi binecuvânta, să aibă faimă

pe cele trei tărâmuri. Cei doi vor fugi din faţa lui, dar nimeni altul n-ar putea să-izgonească. Turbaţi şi-ncrezători în puterea lor, cei doi împieliţaţi s-au prins în laţul morţii - mărite rege, ei nu pot nicidecum să-i ţină piept lui Rama! Nu-ngădui să fie iubirea părintească mai puternică decât juruinţa mea. Ştiu preabine cine e preadreptul Rama, cum bine ştiu Vasishta şi cucernicii ce sunt de faţă! De vrei să ai nepieritoare faimă, dă-mi-l pe Rama! Rege Daşaratha, dacă sfetnicii şi înţelepţii în frunte cu Vasiştha nu se-mpotrivesc, doar pentru zece nopţi şi zile cât va fi ofranda, dă-mi-l pe Rama cu ochi de lotus! Nu-i vreme de pierdut, căci timpul rânduit se scurge - te-ncredinţez că nu ai a te teme, inima să nu îţi fie grea!" Aşa vorbi sfântul cel cuvios, spunând vorbe cu miez, apoi tăcu.

21 - 22. Rajahul s-a pierdut cu firea, s-a cutremurat la vorbele ce-i sfâşiau şi inima şi mintea, se zvârcolea pe tron, cuprins de teamă.

20

1. Împăratul puterile-şi adună şi răspunde:

2 - 11. -"Rama cel cu ochi de lotus n-a împlinit nici şaisprezece ani - nu văd cum ar putea el să-i înfrunte pe *rakşasa*. Mă voi porni eu însumi în fruntea oastei şi voi lupta cu ei. Vitejii mei sunt neîntrecuţi în putere şi iscusinţă. Se vor război cu mii de demoni, dar nu se poate să îl iei pe Rama. Cu arcul şi cu viaţa mea voi apăra altarul şi voi înfrunta *rakşasa* - nimic jertfirea nu o va tulbura, însă pe Rama nu se cuvine să îl iei cu tine. Copil cum este încă, nu se pricepe la războaie, nu poate judeca unde duşmanul e mai tare ori mai slab, nu are încă putere armele să poarte. Ştii prea bine înşelăciunea folosită de demoni, dar el nu! De aceea nu-i un potrivnic de seama lor. Dacă totuşi nu te-nduri şi vrei să-l iei pe Ragava cu tine, îngăduie să vă însoţim şi eu şi oastea. Mlădiţă din neamul Kuśika, port pe umeri şaizeci de milenii - iar Rama e feciorul cu greu şi târziu născut - nu se cuvine să îl iei cu tine! Din patru fii, pe primul - cel mai plin de virtuţi - eu îl iubesc mai mult - nu se cade să mi-l iei!

12 - 15. Preaînţelepte, cât de puternici sunt vrăjmaşii? Cine sunt? Cât de mari şi cine-i ocroteşte? Brahmane, cum vom ţine piept acelor vrăjitori iscusiţi, fie Rama, fie eu şi oştenii? Cuvioase, cum vom lupta cu acei vicleni, ce plini de fală se arată în puterea lor? Răspunde!" Vişvamitra grăi:

16 - 19. -" Un demon cu numele Ravana s-a născut din neamul vestit Pulastya. Având putere multă şi cutezanţă pe măsură, a primit de la Brahma darul împlinirii unei dorinţe. De-atunci, cu alţi ciraci *rakşasa* împreună, el tulbură pacea celor trei tărâmuri. Ravana este al lui Kubera frate şi fiul lui Visravana, eremitul. Puterea lui e mare, dar nu zădărniceşte el însuşi sacrificiul, ci îi trimite pe Maricha şi Subahu să tulbure jertfirea."

20 - 26. Aflând acestea de la Visvamitra, rajahul spuse înţeleptului: "Nu am putere să-i înfrunt! O, tu, cel care ştii tot adevărul, te îndură de fiul meu cât şi de mine, lipsitul de noroc! Pildă îmi eşti şi zeu! Nu pot pe Ravana să-l înfrunte nici zeii, *danava, gandharvaşii, yaksha*, nici păsările, nici şerpii uriaşi - cum am putea noi, oameni, să o facem? Ravana întrece orice războinic pe câmpul de bătaie! O, cel mai de frunte între sihaştri, nici oastea ţării-ntreagă, nici fiii mei tuspatru, cu mine împreună nu îi putem răzbi. Cu zeii din înalturi se aseamănă copilul, căci la război nimic nu ştie - şi nu e nici un chip vreodată să mă despart de el! Maricha şi Subahu, care în luptă sunt ca Yama, să tulbure cât vor altarul şi jertfirea, nu-ţi dau pe fiul meu! Sunt amândoi luptători trecuţi prin multe bătălii, dar cu un pâlc de prieteni am putea înfrânge unul dintre ei."

27. La vorbele acestea, Viśvamitra se aprinde de mânie, cum se-nteţeşte para din nentinatul foc de jertfă când se prelinge-ntrânsul curatul unt topit.

21

1 - 4. -"La început nu se afla nimic pe lume pe care să nu-l îndeplineşti - acum cuvântul ţi-l calci. Dacă socoteşti purtarea potrivită cu starea şi cu rangul tău, mlădiţă din Raghu, eu fac calea-ntoarsă. Cu josnicie nu ţi-ai ţinut cuvântul, totuşi, trăieşte-n pace şi neamul tău întreg de tine-alături!" tună ascetul.

5. Se zbate pământul din străfunduri şi tremură chiar zeii, văzând mânia fără seamăn. Vasiştha, măritul sihastru, neclintit în credinţă, regelui îi spune:

6 - 9. - "O, urmaş al lui Ikşvaku, tu eşti întruparea dreptăţii, zeul ei pe această lume, nu se cuvine cuvântul să ţi-l calci! Faimă ai în cele trei tărâmuri pentru dreptatea ta, o, Daşaratha - datoria să-ţi faci cum se cuvine, nu te pleca spre josnicii care şterg milostenii, sacrificii şi nenumărate vrednicii adunate până acum! Ai promis: "Voi face" - trimite-l pe Rama cu Viśvamitra, pregătit în meşteşugul

armelor sau nu; ocrotirea fiului lui Kuśi îl păzeşte cum apără cerescul zid de foc nectarul nemuririi, nici un *rakşasa* nu-l va putea atinge!

10 - 20. O pildă este sihastrul întru toate - în virtute, în păzirea canoanelor, fără pereche în înţelepciune şi curaj; arme, vietăţi şi lucruri fără viaţă de pe cele trei tărâmuri, el le cunoaşte deplin, cum nimeni altul nu va mai şti vreodată - fie din cereştile fiinţe sau dintre demoni. Arme fără de seamăn a primit pe când domnea - pe fii lui Bhrisasva. Sunt o sută de arme vii, născute din fiicele lui Dakşa - săgeţi numite *Astras* şi *Shastras*; cincizeci din ele le-a zămislit, cu-ngăduinţă de sus, zeiţa Jaya ca să-i zdrobească pe *asura*- sunt nenfricate şi se schimbă cum vor la-nfăţişare. Sora ei, Suprabha, la rându-i a dat viaţă la alte cincizeci de vlăstare - feţi mai puternici pe care nimeni nu îi poate frânge. Vorbeşte Viśvamitra pe înţelesul lor, iar la nevoie el însuşi ştie arme noi să făurească - strălucită faimă are înţeleptul; cu inima împăcată, rege, trimite-l pe Rama! Fiul lui Kuśika ar putea cu uşurinţă să-i zdrobească singur pe-acei *rakşasa*, dar pentru binele lui Rama însuşi ţi-l cere el acum!"

21. Vorbele lui Vasiştha au alinat sufletul împăratului - slăvitul urmaş al lui Raghu se-nvoieşte cu faţa strălucind de bucurie ca Viśvamitra pe prinţ să-l ia cu sine.

<u>22</u>

1- 2. Poruncă Daşaratha le trimite şi se-nfăţişează Rama şi Lakşmana. Stihuri sfinte rostesc la despărţirea de fiul lor mama şi tatăl, binecuvântate *mantra* adaugă Vasiştha. Pe frunte îşi sărută Daşaratha feciorul iubitor, apoi lui Viśvamitra îl încredinţează.

3 - 6. Pe cale stau să plece, când adieri curate îl mângâie pe "Ochi de lotus", iar cascade de flori revarsă din cer divinii şi sunete zeieşti de trâmbiţe, de tobe şi chimvale umplu palatul. În frunte porneşte Visvamitra, apoi Rama cel cu păr buclat, iar Lakşmana, fiul Sumitrei, păşeşte în urma lor.

7 - 10. Aveau arcuri câte două fiecare şi pe umeri căte două tolbe pline cu săgeţi - păreau fraţii şerpi cu trei capete! Pe braţul stâng şi degete aveau apărători din piele de *gauna*, iar la cingătoare paloşe. Voinici frumoşi şi mândri, păşeau în urma preaînţeleptului strălucitori, aşa cum Skanda şi Visaku, cei născuţi din Agni, îl urmează pe Śiva cel neştiut.

11. Ajuns-au curând pe ţărmul cel de miază-zi al răului Sarayu; cu glasul blând, lui Rama Viśvamitra-i spune:

12 - 19. "Copile, umple-ţi căuşul palmelor cu apa râului şi-ndată ascultă de la mine stihurile *mantrelor* Bala şi Atibala. Ştiute pe de rost, te apără de-acum de trudă, arsura fierbinţelii, de gheara bătrâneţii ce chipul îl sluţeşte, alină foamea, setea. În somn sau fără pază dacă stai vreodată, nu vor putea *rakşasa* rău să-ţi facă în nici un fel! O, Rama, ştiu că n-ai seamăn în puterea braţelor şi-n cea a minţii pe cele trei tărâmuri, dar învăţând acestea două nu vei avea pereche nici azi, nici în viitorime, căci Bala şi Atibala sunt maicile învăţăturilor fără de număr, sunt fiicele lui Brahma! În gândul tău înstăpânite, te duc spre faima ce nu mai apune, iar ţie ţi se cuvine asemenea ştiinţă, dacă adaugi încă şi înfrânarea simţirii!"

20 - 24. De îndată Rama cu apa râului se spală de-ntinare şi-n palme strânge apă; cu faţă bucuroasă primeşte de la măritul *rişi* învăţătura ce a pătruns în sufletul suprem. Viteazul Rama după cuviinţă slujeşte învăţătorului Vişvamitra, iar apoi strălucea ca Soarele ce mii de raze împrăştie spre toamnă. Fii lui Daşaratha au petrecut în tihnă noaptea, pe pat de ierburi, culcuş lor încă neştiut.

23

1 - 4. Spre zori de zi mai zăboveau în patul de frunzar, când Viśvamitra cu vorba îi îndeamnă: "Fiu al fericitei Kausalya, nu-i vreme de zăbavă când ziua se-nfiripă! Te scoală, căci ruga către zei ne-aşteaptă". Se scoală vitejii de îndată şi se scaldă, iar Soarelui ce se oglindeşte-n râu ofranda apei îi închină, rostind cuvântul rugăciunii. Apoi se pleacă prinţii amândoi spre Vişvamitra, care pe-această lume are doar sihăstria drept avere, şi se pornesc.

5 - 7. Ajung curând în locul în care Sarayu se varsă în Ganga, fluviul care curge în trei văi, pe trei tărâmuri. Pe ţărm găsesc chilii în care schivnicii se nevoiesc de mii de ani, iar urmaşii lui Raghu întreabă:

8 - 9. "O, divină călăuză, ne spune cine sălaşul binecuvântat îl are aici? Ne spune, rogu-te, căci vrem să ştim!" "E lucru vrednic de aflat", veni răspunsul şi-ncepe Viśvamitra povestirea.

10 - 18. "Venind de la a sa nuntă, Śiva cel mare a adăstat aici cu proaspăta mireasă şi cele şapte vânturi, alaiul lor. Urmau să se reculeagă în tihna pustiniciei, când

Kandarpa, zeul fără minte, vrea cugetarea să le tulbure. A răcnit la el o dată Śiva şi trupul Dorinţei scrum se face, ars cu ochiul de pe frunte. A mai rămas doar Dragostea fără trup, Kama Ananga, iar locul acesta minunat se cheamă, din ziua când şi-a pierdut plămada pământească, "Angadesa". Coborâtori din neamul celor care au fost atunci de faţă sunt asceţii de acum şi nici un rău de ei nu se atinge. Vom înnopta aici, unde râurile sfinte se-mbrăţişează, iar mâine Gangele îl trecem. După ce ne curăţim şi împlinim şi ruga către Foc, vom intra în sihăstrie".

19 - 22. Departe văzători şi ştiutori, sihaştrii i-au cunoscut pe ei; pe când vorbeau acestea, *rişi*-i s-au apropiat de dânşii cu daruri cuvenite şi, primitori de oaspeţi, le-au dat lor tustrei apă de spălat pe tălpi. Viśvamitra şi fraţii prinţi cu vorba îi încântă până la ceasul de amurg, apoi cucernic s-au rugat cu toţii. Timpul le-a trecut uşor, căci Vişvamitra istorii multe spune feciorilor de împărat.

24

1 - 7. Fraţii cei doi s-au îmbăiat în zori de zi, datina urmând, apoi pe Viśvamitra spre malul Gangelui îl urmează. Schivnicii le pregătiseră o barcă şi le-au grăit:- "Mărite învăţat, urcă-te în barcă, pe prinţi în faţa ta avându-i; porneşte pe drumul bun fără zăbavă". -"Aşa voi face", le-a răspuns. Tustrei li s-au plecat cu mulţumiri, apoi porniră peste fluviul ce curge către mare. Spre mijloc se aude zgomot fără seamăn care necontenit sporeşte. Rama pe Vişvamitra îl întreabă: "De unde vine tunetul de ape revărsate?"

8 - 11 . Răspunde înţeleptul spunând tot adevărul: "Din chibzuinţa lui Brahma pe muntele Kailasa s-a făcut un lac numit *Manasa sarovara*. Un râu dintr -însul izvorăşte; i se spune de aceea Sarayu - Râul Lacului. Fluviul venit din lacul lui Brahma cuprinde în roata sa cea largă cetatea Ayodhya, apoi se întâlneşte cu Gangele; când se ciocnesc puhoaiele se aude tunetul acesta. Vă închinaţi lor cu smerenie, căci sfinte sunt." Prinţii îl ascultă, apoi ajung la malul de miază-zi şi pornesc cu sprinteni paşi pe cale.

12 - 16. Rama vede groaznicul desiş nestrăbătut în faţă şi călăuza îşi întreabă: "Minune mare! Răsună codrul neumblat de ascuţite ţârâituri de greieri, de răgete de fiare şi ţipete de gaie. Hălăduiesc aici fiare şi păsări de pradă - n-au număr leii, tigrii, mistreţii, elefanţii. Trunchiuri ţepoase de *dhava, ashkavarna, kakuba, bilva, tinduka, patala* şi *badari* umplu locul. Ce oare este codrul acesta înfricoşător?"

17-23 . Puternicul Viśvamitra îi răspunde: "Ascultă-mă, copile de neam împărătesc! Au fost de mult două cetăţi - Malada şi Karusha - zidite de zei, bogate şi mari. Indra l-a ucis pe demonul brahman Vritrasutra. Deşi Vritra era demon şi se cuvenea să piară, fiind brahman păcatul a fost mare şi l-a strivit pe Indra sub un munte de necurăţii, chinuindu-l cu foame nedomolită. Zeii şi cereştii *rişi* au venit să-l cureţe de multa murdărie, îmbăindu-l şi turnând apă din ulcioare. Scăpat de pângărire şi de foame, Indra a binecuvântat ţinutul:‹‹Cum mi-au primit necurăţia, meleagurile acestea mănoase şi bogate să fie de acum, iar nume de faimă să poarte-n lume - Malada şi Karusha››. Văzând marea cinste pe care înţeleptul Indra a făcut-o acestei ţări, zeii au spus: ‹‹E foarte bine, aşa se şi cuvine››.

24 - 32. Ani au trecut. Tataka, o *yakşi* înfiorătoare, care poate să-ţi schimbe chipul după voie, are puterea a o mie de elefanţi, e soţia mintosului Sunda şi mama lui Maricha, demonul egal cu Indra în putere, s-a înstăpânit aici. Nimeni nu îndrăzneşte să mai calce prin codru, căci ea opreşte calea la o *yojna* şi jumătate de aici şi îmbucă trecătorii. Prin puterea braţelor o nimiceşte pe nemernică; ascultă-mi porunca smulge spinul acesta din ţara distrusă de cumplita *yakşini*, ca să se poată locui din nou acest ţinut."

25

1 - 2. Auzind acestea, îi răspunde Rama cu glas blând: "Preabunule, se ştie că *yaksha* n-au putere, nici îndrăzneală. Atunci cum poate o femeie să aibă vlaga a o mie de elefanţi?"

3 - 8. Viśvamitra îi răspunde: "Ascultă cum a primit ea darul. În vremea de demult a fost un rege *yaksha*, numit Suketu, care nu avea copii. Aspre canoane a luat asupra sa spre îndreptare. Brahma, văzându-i străduinţa, a îngăduit să aibă un copil, nu fiu, ci fiică; o minune preţioasă pe nume Tataka, iar ea să aibă puterea a o mie de elefanţi. Ajunsă la vârsta măritişului, Tataka strălucea de frumuseţe şi farmec. Suketu a dat-o de soţie lui Sunda, fiul lui Jharjha. La vremea cuvenită, Tataka l-a născut pe Maricha, nebiruitul. Deşi părinţii i-au fost *yakşa*, un blestem l-a schimbat în *rakşasa.*

9 - 14. Rama, când Sunda a fost ucis, Tataka şi fiul ei au pornit asupra înţeleptului Agastya. Mugea de furie şi a vrut să îl înghită. Agastya i-a văzut şi spre Maricha a aruncat întâi afurisenie:" să te prefaci în demon "; în mânia-i fără seamăn a spus

către Tataka: "Chipul de *yakşi* lasă-l şi te schimbă în groaznică *rakşasi*, cu trupul hâd şi faţa slută, de oameni mâncătoare!" Turbată, cu mintea rătăcită, Tataka a distrus ţara în care locuia Agastya.

15-19. Pentru binele vacilor şi brahmanilor, această fiinţă îngrozitoare, învăluită în blestem, trebuie să fie nimicită. Nu e nimeni altul în cele trei tărâmuri să poate face asta, în afara ta, urmaş al lui Raghu! Nepotrivit ar fi să te oprească faptul că e femeie, o, prinţ prea bun! Adesea regii, pentru binele supuşilor din cele patru caste, făptuiesc bune sau crude sau josnice lucruri - cel ce trebuie să poarte povara sceptrului învaţă acestea la vremea potrivită.Nu se găseşte în ea un strop de bunătate şi trebuie să piară!

20- 22. Rama, ocrotitor al supuşilor, ştim doar că Indra a nimicit-o pe Manthara, fiica lui Virochana, care dorea să distrugă tot Pământul. La fel a făcut Vişnu cu cea care a vrut o lume fără Indra, deşi era soţia lui Bhrigu şi mama lui Shukracharya. O, fiu de împărat, mulţi eroi de seamă au ucis muieri depărtate de calea dreaptă, de aceea, Rama, din porunca mea, îţi uită mila şi o nimiceşte".

26

1. Rama ascultă cuvintele cutezătoare ale sihastrului, braţele-şi îndoaie şi răspunde:

2 - 6. "Poruncă împărătească am primit ca voia să-ţi ascult fără cârtire - în faţa bătrânilor din sfat, pilde nouă întru fapte, al meu părinte, Daşaratha, mi-a spus aceasta, iar vorba-i nu se calcă. De aceea, prin vrerea lui şi din porunca ta, o voi ucide pe Tataka, nu te îndoi! Nevăzuta putere ce din tine izvorăşte mă împinge la nimicirea ei, spre binele vacilor, brahmanilor şi meleagului năpăstuit!"

7- 9. Zise şi, prinzând de mijloc arcul, coarda o face să vuiască spre cele zece zări. Se-nfricoşează jivinele pădurii, iar Tataka cuprinsă-i de mirare şi aprigă mânie. Se repede spre ei *rakşasi*, namilă turbată, slută - văzând-o, Rama spre frate se întoarce şi grăieşte:

10 - 12. "Fereşte-te, Lakshmana, de iazma care a fost y*akşini*, doar chipul ei ar frânge inimi mai plăpânde! E neînfrântă prin neagra ei magie - dar îi voi ciunti urechile şi nasul, iar ea va merge îndărăt, vedea-vei! Nu vreau să nimicesc femeia de datini apărată, dar cred că astfel îndrăzneala i-o curm şi nu mai mişcă."

13 - 14. Mugeşte-avan Tataka spumegând de furie, venind spre ei cu braţe ridicate - răspunde Viśvamitra cu strigătul *hunkara*, dar fraţilor le meneşte bine: "Urmaşii lui Raghu noroc să aibă şi izbândă!"

15 - 18. Trâmbe de praf îngrozitoare ridică Tataka, iar fraţii într-o clipă se rătăcesc prin colburi. Porneşte apoi grindină de bolovani, potop fără oprire. Se-aprinde atunci şi Rama: răspunde cu ploaie de săgeţi şi mâinile îi taie. Vrea să răsufle sluta arătare, dar Lakshmana o lasă cârnă şi fără de urechi.

19 - 20. Cu puterea măiestriei sale se face nevăzută vrăjitoarea, deşi pe loc rămâne. Îşi schimbă chipul în multe feluri, tot aruncând cu stânci şi bolovani, pornind un iureş nou. Fiul lui Gadhi, Viśvamitra, văzându-i plini de răni, spuse mustrător:

21 - 22. "Vai, Rama, nu merită afurisita mai multă milă de acum! Nelegiuita *yakşini* va prinde iar putere prin sumbra ei magie, căci se lasă, neagră, noaptea. E vremea să ucizi - după apus, se ştie, *rakşasa* nu pot fi biruiţi!"

23 - 25. La vorbele acestea, Rama, arcaş măiestru, trage după auz, nu după văz, în *yakşini* care îi potopea cu steiuri. Prin ploaia de săgeţi venea-ndrăcita către prinţi, mugind avan - ca trăznetul se mişcă, dar săgeata lui Rama pieptul i-l străpunge pe la mijloc; viaţa i se duce şi trupul pe pământ îi cade.

26 - 28. Văzând de sus acestea, Indra şi cereştii zei au spus cu bucurie: "E foarte, foarte bine!" Spre Viśvamitra grăieşte Indra cel cu ochi o mie:

29 - 31. -"Viśvamitra, tu cel bine înfrânat, fii binecuvântat! Noi, zeii, suntem mulţumitori lui Rama şi iubirea spre el ni se revarsă! E vremea să îi dai armele nemuritoare - fii lui Brishswa, cu sfânta lor putere. Neabătut el te urmează, *brahmarişi*, şi gândul său nu rătăceşte de la datorie - vrednic s-a dovedit a fi! Feciorul de împărat va face încă multe spre al nostru bine!" Apoi cuvenita salutare lui Viśvamitra o aduc şi pleacă spre cereştile palate de unde au venit. Se lasă atunci amurgul.

32 - 33. Fruntea lui Rama o sărută Viśvamitra - preamulţumit de nimicirea vrăjitoarei - şi îi spune:- "O, Rama, prinţ norocos, în noaptea asta rămânem aici, iar în zori pornim spre a mea chilie."

34 - 36. Bucuros i-aude Rama cuvintele şi merge la odihnă în codrul lui Tataka. S-a curăţat pădurea de blestemul îndurat şi strălucea din ziua ceea, astfel că numai în Chitraratha, grădina lui Kubera, o seamă îi aflai. Lăudat de zei şi *siddha*-şi, Rama sălaşul de noapte acolo şi-l face, lângă înţeleptu-i învăţător, iar Viśvamitra îl trezeşte la prima geană de lumină.

27

1. În zori, zâmbitor şi cu plăcută vorbă Viśvamitra lui Rama îi grăieşte:

2 - 7. -"Sunt mulţumit de tine, luminate prinţ, norocul te-nsoţească-n cale! Drag îmi eşti ca un fiu - e vremea să te apărăm de rele -, în dar îţi dau acele arme minunate, cum am promis. Sunt cereşti şi-n faţa lor nu pot ţine piept, de-ar fi cu toţii laolaltă, nici zeii, *asura, naga*- regii şerpi-, *gandarvas*-ii, împreună cu *uragā* şi născuţii gliei. Viteze Rama, întâi de toate vei primi discul numit "Pedepsitorul", apoi acela zis "Dreptate", în al treilea rând vine cercul numit "Timp". Iscusite prinţ, îţi voi da totdeodată discurile Indra şi Vişnu, săgeata Fulger, tridentul lui Şiva, arma numită "Brahma-shira", Aishīka-"Tăiş de iarbă" şi neîntrecuta "săgeată a lui Brahma".

8 - 14. Pe lângă ele mai adaug două buzdugane numite Modaki- "Bătătorul" şi Shiktari-"Foişor de strajă", trei arcane - al virtuţii, al timpului şi cel al ploii - şi săgeata lui Varuna. Îţi voi mai dărui săgeţile numite Uscăciune şi Potop, Turnul, apoi pe cele ale zeilor Shiva, Vishnu, Agni şi Vayu. Le urmează "Capul de cal" , "Biruitorul" şi două bolduri aprige, stăpânite de Vişnu şi Rudra. Rama din spiţa Kakutsta, alte arme încă vin cu acestea: Sfărâmătorul de demoni şi vergile Kapalām şi Kankanam, distrugătoare de *rakshasa*; mărita armă Vaidhyadara şi sabia nepreţuită numită Nandana.

15-21. De la *gandharvaşi* iubitele săgeţi chemate "Uluitoarea", "Adormitoarea" şi "Liniştitoarea Duşmanilor","Vărsătorul", "Secetă", "Aducătorul de apă", "Izvor de lacrimi","Îmbătătoarea" şi - cea mai preţuită de ei - "Săgeata omenească"! Pui de tigru, de la uriaşi primeşti "Săgeata giganţilor", de la Soare arma numită "Arzătoarea", care umbreşte cu raza sa strălucirea vrăjmaşilor; de la zeul Lunii - cea numită "Îngheţ"; încă alte şase darde -*samvarta, mausala, satya, māya-maya, sudāmana, shitaiśu* - şi la sfârşit săgeata lui Manu, cel dintâi stăpânitor al lumii.

Însă toate acestea nu sunt arme lumeşti, iscusite prinţ, ci magice fiinţe, cu puteri din cer! Rama le vei primi îndată".

22 - 24. Viśvamitra se curăţă pe sine, apoi spre răsărit priveşte şi-ncepe pe Rama să-l înveţe litania minunată, pe care înşişi zeii nu o-nţeleg cu totul. Urmaşul lui Raghu le vede cum apar pe rând, când imnul le numeşte, sub chipul lor ceresc.

26-27. Bucuroase să-i fie slujitoare, puternicele arme se-nchină şi îi spun: "Stăpâne, robii tăi stau la poruncă, oricare-ar fi, şi să te apere!" Le mângâie cu încântare Rama şi le hotărăşte astfel: "Să apăreţi în faţa mea de câte ori eu voi avea nevoie" apoi le lasă să se-ntoarcă de unde au venit. Prinţul îi mulţumi din suflet înţeleptului, apoi sunt gata să meargă mai departe.

28

1. Rama lui Viśvamitra îi spune, pe când mergeau pe cale:

2."Divin învăţător, am primit armele ce stau în apărare, nu pot să mă atingă de acum nici zeii; aş vrea să văd şi armele care zdrobesc vrăjmaşii".

3. Viśvamitra, înţeleptul fără pată şi neabătut de la credinţă îl învaţă:

4 - 10[3]. "O, Rama, copiii minunaţi ai lui Krishāsva sunt aceştia: Satyavanta, Satyakīrti, Dhristha, Rabhasa, Pratihāratara, Parānmuka, Avānmuka, Lakshya, Alakshya, Dhridanābha, Sunābha, Dashāksha, Shatavaktra, Dashashīrsha, Shatodara, Padmanābha, Mahānabha, Dundunābha, Svanābha, Jyotisha, Shakuna, Nairāsha, Vimala, Yugandhara, Vinidra, Daitya, Pramadhana, Suchibāhu, Mahabhāhu, Nishkali, Virucha, Sārchirmāli, Dhritimāli, Vrittiman, Ruchira, Pitrya, Saumana, Vidhūta, cele două Makara, Karavīrakara, Dhana, Dhānya, Kāmarūpa, Kāmaruchira, Moha, Āvarana, Jrimbhaka, Sarvanābha, Varana. Aceştia sunt magii schimbători ca formă pe care vrednic eşti să-i ai în stăpânire". Astfel Visvamitra i-a dat aceste arme lui Rama.

---

[3] Numele armelor înseamnă: Satyavanta-, Satyakīrti-, Dhristha-, Rabhasa-, Pratihāratara-, Parānmuka, Avānmuka, Lakshya, Alakshya, Dhridanābha, Sunābha, Dashāksha, Shatavaktra, Dashashīrsha, Shatodara, Padmanābha, Mahānabha, Dundunābha, Svanābha, Jyotisha, Shakuna, Nairāsha, Vimala, Yugandhara, Vinidra, Daitya, Pramadhana, Suchibāhu, Mahabhāhu, Nishkali, Virucha, Sārchirmāli, Dhritimāli, Vrittiman, Ruchira, Pitrya, Saumana, Vidhūta, cele două Makara, Karavīrakara, Dhana, Dhānya, Kāmarūpa, Kāmaruchira, Moha, Āvarana, Jrimbhaka, Sarvanābha, Varana.

11-15. Până în adâncul inimii s-a bucurat prinţul neamului Kakutstha, putând să murmure doar: "O, stăpâne!" În faţa lui s-au arătat deodată aceste arme fără seamăn, cu trup de zeu ce raze împrăştie în preajmă, chemând şi dând binecuvântarea. Unele sunt focului asemeni, altele fumului ori Lunii. Palmele le ţin deschise spre Rama sau împreunate-a rugă şi cu glasuri melodioase i se-nchină: "Iată-ne, o, tigru printre oameni, ce ne porunceşti să facem?" Armelor pieirii Rama le-a răspuns: "Deşi în mintea mea rămâneţi, plecaţi unde doriţi, dar la vreme de nevoie să-mi staţi în ajutor!" "Aşa vom face!" răspuns-au divinităţile acelea şi, roată dându-i, l-au salutat cu mare închinare, plecând de unde au venit.

16. După acestea toate, cu glas plăcut pe Viśvamitra Rama îl întreabă:

17 - 20. -"Spune-mi, rogu-te, ce-i oare desişul ce se-arată ca un nor pe coasta muntelui, nu departe într-acolo? Văd mulţime de vietăţi şi păsăret cu viersul dulce - plăcută desfătare pentru suflet; nu pot opri nicicum această întrebare, căci locul mă îmbie şi înţeleg din frumuseţea lui că am lăsat în urmă pădurea lui Tataka. Preaînţeleaptă călăuză, a cui e sihăstria al cărei prag noi îl vom trece?

21 - 22. Om sfânt, unde se-ascund ucigaşii brahmanilor, cu mintea plină de păcate şi plecată doar spre rele, acei ce sfânta tain-a jertfei o întinează? Unde va trebui să stau de strajă şi de unde vor veni vrăjmaşii demoni pe care sunt chemat a-i da pierzării?"

29

1. Astfel Rama cel fără de asemănare a întrebat, iar măritul Viśvamitra i-a răspuns astfel:

2 - 24. -"Rama, prinţ îndemânatic, aici a fost sălaşul celui slăvit de zei! Vişnu aici s-a aşezat să - şi ducă schivnicia, meditând şi făcând *yoga* îndelungată vreme - o sută de văleaturi. Sălaşul cel dintâi al lui Vāmana a fost acesta - şi s-a numit al Desăvârşirii când Kāşyapa, neîntrecutul în asceză, doar aici atinse perfecţiunea.

În vremea în care Vişnu îşi împlinea canonul, Bali, fiul lui Virochana, se-nstăpânise peste împărăţia zeilor - chiar peste Indra şi ceata de *marut* -, astfel că domnea şi peste ţinutul în care se află sihăstria. Dărnicia lui fără de seamăn o faimă pe măsură îi adusese în cele trei tărâmuri. Împăratul - un Indra printre *asura* - îndeplinea un mare ritual, iar toţi *devāta*, având pe Agni -Focul în fruntea lor, s-au

apropiat de Vişnu şi l-au rugat chiar în această sihăstrie: - ' O, Vişnu! Bali, fiul lui Virochana, e pe cale să termine ritualul nemaivăzut, locul nostru şi menirea zeilor el le va lua cu totul asupra sa. Vin la el rugători de pretutindeni, iar el pe dată dorinţa fiecărui o împlineşte - orcine-ar fi acela, oricare i-ar fi voia! Socotim că ar fi o faptă spre binele neamului divin dacă te-ai folosi de Maya - Amăgirea aflată în puterea ta - şi sub înfăţişare de pitic -*vāmana*- te-ai măsura cu dânsul!' Zeiescul înţelept Kāşyapa, care împlinea alături de soţie, divina Aditi, o asceză de zece mii de ani cereşti, începu să-l slăvească pe Vişnu de daruri dătătorul, ucigaşul lui Madhu: 'Eşti fără seamăn în înfrânare, eşti sufletul şi miezul însuşi al sihăstririi şi înţelesu-i deplin: doar datorită ascezei mele, ţinută necurmat, te pot vedea ! Desluşesc în tine întregul univers, o, zeu făr' de-nceput şi fără de sfârşit, şi îmi găsesc în tine adăpost!'

Bucuros de lauda frumoasă adusă de cel ce prihănirea nu o ştie, curat fiind prin canonire, Vişnu lui Kāshyapa îi făgăduieşte: "Spune fără teamă ce doreşti, căci vrednic eşti de darul aşteptat, tu, mie cel mai drag!" - "Milostive, împlineşte ruga zeilor, a doamnei Aditi şi care este şi a mea. Dacă vei fi feciorul meu şi al soţiei Aditi, fratele mai tânăr al lui Indra, vei putea să ajuţi zeimea temătoare! O, zeu al neamului *deva*, eu timpul schivniciei mi-am încheiat aici, iar sălaşul se va chema de-acum "Desăvârşire"! Divine, purcede de aici şi fii al meu copil!"

Vişnu a luat înfăţişare de pitic, din Aditi venit pe lume, iar mărunţelul de Bali s-a apropiat. Pentru binele celor trei tărâmuri, Vamana lui Bali îi cere atât loc cât poate cuprinde în trei paşi, iar cu cel dintâi el a dat Pământul înapoi lui Indra - puterea lui Bali secătuind-o.

Dătător linişte şi pace e sălaşul apărat de Vişnu - iar eu de el mă bucur şi lui Vamana îi dau cinstire. Demonii potrivnici vor veni aici şi doar aici pângăritori pot fi nimiciţi. Rama, intrăm în sihăstria Desăvârşirii şi cum lăcaşul neîntrecut este acum al meu, e şi al tău, fiu drag!".

25 - 28. Străluceşte măritul înţelept de bucurie când Rama şi Lakşmana păşesc peste pragul sihăstriei; împreună par Luna însoţită de stelele Punarvasu când negura se risipeşte. Ermiţii locuitori acolo s-au adunat în mare grabă să se plece în faţa mai marelui lor, ţinând datina şi rangul, apoi au primit cu inima deschisă feciorii de împărat. Prinţii au răsuflat o clipă, apoi Rama spuse:

29.- "Preasfinte, poţi chiar de azi începe pregătirea sfintei tale jertfe; în pace şi netulburate, după cuvântul împărătesc, noi vom păzi să fie toate, iar lăcaşul îşi va adeveri în totul numele "desăvârşit".

30 - 32. Viśvamitra a început atunci ruperea de lume. Tinerii l-au străjuit noaptea întreagă; în zori s-au îmbăiat şi s-au rugat, apoi grăiră înţeleptului care aprinsese para pe altarul Focului.

30

1. Ei au vorbit cu deplină cuviinţă, locului şi prilejului potrivind cuvântul:

2. -"Tu, cel pe potrivă cu zeii, ne spune vremea în care rătăcitorii nopţii vor veni să tulbure ritualul sfânt şi când straja mai cu grijă să ne fie!"

3. Înţelepţii aflători acolo cu bucurie au ascultat acestea, înţelegând că prinţii sunt gata de luptă şi laudă le-au adus, adăugând:

4. -"Vlăstare din Raghu voi şase zile veţi păzi - începănd de-acum - zi şi noapte, iar Viśvamitra nu vă poate răspunde, căci are al muţeniei canon".

5 - 7. Făcură crăişorii precum le-au zis bătrânii înţelepţi - la rând şi nopţi şi zile şase păzit-au bungetul acela, pe lângă Altarul Focului arcaşii fraţi au stat veghind pe Viśvamitra. Când timpul s-a scurs astfel, Rama îi spuse fiului Sumitrei: "Ia seama de acum la toate - de luptă să fii gata!"

8 - 9. Când îndemna astfel se-nalţă flăcările spre ceruri, luminându-i pe asceţi şi toate cele aflate-n jurul altarului - sfânta iarbă, cupele de lemn şi lingura cea mare pentru turnat libaţii, grămezile de vreascuri şi de flori.

10-14. Bune pieze se arătau şi erau gata să termine jertfirea când groaznic urlet se-aude din văzduh. Cum norii de furtună se-adună pe cer vestind potopul, doi *rakşasa* întunecau deodată zarea şi, prin puterea vrăjii, se avântau spre ei. Ei sunt Mārīcha, Subāhu şi ciracii lor cei sluţi, torente de sânge revărsând în cale. Rama îi vede zburând şi cum încearcă să stingă focul; spre altar goneşte, iar lui Lakşmana îi spune:

15. "Nu-mi place să spulber nici demonii aceştia făptuitori de rele şi mâncători de carne crudă, îi voi împrăştia cu săgeata Manava aşa cum face vijelia cu norii grei şi negri."

16 - 19. Zise şi înstrună săgeata nevătămătoare, ţintind spre pieptul lui Maricha: o sută de poşte e azvârlit acesta înapoi şi în ocean se-afundă. Rama îl vede cum e dus departe, fără simţire şi prins în vâltori.

20 - 23. "Pe-acesta l-am cruţat, dar ceilalţi demoni - răi, nedrepţi, nelegiuiţi, tulburători de datini sfinte şi băutori de sânge - vor trebui să piară", îi spune lui Lakşmana. Săgeata Focului o pune-n arc cu-ndemânare şi trage spre pieptul lui Subahu - în ţărână cade *rakşasa,* fără viaţă. Pe ceilalţi îi spulberă săgeata lui Vayu, spre fericirea lumii.

24 -25. Văzând îndepărtaţi toţi demonii tulburători, înţelepţii aflători acolo cinstire au dat vlăstarului neamului Raghu, la fel de mare cum dat-au zeii odată lui Indra, biruitorul de demoni. Grăi Viśvamitra când termină jertfirea:

26. -"Eu ţinta mi-am atins deplin, crai îndemânatic cu arcul; cuvântul dat tu l-ai ţinut cum se cuvine, slăvindu-ţi învăţătorii amândoi deopotrivă - pe Daşaratha, tatăl tău, ca şi pe mine. Faima lăcaşului acesta străluceşte azi din nou!" Iar noaptea a căzut pe când rosteau rugile-nserării.

31

1- 3. Peste noapte, cu bucurie-n inimi, vitejii fraţi s-au odihnit în vechea sihăstrie. După datină, în zori s-au apropiat cu mare cuviinţă de Viśvamitra şi ceilalţi sihaştri. Frumos vorbind i-au spus:

4 - 5. -"O, înţelept şi sfânt învăţător, slujitorii tăi stau la poruncă; ne spune ce să facem!" Răspund toţi înţelepţii, în frunte cu Viśvamitra:

6 - 13.- "Preabunilor, Janaka, domnul din Mithila, aduce o măreaţă jertfă, iar noi pornim acolo; vitejilor veniţi şi voi să priviţi un arc fără de seamăn. În vremuri de demult *devata* au dat strălucitorul arc craiului de atunci al ţării, un om pios, pe nume Devarāta. Arcul este greu peste măsură - nici zei, *gandharva, asura, rakşasa* şi nici oameni nu pot nicicum să îl ridice sau să-i întindă coarda. Venit-au prinţi şi împăraţi de pretutindeni dar nimeni n-a putut ca să-l înstrune. Devarāta o jertfă

nemaivăzută a făcut spre a obţine arcul - doar arcul - de la zei. Iar nepotul lui acum va face alta, tot atât de mare! Urmaş al lui Kakutstha, o vei vedea de vii cu noi şi poţi privi şi arma minunată cărora arcaşii se închină la sărbătoarea lor, aducând santal, aloe şi tămâie."

14. Astfel grăit-au *rişi*-i, apoi au fost gata să purceadă cu prinţii împreună, iar Visvamitra s-a rugat astfel:

15. -"Voi, zei ai locului acesta, rămâneţi azi cu bine şi cu pace! Eu jertfa am îndeplinit - de-acum pornesc spre Munţii cei Înzăpeziţi - aflaţi dincolo de Gange!"

16 - 22. Zicând aceasta au plecat: aveau o sută de care cu lucruri pentru jertfă, în urmă veneau să îi petreacă păsări şi jivine care aveau sălaş în vechea sihăstrie şi îl iubeau pe sfântul *rişi*. Abia-abia, la vorba lui, s-au îndurat să se întoarcă în sălbăticie. Pe la apus au mas toţi înţelepţii pe malul apei Śoņa. S-au îmbăiat la asfinţit, focul care arde totul l-au aprins cu închinarea serii şi au şezut în faţa lui Vişvamitra - cu ei erau Rama şi fiul Sumitrei. Rama pe Visvamitra îl întrebă:

23 -"O, divine, frumos e locul şi împădurit! Poţi să ne spui ceva despre plaiul acesta?"

24. Viśvamitra, din mijlocul soborului, răspunde începând a povesti.

<u>32</u>

1 - 3.- "Din capul lui Brahma s-a zămislit odată un rege înţelept, pe nume Kuśa. Pios ca nimeni altul îşi împlinea canonul şi nu călca vreo juruinţă, cinstind pe cei virtuoşi. Soţie îi era crăiasa din Vidarbha, de neam mărit şi lui pe potrivă. Ea i-a dăruit patru feciori mândri, leiţi unul cu altul, chemaţi Kusumba, Kuśanābha, Asūrtarajasa şi Vasu.

4. Kuśa i-a văzut cum au crescut drepţi, plini de virtute şi avânt. Nutrind nădejde că vor păzi cu străşnicie datinile castei vitejeşti le-a spus: 'E vremea să vă croiţi domnii şi să vegheaţi dreptatea'.

5 - 7. După vorba lui Kuśa au făcut, zidind patru cetăţi: luminatul Kuśamba întemeie Kauśāmbī, mărinimosul Kuśanabha clădi Mahodaya, înţeleptul Asūrtarajasa ctitori Darmāranya, iar regele Vasu numita Girivraja.

8 - 10. Aceasta-i ţara lui Vasu cel cu suflet mare şi cinci piscuri o păzesc. Râul acesta se mai numeşte Maghadi, căci se izvorăşte în Magadha şi o străbate toată, părând o cingătoare strălucită ce munţii îmbrăţişează. Spre răsărit el curge mai departe, iar pe maluri are bogate lanuri şi gospodării frumoase.

11 - 14. Kuśanaba s-a însoţit cu Ghritāchi, o zână din ceruri pogorâtă, având ei fiice o sută, fecioare minunate. În floarea tinereţii, s-au adunat odată în grădină. Străluceau cum străluceşte fulgerul cu o sută de braţe la vremea ploilor: scăldate-n nestemate ele cântau, dansau şi se bucurau peste măsură. N-aveau pe lume seamăn de frumoase şi se întrezăreau printre tufişuri ca stelele printre ai nopţii nouri.

15 - 17. Vayu, vântul care peste tot pătrunde, farmecul le vede şi socotind că sunt bune de măritiş le spune: -"Vă doresc pe toate - lăsaţi deoparte socoata omenească şi-mi fiţi soţii! Astfel în cer veţi deveni zeiţe fără moarte şi fără bătrâneţe! Juneţea omenească se ofileşte iute, să nu uitaţi aceasta!"

18. O sută de fecioare au râs atunci de vântul care oprelişti nu cunoaşte. Fetele i-au spus:

19 - 22. -'Ştim că eşti suflul care pătrunde tot ce-i viu, o, zeu îndemânatic şi fără de pereche. Dar tu nu ne cinsteşti cum se cuvine, căci fiice de rege suntem; chiar dacă te putem aduce din ţara ta de sus, noi nu voim aceasta şi ne păstrăm credinţa şi ascultarea de tatăl nostru! Zeu cu gânduri necurate, nicicând voinţa lui nu o vom frânge, căutându-ne noi mirii fără binecuvântarea părintească! El pentru noi e zeul cel mai mare şi soţii doar el ni-i poate hotărî!'

23 - 25. Se mânie Vayu de vorbele acestea. El le străbate trupul şi le sluţeşte cumplit - suceşte mădulare şi ghebe le pune-n spate. Ruşinate, plânse se-ntorc acasă prinţesele. Văzându-le urâte şi-ntristate, tulburat peste măsură grăieşte împăratul:

26. -"Iubite fiice, ce e aceasta oare? Cine v-a necinstit, sluţindu-vă astfel? Vorbiţi, căci semnele nu le pot înţelege!" Tăcu apoi, oftând şi aşteptând răspunsul.

<u>33</u>

1. Fiicele, auzind cuvântul înţeleptului părinte, cu frunţile plecate picioarele i le-au atins şi zis-au într-un glas:

2 - 4. -"O, rege, Vayu, zeul care toate le pătrunde a vrut silă să ne facă, rostind vorbe ce nu se cad şi nevinovăţia dispreţuindu-ne. Noi toate i-am răspuns -'O, zeu al vântului, nu suntem singure pe lume, ci sub ascultarea tatălui - pe el întreabă-l dacă ne dă au ba de soaţe ţie, iar pân-atunci te du în pace!' Dar în turbarea lui, orbit de patimi, cuvântul nu ne-a luat în seamă şi ne-a strâmbat astfel".

5. Măritul crai vorbele le-ascultă şi suta de fecioare astfel le îmbună, ca om ce ştie virtutea preţui:

6 - 9. -"O, dragi copile, iertarea este grea pentru oricine, chiar pentru cei mai mari asceţi din lume, dar voi pe Vayu l-aţi iertat! Aţi trecut toate împreună această încercare şi al neamului renume voi l-aţi păzit de întinare, ba încă l-aţi sporit! Iertarea este a femeilor podoabă scumpă, la fel pentru bărbaţi, dar greu se poate face, nici chiar zeii nu reuşesc ades să ierte şi să-ndure - aveţi în voi cereasca blândeţe-a mamei. Îndurarea înseamnă lepădare de sine, rugăciune şi jertfă laolaltă, faimă bună şi virtute; chiar Universul îşi păstrează forma doar prin îndurare iertătoare, căci mila este însuşi adevărul cel mai tainic!"

10. Le lasă apoi să plece mângâiate. O, Rama, *rajah*-ul acela era asemenea cu zeii în gândire şi curaj; cu sfetnicii împreună el căuta acum un leac, anume cum, cu cine şi în care ţară ar putea să le mărite.

11 - 14. Trăia pe acea vreme un schivnic fără pereche de sfânt şi înfrânat, pe nume Chūlī, care urma întocmai Veda în truda sa brahmană. Pe lângă el îşi găsise adăpost şi îl slujea cu ascultare deplină o *gandharva*, Somadā, fiica lui Ūrmilā. Mult timp rămăsese umilă, mută şi neabătută roabă; mulţumit deplin de viaţa-i fără pată, *guru*-l o întreabă într-o zi: -"Sunt mulţumit de tine, norocul să te-nsoţească-n cale! Spune-mi, ce vrere ai, ca să-mplinesc?"

15 - 17. Somada, cea din ceruri pogorâtă, ştia cu şart, frumos ca să vorbească, astfel încât grăi cu vocea-i dulce: -"Tu, podoabă fără seamăn a vedicei ştiinţe, ajuns aidoma cu Brahma, te roagă să capăt eu un fiu la fel de drept şi plin de duhul *Vedei*! Fără bărbat, nici casă, eu adăpost la tine mi-am găsit; de aceea, rugătoare mă las în seama milei tale: te-ndură, fă astfel încât să am un fiu!"

18. Atunci, brahmanul, din capul său - ca Brahma odinioară - copil divin îi zămisli, numindu-l Brahmadatta.

19 - 20. Fiul Somadei domnea acum peste cetatea îmbelşugată-n toate Kampilya, măreţ pe tronul său cum Indra domneşte peste zei. Preadreptul Kuśanabha chibzuise să-şi mărite suta de copile cu acesta.

21 - 24. Împăratul îl cheamă aşadar la curte. Kuśanaba îi dă lui Brahmadatta toate fiicele odată drept soaţe legiuite, iar el fiecăreia mâna i-o ia în mâna sa. Abia cu palmele le-atinge că toate îşi pierd pe loc cocoaşa şi se-ndreaptă, frumoase cum au fost, iar chinul li se curmă. Văzându-şi fiicele mântuite de vraja lui Vayu, Kuśanabha se bucură din suflet şi nu le pierdea din ochi de dragi.

25 -26. La vremea potrivită, împăratul îngăduie ca Brahmadatta şi suta de mirese, ale lui copile, să plece în Kampilya. Divina Somada cu bucurie îi primeşte acasă pe toţi. Fiul şi-l laudă că   rupt-a blestemul nemeritat care-a lovit aceste fete şi nore mândre i-a adus. După datina străbună, suta de nurori de o sută de ori picioarele i le ating. Ea în braţe la sine le ridică şi le strânge, ca maică le mângâie pe toate de o sută de ori, ba chiar încă de o sută de ori le-mbrăţişează, le binecuvântează şi se miră cât de frumoase fiice are Kuśanaba, nestemate care acum îi sunt nurori."

34

1. "O, urmaş al lui Raghu! După ce Brahmadatta a plecat cu tot alaiul, împăratul s-a văzut singur şi fără de urmaş. De aceea a pregătit jertfa *aśvamedha*, dătătoarea de copii.

2. Pe când urma jertfirea, tatăl Kuśa - născutul din Brahma - astfel îl vesti:

3 - 4. -'Fiule, un fecior cu numele de Gādhi ţi se va naşte, asemeni ţie în toate, plin de virtute, prin care faimă nepieritoare vei avea în lume'. Astfel grăit-a Kuśa spre fiul Kuśanabha şi se întoarse în tărâmul lui Brahma.

5 - 8. După o vreme împăratului i se născu un fiu, Gadhi - el este tatăl meu; fiind şi eu născut din spiţa lui Kuśa, mi se mai spune Kauśika. Am avut o soră mai mare, vestita Satyavatī, care îşi ţinea orice juruinţă fără de abatere. Însoţită cu Richīka, ea l-a urmat în ceruri sub forma ei umană. Dar milă având de semeni, a luat şi chip de râu, numit de aceea "Kausiki".

9 - 11. Adăpost ea şi-a găsit în Munţii Înzăpeziţi, de unde îşi porneşte apele, cerească binecuvântare adusă astei lumi. Lângă râul soră Kauśiki cu drag eu viaţa

îmi petrec în munţi acolo. Satyavati e pioasă, bărbatului soţie credincioasă, neabătută din calea dreaptă, de aceea râul ei este cel mai frumos din toate.

12 - 14. Ascultându-mi datoria, m-am coborât un timp la Sihăstria Desăvârşirii: cu ajutorul tău, o, Rama, am dus la bun sfârşit această juruinţă. Rama, arcaş îndemânatic, aceasta e povestea spiţei mele, a ţinutului în care ne aflăm şi a apei Sona lângă care înoptăm. Am povestit tot ce ai vrut să ştii despre mine. Trecut-a miezul nopţii, dormi liniştit de acum! Fie ca drumul să-l străbatem în pace mai departe.

15 - 18. Nemişcaţi sunt arborii, păsări şi jivine au aţipit, noaptea a învăluit în umbra-i totul, apoi stele şi planete au răsărit, cerul străluceşte de aştrii fără număr - ai bolţii ochi veghetori; recea Lunii rază depărtează întunecimea. Se mişcă iute pretutindeni *yakşa, rakşasa* şi căpcăunii mâncători de carne crudă ."

19 - 23. Tăcu apoi slăvitul înţelept. -"Bine ai vorbit, chiar foarte bine" au spus ceilalţi ermiţi. "Slăvit e între toate spiţele domneşti neamul lui Kuśa, următor neabătut al legii şi dreptăţii, regii săi sunt cei mai buni şi nobili, asemenea lui Brahma printre oameni, de aceea sunt cinstiţi de toţi. Tot astfel eşti şi tu, o, Viśvamitra, înţelept cu suflet mare şi multă faimă, aşa e sora ta, mărita Kauśika, printre râuri şi sunteţi o mândrie pentru strămoşi." Viśvamitra de vorba lor frumoasă încântat alunecă spre somn, aşa cum Soarele se pleacă după Muntele Apusului. Rama şi Lakşmana pe învăţătorul lor îl laudă, apoi Nidra Devi, doamna viselor, le pune capetele în poala sa cu drag.

35

1. Noaptea au trecut cu bine pe malul apei Sona, alături de înţelepţi. La revărsatul zorilor, Viśvamitra îi trezeşte:

2.- "O, Rama, Noaptea este gonită de Ziua însorită a primăverii; trezeşte-te şi să pornim într-un ceas bun!"

3. Vorbele acestea din somn îl scoală - se roagă, se pregăteşte de drum, apoi întreabă:

4.- "Śoņa cea frumoasă are apă curată, dar unde nu-i adâncă a movilit nisip; pe care cale vom porni brahmane - pe aici, unde nu-i vad, sau trecem râul prin nisipuri?"

5 - 6. Viśvamitra răspunde: -"Vom merge pe unde merg şi înţelepţii noştri-nsoţitori" şi marginea pădurii au ţinut pe mai departe.

7 -11. Au mers astfel din ziuă jumătate, străbătând o cale lungă, apoi au văzut măritul fluviu Jānavi, numit şi Ganga. Împărăteştii fraţi şi eremiţii au văzut cu încântare preasfântul râu, plin cu lebede şi păsăret de apă care păreau să i se-nchine. Au mas acolo, s-au îmbăiat, libaţii vărsând pentru ai lor pieriţi strămoşi. Focul l-au aprins şi prinoase au ars în el pentru zeime. Au mâncat ce a rămas şi le părea cerească hrana. Ei roată apoi s-au aşezat pe malul lui Janavi, bucuroşi că au împlinit deplin străvechiul rit, şi-n mijloc se afla măreţul Viśvamitra. Aproape de el au stat, după obicei, urmaşii lui Raghu. Rama întreabă:

12.- "Divin învăţător, aş vrea să ştiu cum poate Ganga curge pe toate cele trei tărâmuri, pe trei căi aparte, păstrându-se neîntinată, în urmă ajungând în Oceanul care cuprinde-n sine orice apă!"

13. Viśvamitra începu a povesti despre ivirea Gangăi şi cursul ei prin lume:

14 - 24. -"Rama, muntele Himavan cel cu comori nenumărate în tainiţele sale avea două fiice frumoase de la mândra şi draga lui soţie, Manorama cea subţire la mijloc, fiica lui Meru. Ganga era mai mare, iar Uma mai mică. Spre împlinirea unui ţel ceresc, zeii au cerut-o pe Ganga, iar piosul Himavan, dorind să ajute cele trei tărâmuri, a îngăduit ca ea să se schimbe în râu ce curge pe trei albii, după voie. În cer au dus-o zeii cu bucurie multă. Uma şi-a luat ca zestre viaţa curată şi aspră în schivnicie. Apoi, tatăl Himavan a dat-o după Rudra, cel fără de pereche. Astfel se face, o, urmaş al lui Raghu, că amândouă surorile sunt slăvite de întreaga lume, atât fluviul Ganga cât şi zeiţa Uma. Fătul meu, astfel a ajuns în cer atotcurăţitoarea Ganga, frumoasa şi neprihănita fiică a lui Himavan, sub chipul Râului Divin."

36 [nu s-a tradus]

37 [nu s-a tradus]

38

1. După legenda lui Kārtikeya, Viśvamitra a început a spune cu glas plăcut:

2 - 4. "A fost odată un crai viteaz şi bun, cu numele Sagara, domnind în Ayodhya. Avea crăiese două: Keśini, prinţesa din Vidarbha, cea plină de dreptate, totdeauna

grăitoare de adevăr, şi pe neîntrecuta-n frumuseţe Sumati, fiica lui Ariştanemi şi sora lui Garuda - dar nu avea copii.

5 - 6. Tustrei urcă pe vârful Bhŗgu şi cu credinţă i se roagă ca schivnici ani o sută, dorindu-şi fii. Bhŗgu, înţeleptul munte, după un veac se-ndură şi un dar îi face lui Sagara.

7 - 8. "Om bun, vei avea urmaşi frumoşi şi mulţi, ei îţi vor face un nume bun, aşa cum nimeni nu mai are în lumea pământească. Un fiu păstrător al regeştii spiţe va naşte una din soţii, iar cealaltă şaizeci de mii!"

9 - 10. Se bucură peste măsură reginele; cu palmele împreunate îl roagă: "Ne spune, o brahmane înţelept care este cea cu un fiu şi care cu mulţime?"

11 - 12. Bhŗgu răspunde cu glasul tunător: "Va fi cum veţi vrea voi, căci voi alegeţi - vreţi doar un fiu care stirpea domnească o duce mai departe sau mii, de viaţă plini, curajoşi şi răbdători, cu faimă neîntrecută?"

13 - 15. Keśini alege fiul unic, care osul regesc îl duce mai departe; sora lui Garuda primeşte darul mulţimii de copii, viteji vestiţi. Plecându-şi capul, tustrei se-nchină muntelui sfinţit şi-i dau ocol întru cinstire.

16 - 17. Se scurge vremea; Keśini dă naştere vestitului Asamanjasa, Sumati pe lume aduce o tărtăcuţă, iar când aceasta a plesnit s-au ivit din ea şaizeci de mii de prunci.

18 - 19. Dădacele au ţinut cu greu în viaţă mulţimea de feţi plăpânzi punându-i în cupe cu unt topit, iar ei mult timp cu asta s-au hrănit. Încet au crescut aceştia - dar au ajuns flăcăi frumoşi toţi şaizeci de mii.

20 - 22. Rama, bunul meu copil! Asamanja, fratele mai mare, crescu la rândul său, dar crud se arăta a fi. Zi de zi smulgea copii de târgoveţi, cu mâna lui îi arunca în râu, privind cu bucurie cum luptă cu vârtejul şi se îneacă în Sarayu. Răutatea aceasta l-a făcut pe regele Sagara să îl alunge din oraş. Asamanja a avut la rândul său un fiu, dar nu asemeni sieşi, pe nume Anśuman: viteaz, iubit, cu fire deschisă către fiecare.

23 - 24. Sagara a chibzuit în sine, zicându-şi: 'Trebuie să fac o mare sărbătoare [*aśvamedha*], aşa cum spune Veda'. El adună sfetnici şi învăţători ai legii ce pregătesc jertfirea."

39

1. Povestea îl bucură nespus pe Rama; îi spune de aceea înţeleptului cu chip înflăcărat:

2.- "O, brahmane, nerăbdător sunt să aflu cum moşul meu, Sagara, a dus la capăt a calului jertfire!"

3. Zâmbeşte Viśvamitra şi răspunde:- " Atunci ascultă cu luare aminte întâmplarea lui Sagara cel cu suflet mare!

4 - 9. Socrul lui Śiva, Himavan, priveşte veşnic şi se măsoară cu Vindhya, piscul la fel de falnic ca şi el. Sagara hotărâse locul sărbătorii între munţi, ţinut vestit şi potrivit pentru vedice jertfiri. Nepotul Anśuman a vegheat calul în drumul său, căci bun arcaş şi mânător de care ne'ntrecut a fost în vremea sa. Zeul zeilor se schimbă în *rakşasa* şi fură armăsarul în noaptea a doua, pe lună plină, sub ochii lui Sagara. Se tulbură brahmanii şi regelui îi spun:

10 - 11. "În zi cu bune auspicii pentru noi, tâlharul a luat calul prin forţă şi iuţeală - ucide-l de îndată şi adu armăsarul, altfel tulburarea slujbei va fi rea piază!"

12 - 16. Spre şaizeci de mii de fii dă o poruncă împăratul: "Nu mă temeam de tulburare diavolească, când atâţia sfinţi erau cu noi! Voi, feţii mei, porniţi de-acum în lumea largă să îmi găsiţi şi furul şi calul! Norocul vă însoţească-n cale, dar cât pământ îmbrăţişează în sine oceanul să scotociţi! O *yojana* pătrată să luaţi asupra voastră fiecare, o scotociţi şi o scurmaţi până apare calul, feciorii mei! Aici voi adăsta, doar cu Anśuman şi soborul de înţelepţi, căci mă ţine juruinţa jertfei."

17 - 22. Porunca tatălui îi pune în mişcare; dintâi dau lumii un ocol - dar nu găsesc nimic, o, Rama! Atunci împart pământul în răzoare şi încep să sape cu unghii de-adamant. Jeleşte maica glie sub sapele care o fulgeră şi se despică sub brăzdarul groaznicelor pluguri. Un urlet neşfârşit se-aude când pier în chinuri *naga, asura*, *rakşasa* împreună cu oricine trăieşte sub pământ. Vitejii fac netedă câmpie pe

şaizeci de mii de *yojana* din Jambhu, ostrovul plin de munţi - totul pare a fi străfundul iadului.

23 - 24. Se adună zeii, *gandharva, asura, naga;* cu feţe lungi, înspăimântaţi şi cu durere-n inimi se plâng Părintelui a toate, vrând să-l înduplece:

25 - 26. -"O, Brahma, fii lui Sagara sapă întreg pământul şi ucid ce mişcă-ntrânsul ori în ape având prepus pe toţi şi chibzuind: "Acesta-i tulburătorul jertfei noastre, hoţul de cai i-acesta!"

40

1. Răspunde Brahma zeilor speriaţi şi uluiţi de îndrăzneala fiilor lui Sagara, care cu putere distrug Firea:

2 - 4. -"Doar soţul şi stăpânul Gliei Mame, Vişnu - în forma lui Kapila - o apără mereu, deci el va arde cu focul furiei sale pe fii lui Sagara! Această desţelenire-a lumii şi pieirea prinţilor în floarea tinereţii au fost demult prezise!"

5. Vorba Părintelui îi mulţumeşte şi cei treizeci şi trei de zei se-ntorc de unde au venit.

6 - 7. Fii lui Sagara scobeau pământul făcând un zgomot înfricoşător ca tunetul ori trăznetul, dar bidiviul n-au găsit. Au ocolit din nou întreaga lume în zadar; în urmă s-au întors la tatăl lor spunându-i:

8 - 9. -"Am străbătut pământul în lung şi lat, am gonit sau nimicit mulţime de zei, monştri, draci de multe feluri, năpârci şi *naga,* dar n-am văzut nici armăsarul nici hoţul; ce porunceşti să facem?"

10 - 11. Mâniat peste măsură, Sagara spuse: -"Săpaţi pământul până-n străfunduri, de-ar fi să-l despicaţi în două! Vreau să prindeţi tâlharul, abia atunci să vă întoarceţi!"

12 - 14. Şaizeci de mii de fii de împărat se-ntorc pe tărâmul din afund şi-ncep să sape sub tartar. Ajung astfel la elefantul Virūpākşa, cel care ţine pe creştet sfertul dinspre răsărit al lumii, cu munţi şi codri.

15 - 16. Atunci când elefantul îşi mişcă obositul cap, o, Rama, se cutremură pământul! Vitejii prinţi s-au rugat acestui mare paznic, i-au dat ocol cinstindu-l, apoi săpară mai departe către miază-zi.

17 - 24. În sud aflară elefantul Mahapada şi au văzut cu uluire cum uriaşul ţine pe fruntea sa un sfert din lume; l-au salutat asemenea pe dânsul, apoi au luat-o spre apus, tot sfredelind pământul. Vitejii fii ai lui Sagara au dat acolo peste Saumanasa, al treilea elefant. L-au întrebat de sănătate, bineţe dându-i cum se cuvenea, săpând apoi spre miază-noapte. În nord găsesc un elefant ca neaua pe nume Bhadra. Îl mângâie şi dau ocol cei şase zeci de mii de fii ai lui Sagara, apoi scormoniră mânioşi înspre nord-est.

25 - 27. Eroii aceia, cuprinşi de-avântul lor nebun, văzându-l pe Kapila înţeleptul - chiar Vişnu îi luase chipul - s-au bucurat nespus, căci lângă el zărit-au calul. Ei au crezut că-i furul şi s-au pornit spre dânsul având în mâini brăzdare, drugi, copaci ori bolovani strigând într-una:

28 -29. -"Stai, stai, tu hoţ nemernic ce ne-ai lipsit de jertfă! Aşteaptă, căci să ştii, toţi suntem fiii lui Sagara!" Kapila, auzind cuvintele acestea, se întărâtă la rândul său.

30. O, Rama, doar "Hm", atât bubui Vişnu cu puterea lui nemăsurată şi fii lui Sagara s-au făcut mormane de cenuşă!"

<u>41</u>

1."Amar de vreme a trecut, o, Rama, dar feciorii nu s-au mai întors. Sagara cu nepotul Anśuman vorbeşte:

2 - 4. -"Eşti viteaz şi priceput în luptă, la fel ca unchii tăi - te du să-i cauţi, pe ei şi hoţul calului! Jivine rele sunt acolo în adâncuri, ia arcul şi paloşul la drum, piept să le ţii de vor veni spre tine! Bineţe dă-le celor buni, pieire celor ce te-opresc din cale, tu bidiviul să-l găseşti şi să-l aduci, ca să-ncheiem jertfirea!"

5 - 8. Încinge sabia Anśuman şi prinde-n mână arcul, apoi porneşte pe drumul brăzdat în miezul lumii de unchii săi. Ajunge la întâiul elefant - vede cum i se-nchină zei, monştrii, demoni, spiriduşi, vulturi şi şerpi. El, ca rugător, îi dă ocol cu slavă multă, apoi de unchii săi întreabă şi de fur.

9 - 16. Răspunse elefantul acelei zări: -"O, fiu al lui Asamanja, te vei întoarce iute, cu calul lângă tine". Anśuman porneşte mai departe; rând pe rând, el îi găseşte şi întreabă pe ceilalţi trei - iar ei răspund " te întorci cu calul". Luîndu-le binecuvântarea, Anśuman cel iute de picior, ajunge în locul unde feciorii lui Sagara zăceau movile de cenuşă. Se frânge de durere Anśuman şi lăcrimează, căci nu le mai vede chipul. Voinicul zăreşte calul păscând în apropiere. Vrea mai întâi să facă libaţia cuvenită moşilor săi, dar nu găseşte apă. Rotindu-şi ochii ageri, Anśuman vede în înalt pe unchiul dinspre mamă al fraţilor căzuţi - Garuda, vulturul lui Vişnu.

17 -21. Fiul Vinatei îl alină: -"Viteazule nu plânge, căci spre salvarea lumii aceştia au pierit! Pe ei i-a ars traznindu-i Kapila înţeleptul atotputernic, deci nu e potrivit să verşi în cinstea lor apă pământească. Trebuie să le torni apă din sfântul fluviu Ganga, fiica mai vârstnică a lui Himavan; puterea ei curăţitoare de păcate va urca în ceruri pe cei ce sunt aici doar maldăr de cenuşă, toţi şaizeci de mii! Prinţ norocos, ia calul şi pleacă înspre casă, ţi-e ţie hărăzit să-ndeplineşti jertfa dorită de bunic!"

22 - 23. Neînfricatul Anśuman, auzind spusele vulturului cu aripi mari, prinde iute armăsarul şi se întoarce la bunic. Îi spune lui Sagara totul, fără să uite nimic din ce a grăit Garuda.

24 - 26. Vestea era de neîndurat - dar trebuia să încheie întâi jertfirea începută. Întorşi în Ayodhya, Sagara căuta o cale s-aducă Ganga din ceruri pe pământ, dar nu găsea niciuna. Mult timp s-a scurs, iar împăratul, după treizeci de mii de ani de domnie, s-a dus spre ceruri".

42

1. "Când, prin puterea Timpului de neoprit, Sagara s-a săvârşit din viaţă au hotărât supuşii cu sfetnicii-mpreună să îl aşeze-n scaun pe Anśuman, căci de domnie era vrednic şi îl iubeau.

2 - 10. Anśuman s-a dovedit un mare rege; a avut drept fiu pe minunatul Dilīpa, căruia i-a încredinţat regatul. Mlădiţă din Raghu, Anśuman s-a sihăstrit în Munţii Înzăpeziţi, aspru canon ţinând ca să aducă Ganga pe pământ. Treizeci şi două de mii de ani într-una neabătut a îndurat, dar a primit doar locul meritat în ceruri!

Dilīpa, la rândul său, ştiind cum au pierit atâtea rude, încerca să le aducă liniştea cerească, voia să pogoare Ganga, dar nu găsea o cale în mintea-i chinuită. Dilipa a avut un fiu virtuos, pe nume Bhagīratha. Treizeci de mii de ani a domnit luminatul Dilipa şi multe ritualuri a împlinit cum cere *Veda*, dar supărarea că n-a putut s-aducă Ganga i-a sleit puterea. Pe fiul său Bhagiratha îl pune rege, pornind apoi spre tărâmul lui Indra.

11 - 15.O, Rama din neamul lui Raghu! Trebuie să afli că Bhagīratha nu avea urmaşi, dar cu ardoare îi dorea. Vrând nemăsurat s-aducă şi Ganga pe pământ, *rajahul* sfetnicilor lasă grija ţării şi se duce-n sihăstrire sus, pe Gokarņa, piscul sfânt. Acolo, între patru vetre şi Soarele din cer, stă în neabătută, aspră strunire a minţii şi simţirii. Astfel, yoghin între cinci focuri, cu gândul spre neclintita-i ţintă şi mâinile spre nalturi, petrece Bhagiratha mii şi mii de ani, până Brahma de el se-ndură, coboară din tării cu zeii săi şi îi spune:

16. "Mărite rege, stăpân peste popoare, strădania ta îmi place - de aceea un dar eu îţi voi da!"

17 - 20. Cu palmele unite, Bhagiratha se roagă Părintelui Dintâi: "O, mărite zeu, dacă pe plac canonul meu îţi este, dacă răsplată strădania va să aducă, îngăduie ca fiii lui Sagara libaţia cuvenită să o primească de la mine! Cenuşa lor să fie udată în apa sfintei Ganga, iar sufletele să le adaste de-a pururi la tine-n cer! Mai vreau încă un dar: nevrednicia mea să nu aducă pieirea stirpei lui Ikşvaku, căci, stăpâne, sterp sunt şi fără de urmaşi!"

21 - 24. Răspunde împăratul tărâmurilor toate cu plăcute vorbe, aducătoare de noroc: "Bhagiratha, tu, mânător de care, vrednică de tine e dorinţa! Spiţa lui Ikşvaku să nu se stingă, fie! Dar puterea întâii născute a lui Himavat e atât de mare, încât Pământul nu va putea să stăvilească Ganga la coborârea sa, iar dintre zei doar Śiva o poate zăgăzui. Trebuie să sfătuim cu purtătorul de trident!"

25. Spunând acestea, Brahma porni spre cer cu zeii şi *marut* - dar voia lui era ca Ganga să vină pe pământ.

43

1 - 2. "O, Rama! Când Brahma, zeul zeilor, s-a întors în cer Bhagiratha s-a străduit mai mult ca până atunci. Un an întreg s-a rugat de Śiva să se îndure, un an trupul

întreg l- a sprijinit pe degetul cel mare de la picior. După un an, al Umei soţ Śiva Paśupati regelui astfel îi grăi:

3. "Om preabun, strădania ta e minunată! Voi împlini dorinţa ta, ţinând Ganga pe capul meu!"

4 - 10. Se povesteşte că atunci fiica lui Himavat s-a pogorât sub chip de fluviu cu putere nemăsurată pe capul lui Śiva. Neînfrânata Ganga îşi spunea în sine "Voi intra pe tărâmul subpământean şi-l voi târî cu mine şi pe Śiva", dar gândul i-l pătrunde cel cu trei ochi şi îi dă pedeapsă închizând-o în părul împletit din creştet. Ani de zile Ganga rătăceşte printre şuviţe, părându-i că sunt grote şi hrube din muntele părinte; în van ea se sileşte s-ajungă pe pământ, căci buclele sucite îi închid calea, ostatică ţinând-o. În astă vreme Bhagiratha din nou la cazne se supune, căci nu sosise Ganga. Se-nduioşează zeul de marea lui credinţă şi lasă apa să picure spre lacul Bindu.

11 - 16. Şapte izvoare pornesc din lacul acela, trei râuri norocoase şi sfinte curg spre răsărit: Hlādini, Pāvani şi Nalini. Suchakśu, Sīta şi râul mare Sindh către apus se-ndreaptă. Al şaptelea izvor pe Bhagirata îl urmează. Înţeleptul rege mână un car divin - oriunde merge Bhagiratha, Ganga pe urma lui soseşte. Din cer a curs pe capul lui Śankara, de acolo s-a adunat în lume, iar apele ei tună când cad nestăvilite în cascadă, aducând în ele bancuri de peşti, ţestoase şi delfini.

17 - 20. Se adună fiinţele cereşti să vadă cu mare minunare cum se avântă Ganga din cer către pământ. Zeii vin în care zburătoare atât de mari încât par târguri, pe cai nedomoliţi şi elefanţi. S-au arătat cu falā strălucită în lumea noastră să privească a Gangăi coborâre, cerul fără de nouri strălucea de ale lor podoabe, părând că sunt o sută de sori, nu unul, acolo-n miezul zilei.

21 - 22. Prin tării spuma talazurilor înmiite părea ca norii toamnei sau stoluri de lebede, iar în cascadă îşi fulgerau sclipirea peşti şi şerpi de apă încolăciţi.

23 - 24. Ajunsă pe pământ, apa se repede aici în iuţi torente, acolo se întoarce rotit din cale, în altă parte se-adânceşte, colo se nalţă, apoi la vale o porneşte şi-n altă parte aproape se opreşte. Când val cu val se luptă, izbite-n curgerea cea multă, râul aprig se ridică, apoi din nou cade în ţărână.

25 - 29. Ganga pogorând din cer pe capul lui Śankara, iar de acolo în lumea noastră, s-a curăţat de prihăniri şi s-a făcut frumoasă. Sfinţită de-atingerea cu trupul lui Śiva, i se-nchină *rişi, gandharvaşii* şi născuţii tărâmului acestuia. Scăldându-se în ea, cei izgoniţi de un blestem din lumea divină sunt curăţiţi pe dată şi, eliberaţi, îşi regăsesc locul avut, pământenii oboseala zilei o lasă-n unda ei şi-şi bucură privirea cu apa sclipitoare.

30 - 33. Bhagiratha, împărătescul înţelept, îşi mână carul divin tot înainte, iar Ganga pe urma lui se ţine. O, Rama! Tot neamul zeilor, mulţimile de *rişi*, *kinnara, gandharvaşii, yakşa, apsarele,* de asemeni şerpi, monştri, căpcăuni şi demoni urmau fluviul în drumul său.

34 - 36. În revărsarea cea fără de oprire, Ganga a înecat ţinutul în care Jahnu îşi începuse vedica jertfire. Preabine îi ştie înţeleptul nemărginita, trecuta ei trufie şi, mânios la culme, el face o minune nemaivăzută: începe să o soarbă până o seacă.

37 - 38. Văzând cu uluire această înfăptuire fără seamăn, mulţimea de zei şi înţelepţi l-au preamărit pe Jahnu, omul atât de priceput; au hotărât ei încă să cheme Ganga "fiica lui Jahnu" dacă se-ndură de ea şi îi dă drumul. Jahnu cu asta se-nvoieşte bun bucuros: din urechi el lasă să ţâşnească "Jahnavi", iar Ganga de atunci se cheamă fiica lui.

39 - 41. Din nou pornesc ei mai departe spre ocean. Ganga carul lui Bhagiratha îl urmează, iar din fundul mării ajunge în lumea cea străfundă. Se întristează amarnic împăratul când îşi vede moşii mormane de cenuşă. Dar, o, Rama, când divina apă a Gangăi atinge cenuşa, fiii lui Sagara se curăţă de vină şi se pornesc spre cer".

44

1 - 2. "Oceanul în care îşi vărsase Ganga nesfârşita apă era adânca săpătură făcută de fiii lui Sagara, astfel că râul putuse la scrumul lor s-ajungă în lumea de sub pământ. Când apa le-a fost scăldat cenuşa, Brahma lui Bhagiratha astfel i-a vorbit:

3 -16. "O, rege viteaz, cei şaizeci de mii de fii ai mărinimosului Sagara au trecut oceanul ce desparte lumea pieritoare de a noastră şi sunt de acum divini ca zeii; ei vor rămâne locuitori în ceruri cât într-a voastră lume va mai rămâne un strop de apă în ocean. Deoarece doar tu ai putut aduce Ganga din ceruri pe pământ, din astă clipă ea se va chema de-a pururi Bhagirathi şi o vei socoti drept fiica ta cea mare; i

se va spune încă "Tripathagā", căci străbate cele trei tărâmuri şi le spală de prihană! Rege stăpân peste popoare, îţi poţi îndeplini dorinţa vărsând pentru strămoşi libaţii din apa sfântă! Străbunul tău a fost om drept, cu nume vestit în lume, dar, cu toată străduinţa, nu a putut nicicum să coboare Ganga. Anśuman nu a putut nici el - viteazul fără seamăn - să împlinească juruinţa. Nici Dilipa, tatăl tău, podoabă a castei *kşatriya*, cu *maharişi*-i deopotrivă în strălucirea minţii şi doar mie egal în înfrânare nu a putut prin rugă să aducă Ganga! Doar tu ai împlinit acestă juruinţă, iar slava ta va fi nepieritoare în lumea pământească şi *dharma* cea mai bună ai câştigat la noi. Sfinţenia te va-mbrăca de câte ori te vei cufunda în fluviu! Rajahule, pentru strămoşii tăi varsă apă din Ganga, apoi norocul să te însoţească. Eu mă întorc în lumea mea, iar tu porneşte către casă!" Spunând acestea stăpânul zeilor s-a dus pe tărâmul divin aşa cum a venit.

17 - 19. Vestitul Bhagirata împlinind datina cuvenită pentru feciorii lui Sagara, spălându-se apoi de întinare, s-a întors în cetatea de scaun, unde a fost primit cu nespusă bucurie. A trăit apoi uşurat de povara ţelului moştenit şi fără întristare.

20 - 23. O, Rama, ţi-am istorisit cu de-amănuntul cum s-a coborât Ganga. Norocul fie cu tine! Vine înserarea cu rugile şi îmbăierea, dar nu uita: povestea auzită aduce bunăstare, renume bun, viaţă îndelungată, urmaşi şi scurtează calea către cer. Atunci când brahmanii, războinicii sau alţii rostesc această poveste strămoşii şi zeii se bucură nespus. O, Rama, cel ce-ascultă cu mintea netulburată "Coborârea Gangăi" îşi va vedea dorinţele împlinite, păcatele i se vor şterge, va adăuga alţi ani la viaţă şi faima lui va creşte."

45

1. Ascultând împreună cu Lakşmana legenda despre coborârea Gangăi, Rama s-a minunat peste măsură, apoi i-a spus lui Viśvamitra:

2.- "Este fără asemănare istorisirea ta despre coborârea sfintei Ganga şi umplerea oceanului, brahmane!"

3 - 4. Rama împreună cu Lakşmana au chibzuit întreaga noapte la cele auzite. Când senina dimineaţă se arăta, iar Viśvamitra orânda-şi împlinise, Rama îi spune:

5 - 7.- " Slăvite schivnic, am chibzuit întreaga noapte la povestirea ta, iar timpul a trecut pe neştiute pentru noi doi. Astăzi vom trece Ganga Tripathaga, sfânta apă,

fără pereche între râuri. O barcă a venit adusă de eremiţi care au auzit despre venirea ta - în grabă au sosit, iar luntrea e bine căptuşită cu împletituri din iarbă sfântă."

8 - 10. Înţeleptul din neamul Kuśa şi sfinţii săi însoţitori au trecut pe malul dinspre miazănoapte; acolo au mulţumit cum se cuvine acelor *rişi* care le-au împrumutat barca. Au mers pe ţărmul Gangăi până au zărit cetatea Viśāla; atunci Viśvamitra şi prinţii grăbiră pasul să ajungă în oraşul minunat semănând cu raiul.

11 - 13. Cu mâinile împreunate, Rama îl roagă pe învăţatul Viśvamitra:

- O, învăţătorule, spune-mi ce neam domnesc este stăpân peste Viśala? Astâmpără-mi curiozitatea de vrei să ai noroc!

Atunci măritul Viśvamitra începe să spună istoria străvechiului oraş.

14.- "Dacă vrei să ştii, o, Rama, atunci află! Îţi voi spune legenda lui Indra, aşa cum mi s-a povestit şi mie. Ia aminte, cu şart eu îţi voi spune ce-a fost în această ţară.

15 - 22. De mult, în vremea numită *Kŗta*, fiii zeiţei Diti aveau multă vlagă în trupuri; însă copiii zeiţei Aditi cunoşteau dreptatea, pe lângă puterea forţei. Se întrebau ei între ei- 'cum oare am putea să nu cunoaştem bătrâneţea, boala şi la urmă moartea?' Un gând le încolţeşte-n minte - 'haideţi să batem Oceanul de Lapte şi din el să scoatem Nectarul Nemuririi!' Cum cele două cete de fraţi vitregi n-au mai stat la îndoială, din Vasuki - cobra cu o mie de capete - au încropit o funie, din muntele Mandara un bătător şi începură să amestece cu sârg Oceanul de Lapte. O mie de ani au răsucit ei funia vie, până Vasuki nu mai putu să-ndure - de durere îşi înfige colţii în stâncile Mandarei şi din mia de capete ţâşneşte puhoi veninul care topeşte piscul. Otrava lui - hālāhala - arde ca focul iadului şi pârjoleşte întrega lume. Un adăpost îşi caută *devata* la Rudra Paśupati, zeul cel mare, mângâietorul, strigând "Scapă-ne, scapă-ne!" Pe când plângeau astfel, se-arată acolo Vişnu, stăpânul discului şi ghiocului. Zâmbind el îi spune lui Rudra, stăpânul tridentului:

23 -28. -"O, căpetenie a zeilor cereşti! Tu între *devata* eşti primul născut -aşadar, ţi se cuvine ofranda dintâi din orice vom scoate din ocean; primeşte stăpâne veninul drept parte sortită ţie!" Zise acestea Vişnu, apoi se face nevăzut. Atunci Rudra vede spaima zeilor; urmând îndemnul lui Vişnu soarbe hālāhala ca pe nectar. Apoi

Distrugătorul pleacă spre sălaşul său. *Deva* şi *asura* laolaltă încep din nou să amestece în lapte. Muntele Mandara se cufundă şi cade până în *Patala* - tărâmul celălalt. Zeii şi *gandharvaşii* se roagă de Vişnu -'Zeu cu braţe puternice, ultim adăpost pentru *devata*, ajută-ne! Doar tu poţi muntele să îl ridici la suprafaţă!'

29 - 31. După cuvântul lor, Vişnu se schimbă în ţestoasă şi se scufundă în adâncuri. El sprijină muntele pe carapace. Sufletul Lumii, întins pe fundul Oceanului de Lapte, ţine drept cu braţul Mandara, în vreme ce zeii amestecă mereu.

32 - 34. A trecut încă o mie de ani până din Ocean un înţelept se-arată - anume Dhanvatari - purtând o cârjă şi o cupă de ascet. Se nasc apoi din elixirul nemuririi femei neîntrecute în frumuseţe. Născute din chintesenţa pură a nectarului, *apsare* le-au numit; sunt şase sute de milioane, cu roabe fără număr. Nici *devata* nici *danava* nu le-au dorit de soaţe - au hotărât să fie iubite tuturor.

35 -39. O, Rama! După ele apare Vāruni, fiica lui Varuna - căuta şi ea logodnic, dar fii lui Diti n-au voit-o pe zeea vinului, doar copiii lui Aditi au primit-o pe cea neprihănită. De atunci feciorii lui Diti au fost numiţi *a-sura* -"lipsiţi de vin" adică, iar *devata* sunt chemaţi *sura*, căci mult s-au bucurat de darul ce le-a venit odată cu Varuni. La urmă, se aleg din spumă trei daruri minunate - Ucchaiśravas, cerescul armăsar, Kausthubham, mărgăritarul cel mai de preţ şi - cel din urmă - nectarul nemuririi, *amṛta*.

40 - 45. Rama, *amṛta* a fost izvorul vrajbei dintre ei, iar fii lui Aditi pe cei ai lui Diti i-au nimicit cu totul. De aceeaşi parte s-au strâns *asura* şi *rakşasa* împotriva zeilor cereşti. S-au tulburat cele trei tărâmuri, când marea luptă a început Firea-ntreagă se pregătea să piară. Vişnu care poate totul îşi preschimbă chipul în Mohini înşelătoarea. Iute licoarea o luă în stăpânire, apoi duşmanii ce îi stăteau în cale i-a pârjolit, căci Vişnu era soare, foc şi fulger. Groaznic a fost războiul, dar zeii au stins atunci stirpea drăcească a fiilor lui Diti. Indra, distrugătorul cetăţilor duşmane, a câştigat atunci domnia peste toate lumile şi stăpâneşte fericit alături de cereştii cântăreţi şi *rişi*.

46 [nu s-a tradus]

47

1- 9. [nu s-au tradus]

10. "- O, Rama! Indra a domnit cândva în ţara aceasta, aici el a slujit-o pe Diti cănd ea se retrăsese o mie de ani în pocăinţă.

11 - 12. Un rege drept, Ikşvaku avut-a de la crăiasa Alambusa un fiu cu mare faimă -Viśāla şi el a zidit cetatea aceasta.

13 -18. Fiul lui Viśala a fost marele Hemachandra, al lui Hemachandra - vestitul Suchandra, din el s-a născut Dhūmrāśva, cel cu multă faimă. Dhūmrāśva a avut pe Sŗnjaya, Sŗnjaya pe viteazul cel norocos, Sahadeva. Fiul lui Sahadeva a fost dreptul Kuśāśva, al acestuia neînfricatul Somadatta, iar al lui Somadatta, Kakutstha cel cu bun nume. Sumati, fiul lui Kakutstha domneşte acum, strălucitor ca zeii, neînfricat în luptă. Prin harul lui Ikşvaku, toţi regii din Viśala au viaţă lungă, sunt viteji şi plini de virtute.

19. Rama, astă noapte vom poposi aici. Se cuvine ca mâine de cu zori să îl vedem pe Janaka."

20 - 21. Auzind vestitul Sumati că Viśvamitra a sosit în ţara lui, porni să-i iasă-n cale, cu rude şi învăţătorii curţii. Îl primeşte ca pe împăraţi, cu palmele împreunate i se-nchină, de sănătate îl întreabă, apoi spune:

22. -"Noroc fără pereche am astăzi - în ţara mea tu însuţi ai venit şi te-am văzut. O, ce binecuvântare!"

48

1. Frumoase vorbe de întâmpinare au spus unul către altul Sumati şi Viśvamitra când s-au văzut. Apoi regele a început să-ntrebe:

2 - 6. -"Preasfinte învăţat, norocul să te însoţească, cine sunt copilandrii aceştia doi? Păşesc mândri cum numai leul ori elefantul îndrăznesc să meargă. Sunt

îndrăzneţi ca tigrul sau zimbrul oţelit, poartă paloşe, tolbe, arcuri ca eroii - dar abia atins-au vârsta tinereţii. Au ochii mari ca florile de lotus şi sunt frumoşi cum doar Aśvinii sunt, par zei sosiţi din cer! Fiii cui sunt oare, de ce aici ei au venit pe jos ca oamenii de rând? Ei sunt leiţi la vorbă, chip şi port - podoabe ţinutului acesta aşa cum Soarele şi Luna sunt cerului podoabe. Greu drum au străbătut vitejii purtători de arme - dar care-i ţelul lor? Ne spune rogu-te, o, Viśvamitra!"

7 - 9. Povesteşte totul înţeleptul, cum la schitul Desăvârşirii au nimicit *rakşasa* şi vorba împărătească au împlinit deplin, Sumati la rândul său cu bucurie dă ospeţie împărătească feciorilor lui Daşaratha. S-au bucurat de cinstirea regelui Sumati în noaptea aceea prinţii din neamul lui Raghu, apoi în zori porniră spre Mithila.

10 - 11. Văzând cetatea lui Janaka, sfinţii călători au spus cu toţi: "minune, ah, ce minune!". Spre marginea Mithilei se vedea un schit frumos, acum lăsat în părăsire, iar Rama dori povestea locului să afle.

12 - 34 [nu s-au tradus; sihăstria lui Gautama; soţia acestuia, Ahalya, este sedusă de Indra sub chipul soţui ei. Blestemul lui Gautama, care poate fi ridicat numai de Rama].

49

1 - 11. [nu s-au tradus]

12 - 14. Rama şi Lakşmana, având pe Viśvamitra-n frunte, intrară în chilie. Rama întrezări acolo chipul pe care nici zei, nici demoni şi nici oameni nu-l mai puteau vedea - părea năluca unei zâne de Brahma-nchipuită prin tainice puteri. Abia se mai vedea lumina frumuseţii mărite de îndelungatul ei martiriu, ca raza Lunii pline ascunsă de ceţuri şi de nori sau faţa Soarelui pe ape oglindită.

15 - 18. Sub blestemul lui Gautama, ea rămăsese nevăzută până la ceasul izbăvirii - atunci prinţii se pleacă şi gleznele i-ating. Ahalya, la rândul ei, îi primeşte cum se cuvine gazdei, le toarnă apă, picioarele să-şi spele, iar Rama cinstirea o-ngăduie, după a ospeţiei lege.

19 - 22. La ceasul întâlnirii sorocite, în cer răsună chimvalele divine, ploaie de flori revarsă zeii, *gandharvaşii* cântă, *apsarele* se prind în dans. Văzând-o izbăvită prin aspra penitenţă, cum îi ceruse soţul, strigă toţi *devata* "O, ce mare bucurie!" Se

întoarce şi Gautama lângă a sa soţie; lui Rama el recunoştinţa întreagă îi arată, căci viteazul a ridicat blestemul de demult. Spre viaţa lor sihastră se-ntorc acum cei doi, iar Rama spre Mithila îşi urmează drumul.

50

1. Pe drumul dinspre crivăţ porniră prinţii, cu Viśvamitra-n frunte, mergând drept până ajuns-au lângă lăcaşul clădit de crai pentru serbare.

2 - 4. Zise Rama: -" Văd părinte că Janaka a pregătit regeşte sărbătoarea, din belşug sunt toate câte se cer la jertfă. Venit-au brahmanii învăţaţi în slova *Vedei* cu miile din multe împărăţii şi pline sunt sălaşele cu sutele lor de care, ar trebui să ne gândim la adăpost."

5. Viśvamitra alese un loc de mas lângă apă, unde mai în voie să poată sta, nu în mulţime.

6 - 9. Ajunse vestea venirii lui Viśvamitra până la *rajah*. Îndată, în frunte cu neprihănitul Şatānanda, duhovnicul împărătesc, Janaka porneşte să-l întâmpine. Apoi se strâng şi brahmanii ce îndrumau jertfirea, aducându-i daruri. Se bucură nespus de primirea lor înţeleptul; întreabă, cum se cuvine, dacă are ţara vremuri bune, regele şi învăţaţi sunt teferi, dacă jertfa se face urmând întreg tipicul.

10. Janaka îl roagă cu mâini împreunate: -"Aşează-te, zeiesc învăţător, pe locul cel de frunte cu înţelepţii stai alături!"

11 - 12. Viśvamitra ascultă domneasca rugă, apoi fiecare se aşează pe locul cuvenit cu cinul său. Văzându-i înşiraţi cu rangul pe potrivă, grăi regele:

13 - 16. -"Rodnică mi-au făcut zeii această sărbătoare, iar fructul ei de frunte este venirea ta, cu sfinţii schivnici împreună, o, brahmane! Învăţaţii spun că douăsprezece zile mai sunt de rugăciuni, apoi, către sfârşit, îi vei vedea pe zei venind să-şi ia tainul cuvenit din jertfă!" Întrebă Janaka mai departe, cu zâmbetul pe faţă:

17 - 22. -"Sfinte, ai bună pace! Oare cine sunt aceşti tineri cu pas măreţ de leu sau elefant, semănând cu tigrul cutezător şi zimbrul oţelit, înarmaţi cu paloşe, arcuri si săgeţi? Au ochii mari ca florile de lotus, bucle negre pe la tâmple şi sunt frumoşi cum doar Aśvinii sunt, par zei sosiţi din cer! De ce aici ei au venit pe jos, ca

oamenii de rând? Ei sunt leiţi la vorbă, chip şi port - podoabe ţinutului acesta aşa cum Soarele şi Luna sunt cerului podoabe. Greu drum au străbătut vitejii purtători de arme - dar care-i ţelul lor? Fiii cui sunt oare? spune rogu-te, o, Viśvamitra, căci vreau să ştiu în amănunt!"

23 - 25. Înţeleptul le spuse că sunt fiii vestiţi ai împăratului Daşaratha, apoi cu şart, de-a fir a păr mai povesti cum au mers neînfricaţi la schitul Desăvârşirii, unde au nimicit *rakşasa*; cum au văzut Viśala, apoi s-au întâlnit cu Ahalya şi Gautama, iar acum vor să vadă arcul cel mare al lui Śiva - doar pentru aceasta venit-au în Mithila.

51

1 - 3. Ascultă toate cu nesfârşită bucurie Şatānanda câte le-a spus Viśvamitra, căci el era născutul cel mai mare al Ahalyei şi al lui Gautama. Uimit şi cufundat în gânduri priveşte crăişorii ce stau cu capete plecate, supuşi, lângă al lor învăţător. Apoi la rândul său grăieşte:

4 - 9. -"Aievea sunt acestea toate, o, Viśvamitra? După atâta amară penitenţă ai văzut-o pe maica mea, Ahalya? Fiinţă întrupată, ea l-a slăvit pe Rama şi i-a-nchinat ofrandă din fructele pădurii? I-ai spus tu înainte lui Rama cât au chinuit-o soarta şi Devendra? Norocul să te-nsoţească-ntruna, o, Kauśika dacă tata şi mama s-au împăcat şi împreună l-au ospeţit pe Rama! Luminatul meu părinte i-a mulţumit eroului cu sufletul curat, iar Rama - cum se cuvine - a răspuns cu închinare?"

10. Răspunde Viśvamitra răbdător şi dă încredinţare cu vorbe potrivite celui ce-i priceput la vorbă:

11. -"Tot binele eu l-am făcut, aşa cum se cuvine fără să uit nimic - Ahalya şi Gautama sunt împăcaţi şi împreună pentru vecie, cum odinioară s-au împăcat Renuka şi fiul lui Bhŗgu, Jamagani."

12 - 16. Atunci Şatānanda îi spuse lui Rama: - "O, căpetenie de viteji! Norocul te-a mânat şi soarta ta cea bună când ai venit aici, urmându-l pe Viśvamitra. Sunt fără asemănare faptele duse de el la împlinire; prin marea lui asceză ajuns-a *brahmarişi*,

nemărginită îi e puterea, iar povestea vieţii ar trebui cu toţi să i-o cunoaşteţi! Eu vă voi istorisi, deci ascultare-mi daţi!

17 - 20. Dreptul Viśvamitra, pe care îl vedeţi, a fost îndelungată vreme împărat - biruitor în luptă, prinţ priceput şi învăţat în căte se cer unui rege să le ştie, iubindu-şi mult supuşii el bunăstarea le veghea. Demult de tot a domnit un împărat al lumii, pe nume Kuśa, zămislit de Prajapati. Fiul lui Kuśa a fost puternicul şi dreptul în toate Kuśanābha, acestuia fecior i-a fost Gādhi, iar luminatul Viśvamitra e fiul lui Gādhi. Milenii, unul după altul, a domnit Viśvamitra întreg pământul.

21 - 28. Viśvamitra dădea odată lumii ocol, cu oastea cea mare după sine, cercetând ţinut după ţinut cu tot ce întâlnea în cale - cetăţi, munţi, râuri. S-au oprit la pragul unei sihăstrii. Erau în locul sfânt arbori în floare, lujere căţărătoare, multe animale, cerbi şi căprioare, stoluri de păsări fără număr. Au văzut acolo fiinţele divine ce locuiesc în ceruri; alături de ele stăteau sihaştri care au atins desăvârşirea învingând mânia şi înfrânându-şi simţurile. Ei răspândeau lumină curată ca Focul altarului - unii se hrăneau cu aer, alţii cu frunze vestejite, cu poame sau rădăcini. Mărunţii *vālakhilya*, *vaikhānaşii* - născuţi din unghiile lui Brahma - umpleau de strălucire locul. Rostul şi-l ştia acolo fiecare: să cugete adânc şi-n foc să toarne paos. Viśvamitra, puternicul viteaz, biruitorul fără pereche, privea spre ceea ce părea tărâmul lui Brahma, dar era sihăstria lui Vasiştha.

52

1 - 5. Viśvamitra se-nchină lui Vasiştha, acesta îi răspunde -"Fii binevenit!" şi-l aşează în locul de cinste. Rădăcini şi poame îi aduce Vasiştha regelui. Viśvamitra de toate întreabă - netulburată este vieţuirea sfinţilor sihaştri, sunt ascultători novicii, Focul îşi primeşte ofranda cuvenită, cresc frumos ale grădinii plante? Vasiştha îi răspunde rajahului că sunt toate în bună rânduială.

6 - 10. Fiul lui Brahma la rândul său împăratului îi spune: -"Nădejde am că eşti sănătos deplin, că popoarele te-ascultă şi că le cârmuieşti înţelept şi cu dreptate! Nimicitor al vrăşmaşilor, sper că oastea, vistieria şi prietenii sunt în bună stare, la fel copiii şi nepoţii.- "În bună stare sunt toate", a venit răspunsul.

11 - 12. Astfel îşi spuseră vorbe plăcute multă vreme şi-n pilde se-ntrecură. Urmaş al lui Raghu, la despărţire Vasiştha grăi zâmbind:

13 -14. -"Îmi e pe plac acuma găzduire împărătească să dau măriei tale şi întregii oşti, chiar dacă nu pare lucru la-ndemână."

15 -17. -"Vorba înţeleaptă pe care am auzit-o de la tine şi să te văd mi-a fost darul scump de ospeţie şi nu doresc un altul. Roadele grădinii, apa de spălat şi de băut îmi sunt de-ajuns; o, mag ce meriţi închinare din partea tuturor, ca prieten mă priveşte şi-ngăduie, acum e vremea de plecare! Adâncă plecăciune!"

18 - 19. Stăruie cu dinadinsul mărinimosul Vasiştha, până când fiul lui Gādhi se-nduplecă: -"Să fie după voia sfinţiei tale!"

20 - 23. Se bucură preabunul Vasiştha şi viţeaua bălţată începe să şi-o cheme: -"Śabala, tu, Bălţată, vino deîndată, porunca să-mi asculţi! Vreau masă împărătească pentru regele acesta şi oastea lui întreagă să îmi întinzi degrabă! Kāmadhenu, juninca mea cerească, tu, care împlineşti dorinţa, oricare-ar fi aceea! De dragul meu, fă astfel încât din belşug să aibă fiecare ce îi place şi e pe gustul său! Śabala, movile să fie din toate - mâncare bine coaptă, fructe, miere şi băuturi alese!"

53

1 - 7. Vaca Śabala, o, Rama, a ascultat porunca lui Vasiştha; fiecare a primit ce-i năzărea prin minte. Stăteau ca munţii bucate aburinde, gogoşi, dulciuri cu zahăr sau cu miere, brânză, orez prăjit, bob; din mii de cupe şi pocale de preţ beau supe, vinuri, rachiu sau sucul stors din fructe, iar laptele bătut cascade se scurgea. Toţi din oştirea împărătească se bucurau de acest ospăţ al lui Vasiştha. Viśvamitra şedea şi bea la masă, având pe lângă el brahmani şi sfetnici şi doamne de la curte - iar veselia întrece cuminţenia şi măsura care-i stăteau în fire.

8 -10. -" Risipă mare ai făcut, brahmane, întru cinstirea mea şi m-ai primit cu caldă prietenie. Se cuvine, înţeleptule, să spun o vorbă care-ţi va plăcea. E o comoară Śabala, iar comorile doar regilor li se cuvin - deci este a mea pe drept cuvânt - dar eu îţi dau pentru Bălţată o sută de mii de alte sfinte vaci."

11 - 16. Răspunde sfântul Vasiştha: - "Nu pot să dau la schimb Bălţata nici pentru o sută de mii ori de milioane de alte vaci, nici pentru argintul lumii-ntregi, nu pot şi nu se cade! Ea nu se poate despărţi de mine, cum dreptul nu se poate despărţi de numele său bun! Bălţata mă ajută-n toate şi doar astfel viaţa îmi pot duce; ofranda către zei, cea către duhuri şi strămoşi, chiar jertfele ce se aruncă-n foc, urarea cu care paosul

se toarnă-n vatră - toate se sprijină pe ea! E singura-mi avere şi mângâiere pe astă lume! Nu, rege, nu-ţi voi da Bălţata!"

17. Priceput să-ntoarcă vorba, Viśvamitra îi răspunde mai plin de râvnă şi dorinţă:

18 - 21. -"Eu ridic acuma preţul şi mai dau: paisprezece mii de elefanţi împărăteşti, cu hamuri, chingi şi strămurări pentru mânat, turnate toate în aurul cel mai curat; opt sute care de luptă, din aur făurite, cu zurgălăi ce sună cristalin, trase de câte patru armăsari bălani! *Maharşi*, adaug o mie de bidivii de nobilă prăsilă, născuţi sub zări prielnice! Îţi mai dăruiesc zece milioane de viţele alese pe culori, dar dă-mi Bălţata! Dacă râvneşti mărgăritare, nestemate, aur, îngrămădesc din toate, cât vei dori, dar dă-mi-o pe Śabala!"

22 - 25. În felul acesta l-a ispitit înţeleptul dar vicleanul Viśvamitra. Zeiescul Vasiştha îi răspunde iar: -"O, rege, eu nu-ţi voi da Bălţata! E totul pentru mine: avere, giuvaier, chiar viaţa! E jertfa de la Lună Nouă şi cea de Lună Plină, cu toate câte se cer în zilele acelea, sprijinul dintâi şi cel din urmă - acestea le înseamnă Bălţata pentru mine! O, împărate, n-o vei avea nicicând pe Kāmadhenu!"

54

1 - 4. O, Rama, când Vasiştha nu s-a-nvoit să îi dea Bălţata Kāmadhenu, Viśvamitra a luat-o cu de-a sila! Jelea în sine Śabala, gândind îndurerată: "Mă duc departe, fără voie, aste slugi împărăteşti şi soarta eu mi-o plâng! Bunul Vasiştha mă părăseşte oare? Greşi-am cumva eu înţeleptului cel bun şi mare? De ce mă dă uitării dacă făr' de vină sunt? Eu îmi iubesc stăpânul, iar el spunea că îi sunt dragă!"

5 - 6. Rumegând acestea-n minte, o, Rama, se smulge Kāmadhenu din arcanele ţinute de o sută de slujitori. Iute ca vântul ea la stăpân se-ntoarce şi-i cade la picioare, geme şi mugeşte cu glas de tunet:

7 - 8. -"Fiu al lui Brahma, preasfinte, de ce m-ai părăsit şi slugile regeşti de ce mă duc departe?"

9 - 11. Bălţatei Vasiştha îi grăieşte aşa cum i-ar vorbi surorii: - "O, Śabala, eu nu te-am dat uitării, nici n-ai greşit cumva! Împăratul cu sila mi te ia, puterea mea cu a lui nu-i deopotrivă! El e stăpânul lumii, războinic născut din castă de războinici! Are

oştiri nenumărate sub flamurile sale - care, elefanţi şi oameni - de aceea puterea îmi întrece!"

12 - 15. Bălţata smerită îi răspunde: -"O, tu, cel mai bun dintre brahmani, înţelepţii spun că forţa unui războinic nu e adevărată, pe când brahmanul are putere ce vine din înalturi, de aceea mult mai mare se arată aceasta la nevoie! Viśvamitra, viteazul între viteji, cu tine nu se poate măsura! În mine stă ascunsă puterea ta cea sfântă, care acum mă-ndeamnă şi mă mână - porunceşte şi neruşinarea din mintea lui pornită înspre rele eu o voi nimici!"

16. O, Rama! Vasiştha îi spune: - "Să-mi făureşti armată care pe duşmani să-i sfarme!"

17 - 20. Kāmadhenu mugeşte aprig: - "Humbha!" şi sute de parţi se ivesc pe dată; ei spulberă oştirea împărătească, în vreme ce Viśvamitra nu poate cu nimic să o ajute. Turbează Viśvamitra, mânia ochii îi scoate din orbite şi, mânându-şi carul, îi fulgeră cu armele-i vrăjite.

21 - 23. Văzând cum s-au stins parţii cu sutele deodată, Śabala închipuie o altă oaste - de sciţi şi de ionieni. Se umple acum pământul de viteji acoperiţi cu zale şofranii ce strălucesc ca focul. Ei poartă săbii lungi şi lăncii şi nu se tem de moarte. Dar Viśvamitra cu dardele-i aruncă şi pier de-a valma barbarii - sciţi, *kāmbhoja* şi ionieni.

55

1. Văzând cum se tulbură oştenii loviţi de armele lui Viśvamitra, Vasiştha pe Kāmadhenu o îndeamnă: "Puterea ta yoghină să nască de îndată alţi voinici!"

2 - 3. "Humbha!" mugeşte vaca iarăşi şi din trupul ei - din uger şi din măruntaie, din firele de blană - într-o clipă se ivesc *kāmbhoja*, strălucitori ca Soarele, parţi născuţi cu armele în mână, sciţi, ionieni şi *mleccha, kirata* şi *harita.*

4 - 7. Urmaş al lui Raghu! Armia cea mare, împărătească, pieri doar într-o clipă - nimiciţi cu totul au fost oameni şi elefanţi, care şi cai. Văzând atâta spulber în oştire, o sută dintre fii lui Viśvamitra s-au avântat în luptă - luând în mâini arme felurite au pornit în furia lor nebună către Vasiştha, adânc cugetătorul.

"Humkhara!" atât a spus Vasiştha şi fiii regelui pe dată s-au prăbuşit scrumiţi! O sută de prinţi, cu care, cai şi-nsoţitori cenuşă s-au făcut deodată!

8 - 11. Viteazul Viśvamitra se află de acuma îngenunchiat şi despuiat de faimă! Jalea îl cuprinde văzând pierite toate - feciori şi oaste! El e oceanul lipsit de valuri şi de spumă, e cobra cu colţi secaţi şi Soarele întunecat de umbra lui Rahu! Fără ei e doar o pasăre cu aripe tăiate! Viśvamitra îşi ştie mândria pierdută pe vecie şi deznădejdea îl cuprinde; cum mai avea un fiu, îi lasă lui domnia tărâmului acesta şi se ascunde apoi în codru.

12 - 13. În Munţii Înzăpeziţi el află locuri umblate doar de *kinnara* şi *uragā*; acolo canon greu îşi ia, cugetând fără-ncetare la Śiva, zeul mare. După îndelungată vreme, cel care poartă pe flamuri Taurul cel sfânt lui Viśvamitra i se arată, răsplată să îi dea.

14 - 18. -"Rajahule, de ce ai îndurat acestea toate? Spune-mi, căci vei primi răsplata cuvenită!" Se pleacă Viśvamitra şi răspunde: -"Mărite zeu, dacă ţi-am fost pe plac, învaţă-mă tu arta trasului cu arcul cu toată taina ei! Orice săgeată sau armă de aruncat ar cunoaşte zeii, *maharişii, gandharvaşii, yakşa* sau demonii să-mi fie dăruită!" - "Fie!" atât mai spuse Śiva, apoi plecă.

19 - 24. Viśvamitra, de felul său plin de trufie, acum mai mult se-mpăuna văzând armele divine - creştea mândria lui cum creşte marea în ziua Lunii pline. Vasiştha e ca şi mort, astfel gândul îi şoptea. Ajuns la sihăstrie, cu armele loveşte, arde totul, pustieşte. Ermiţi, jivine, păsări fug pe unde pot. Într-o clipă locul e gol şi fără viaţă.

25 - 28. Vasiştha încearcă în van să îi oprească: -"Nu vă temeţi, de acum îl voi da pierzării pe fiul lui Gadhi!" Spumegând de furie, lui Viśvamitra-i spune: - "Vai ţie, crai zălud, de ce ai nimcit sălaşul pe care atâta timp l-am îngrijit? Tu vei pieri la rându-ţi!" Vasiştha ridică toiagul să-l înfrunte pe împărat; cuprins de mânie fără margini el seamănă cu Yama, iar cârja lui e para fără fum a Focului de la sfârşitul lumii.

56

1. Viśvamitra îi răspunde aruncând spre el Săgeata lui Agni odată cu vorba: - " Nu fugi şi-ndură asta!"

2 - 4. Amenințător ca Yama, cu cârja înălțată, Vasiştha plin de furie îi întoarce spusa: - "Nemernice *kşatriya* loveşte-mă cât poţi de tare! Netemător şi neclintit eu stau în faţa ta, săgeata aşteptând şi câte vor mai fi! Trufia ta, fiu al lui Gadhi, pe veci va ofili! Neputincioase sunt armele în faţa mea, o, tu, cel mai de jos dintre războinici - ce poate face *kşatriya* în faţa unui brahman cucernic, care tăria o primeşte din partea Părintelui dintâi?"

5 -13. Precum se stinge focul atunci când dă de apă, aşa s-a domolit pierind pârjolitoarea *Agneya Astra* în faţa cârjei de sihastru. Turbat de furie aruncă împăratul săgeţi şi suliţe divine pe care Varuna, Indra, Paśupati le stăpânesc, o, Rama! Alte zeci urmară, rând pe rând - le ştii de-acum pe nume[4] - iar Vasiştha le-a abătut din cale. Lui Viśvamitra i-a rămas doar una - *Brahman Astra*.

14 - 19. Au stat încremenite cele trei tărâmuri, zeii cu Agni-n frunte, cereştii înţelepţi, şerpii cei mari şi *gandharvaşii* când au văzut pornind a-tot-nimicitoarea armă! Toiagul din mâna lui Vasiştha o depărtează, dar groaza nu le piere - se schimbase bătrânul deodată, din trup îi ieşeau foc şi fum cu raze împreună! Se făcuse cârja sa toiagul morţii, flăcări făr' de fum ţâşneau din ea ca focul de pe urmă!

20 - 21. În cete au venit atuncea rugători divinii învăţaţi, să-l îmbuneze pe Vasiştha. -"Brahmane, nemărginită e puterea ta, chiar prin voia ta zăgăzuieşte-o deci! Te mulţumeşte că l-ai supus pe cel trufaş. E Viśvamitra azi înfrânt, dar e şi el un mare-ascet! Scuteşte lumile de teamă!"

22 - 24. La vorba lor Vasiştha rămase mut. Sub umilinţa grea suspin-amar Vasiśta - "Ruşine mie! Ce-i oare puterea de războinic în faţa toiagului lui Brahma? Forţa lui m-a dezarmat; acum eu mi-am venit în fire. Urmând o aspră penitenţă voi căuta s-ajung şi eu brahman!"

57

1 - 2. O, Rama! Îşi aminteşte Viśvamitra neîncetat de vrajba cu măritul Vasiştha, de slava lui pe veci pierdută - amar şi des suspină cu inima prea grea. Porneşte

[4] Textul enumără aici pe larg armele folosite de Viśvamitra; nu am considerat necesar să repet numele lor, fapt care ar fi scăzut inutil tensiunea confruntării.

împreună cu soţia lui cea mai de vază - prima între toate - spre zarea de miazăzi, unde ia aspura-şi canonul cel mai aspru, trăind cu rădăcini şi poame pădureţe.

3. Trecu un timp, apoi i se născură patru feciori, neabătuţi de la îndatoriri şi lege, numiţi Havişyanda, Madhuşyanda, Drudhnetra şi Mahārathra.

4 - 6. Ani o mie s-au scurs astfel, când într-o zi stăpânul cel mare-al Firii, Brahma, a grăit cuvinte plăcute lui Viśvamitra: - "O, mlădiţă din Kuśika, prin multa ta strădanie ai atins de-acum treapta de *Rajarişi* - acestea-ţi vor fi rangul şi numele cu trudă câştigate!" Zise acestea Brahma, apoi, urmat de-alaiul zeilor, se-ntoarse în lumea lui.

7 - 9. Nu-i bucuros de fel învăţatul Viśvamitra de vorbele divine, ci amărât îşi spune ruşinat: - "După atâta pocăinţă şi înfrânare, stearpă mi se arată suferinţa! Mulţimea cerească de învăţaţi şi zei nu văd în mine decât un *Rajarişi*!" Se hotărî îndată să-şi înăsprească traiul şi mai mult.

10 - 16. Trăia în acea vreme un rege numit Tŗśańku, din spiţa lui Ikśvaku. El bună faim-avea, de drept şi înfrânat în toate, dar îi venise un gând de-acum în minte: să urce, viu fiind în trupul lui de humă, la ceruri ca să vadă zeii şi lumea lor."Pentru-aceasta voi face o jertfire fără seamăn", îşi tot zicea în sine. Destăinuieşte planul măritului Vasiştha, dar înţeleptul spune că nu e cu putinţă şi nu se cade asta. Spre miază-zi porneşte craiul, pe altul să găsească să-i împlinească voia. Ajunge Tŗśańku la sihăstria-n care o sută de fii ai lui Vasiştha posteau de îndelungă vreme, dobândind astfel un foarte bun renume. Salută după vârstă cum se cuvine feciorii împărătescului duhovnic, apoi se prosternă cu braţele îndoite la piept a smerită rugă, grăind spre ei:

17 - 22. "Voi apărători ai celor ce vin cerând cu umilinţă sprijin, eu astăzi la voi caut liman şi ajutor! Vasiştha, al meu învăţător, nu vrea să împlinească jertfa pe care o am în minte - de aceea mă-nchin vouă, fii lui, la fel de potriviţi ca tatăl, să duceţi la capăt ritul. Îngenunchez smerit în faţa voastră, vestiţi brahmani ce aveţi pustia drept zestre şi avere - îmi doresc ca-n viaţă fiind să urc în cer la zei plinind o mare jertfă şi pentru aceasta vă rog să-mi fiţi învăţători şi preoţi. De veacuri, slujba a fost făcută de capelanul curţii, duhovnicul regesc şi sfetnicul de taină care ne uşurează duhul de păcate - aşa a fost întotdeauna în neamul lui Ikśvaku. Acum,

când Vasiştha stă-mpotrivă, e drept şi se cuvine ca voi, fii săi, să vă-mpliniţi menirea".

58

1. O, Rama, cu câtă furie răspund lui Tŗśańku cei o sută!

2 - 6. -" Crai zănatic, cu minte-nceată şi puţină, cum crezi că am putea să facem altfel decât al tău învăţător, când suntem toţi mlădiţe din rădăcina ce s-a dezis de tine? Parohul împărătesc e pentru spiţa lui Ikśvaku judecătorul cel mai mare - cum am putea cuvântul să-i călcăm? Dacă Vasiştha a hotărât că nu e cuvenit şi nu se poate, noi cum să facem altfel? Te porţi ca ţâncii fără minte, mai bine du-te; cum crezi că am putea vreodată să-l înjosim pe cel ce singur poate sluji oricărui rege din cele trei tărâmuri, pe Vasiştha - un zeu pe lumea asta?"

7 - 8. Rajahul le răspunde celor tulburaţi de marea lor mânie: "Zeul acesta m-a alungat plin de dispreţ, la fel şi voi - rămâneţi toţi cu bine, spre alţii voi porni!"

9. Fii lui Vasiştha se-aprind mai tare şi-l afurisesc pe rege: -"Pângăritor al sfintelor tradiţii, să fii de acum un cioclu fără castă, murdar şi întinat!" şi în sanctuarul lor se-ntorc.

10 - 14. Noaptea trece. În zori de zi, când se trezeşte, cu groază vede împăratul că-i tuciuriu la faţă, plin de cenuşă pe părul său scurtat, că-i îmbrăcat în zdrenţe ponosite şi poartă ruginite fiare în loc de-aurării. Fug de el cu scârbă sfetnicii, curtenii, târgoveţii, supuşii de pe urmă. Nu se frânge regele - rămas singur el merge mai departe zi şi noapte, până ajunge la Viśvamitra. Văzându-i cumplita stare, se înduplecă înţeleptul să dea bineţe.

15. -"Bun sosit, mărite prinţ din Ayodhya! De ce-ai venit la mine, viteaz schimbat prin greu blestem într-un *chaņḏala*?"

16. El însuşi priceput la vorbă, Tŗśańku răspunde cucernicului orator ţinându-şi mâinile împreunate:

17 - 24. - "Brahmanul ce îmi dădea povaţă şi fiii săi m-au alungat din faţa lor - nu am adus la bun sfârşit ce îmi doream, ci m-am sluţit cum vezi! Visez preabunule să urc până la zei în viaţă fiind, în carne şi în oase - o sută de mari jertfe făcut-am pân-acum după a *Vedei* slovă, dar roade n-am văzut! Pe legea castei mele, pe

numele de bun războinic eu jur: nu am minţit şi n-o voi face niciodată, oricât de greu mi-ar fi! Eu drept am fost cu neamul păstorit şi după dreapta cuviinţă adus-am prinosuri cum şi când s-au fost cerut - bătrânii mă dădeau drept pildă totdeauna! Cucernic înţelept, calea-mi voi urma pe mai departe, o jertfă mare făptuind încă o dată, cea de care au fugit ai mei învăţători întru credinţă! Soarta noastră este scrisă, aceasta cred eu cu tărie: fără a ei voinţă, în van ne străduim, nu ţi se pare? Ursita spulberat-a într-o clipă tot ce-am făcut, oricât de drept am fost. Zdrobit de soartă vin azi la tine şi mila ta o cer - tu poţi să împlineşti această rugăciune, căci drept sunt eu în fiecare faptă! Altul nu voi mai căuta să-mi fie apărător la greu - tu singur dintre oameni mai poţi îndupleca urgia sorţii!"

59

1. Urmaşul lui Kuśi ascultă plin de milă spusa regelui ajuns paria; înduioşat, cu vorbe blânde îi răspunde:

2 - 5. - "Bun venit, Tŗśańku, din spiţa lui Ikśvaku! Faima de rege drept eu ţi-o cunosc prea bine, deci nu ai teamă, afli la mine adăpost! Pe sfinţii învăţaţi îi voi chema chiar eu, în ajutor să-ţi stea când jertfa mult dorită o vei plini. În chipul tău de-acum, de paria şi cioclu, în care te-a închis blestemul, te vei sui în ceruri! Împărat peste noroade, aproape-atins îţi este ţelul, căci ai găsit liman în chilia lui Viśvamitra, cel care pe rugători i-ajută!"

6. Pe fiii săi cei plini de-nvăţătură şi credinţă i-a îndemnat cucernicul să-nceapă pregătirea cuvenită jertfei pe care o vor face, iar pe învăţăceii care stăteau în ascultare i-a adunat şi le-a grăit astfel:

7 - 8. - "Copiii mei, porniţi în lumea largă după porunca ce primiţi acum şi-mi aduceţi mulţimea mare de înţelepţi, cu-nvăţăcei ori prieteni, toţi brahmanii jertfitori, toţi cărturarii ce buchia *Vedei* o cunosc deplin; de vreunul vorbeşte uşuratec de solia pe care o trimit nu-mi tăinuiţi nimic!"

9 - 10. Pornesc novicii-n grabă spre multe zări de lume, aduc apoi cu ei ai *Vedei* ştiutori din multe ţări. Întorşi lângă magistrul lor ei spun de-a rândul cum le-au răspuns toţi *rişii* la chemare:

11- 16. -"Brahmanii toţi din lumea largă ne-au ascultat cuvântul şi l-au primit - unii au sosit, ceilalţi pe cale au pornit şi vor veni curând. Doar Mahodaya şi cu fraţii

săi, ai lui Vasiştha fii, nu ne-au primit chemarea. Ce au rostit în furia lor aceşti o sută, cucernice ascultă:- 'Când un *kśatriya* e-nfăptuitor al jertfei adusă de *chaņḏala* cum vor putea veni să se înfrupte din ofrande slăviţii zei şi divinii *rişi*, cum vor mai ajunge-n cer cei mai curaţi brahmani de vor mânca din hrana întinată întinsă de un paria?' Astfel, în batjocură grăit-au mânioşi Mahodaya şi restul pân' la sută!"

17 - 22. Viśvamitra *muni*, auzind acelaşi lucru repetat de toţi învăţăceii, rosti cu ochii plini de sângele mâniei: - " Cel ce mă batjocoreşte fără rost, pe mine care-adăst în post şi rugăciune şi fără de greşeală sunt, se va scrumi chiar azi şi prins de-arcanul Timpului va poposi-n palatul morţii. El se va naşte-n rânduri şapte sute ca mâncător de leşuri din neamul rătăcit numit *muşţika*! Sluţiţi şi şui, toţi cei o sută vor înghiţi hartane mari din câni, bătând tehui tustrele lumi! Mahodaya care-a fost cap şi început al relelor acestea, lipsit cum e de milă şi bucuros de chinul făptuit, m-a dosădit pe mine, cel fără vină! Mânia mea îl leagă pentru veacuri de acum în trai nefericit: hulit de toţi se va-ntrupa printre *nişada*!" Astfel vorbi măritul Viśvamitra, apoi tăcu, şezând printre brahmani.

60

1. Afurisind astfel Viśvamitra a tăcut un timp, apoi rosti din nou:

2 - 3. -"Acesta este Tŗśańku, os din Ikśvaku, pe care-l ştiţi ca rege drept şi bun. A căutat la mine adăpost, căci vrea s-ajungă în cerul zeilor viu, în carne şi în oase. Voi cărturari veţi împlini jertfirea pe care o aduce, astfel încât el să atingă tărâmul cel divin!"

4 - 8. Se adună laolaltă cunoscătorii legii şi-n taină îşi vorbesc: -"E Viśvamitra om iute la mânie şi aprig cum e focul! Urmaşul lui Kuśika ne va afurisi aşijderi de nu-i vom face voia - deci vă siliţi întocmai cuvântul să-i urmaţi! Jertfa să o aducem astfel încât Tŗśańku să ajungă viu şi întreg pe-al zeilor târâm, prin puterea duhului lui Viśvamitra. Purcedeţi aşadar!"

9 - 10. Înţelepţii se pornesc, iar Viśvamitra le e păstorul. Pe rând îngână *mantre* cum cer datina şi cinul fiecărui, urmând întreg rostul slujirii, neclintit. Se scurge lungă vreme până măritul Viśvamitra pe zei îi cheamă să coboare la ospăţ.

11. Divinii nu se-arată tainul să şi-l ia. Ridică mânios spre cer lingura cu care toarnă paos şi spune Viśvamitra:

12 - 14. - "Rege, ia bine-aminte! Aceasta e puterea mea puţină câştigată aici în schivnicie - însumi te voi mâna prin 'nalturi cu trupul tău cel pieritor, ceea ce nimeni n-a cutezat şi n-a putut a face!"

15. O, Rama, din osul lui Kakutstha! Abia rostit-a cuvintele acestea că brahmanii văzură îngroziţi cum împăratul începe prin văzduh să zboare.

16 - 19. Devendra şi ceata lui de zei pe Tŗśańku îl zăresc cum urcă înspre ei. Îl opreşte ucigaşul lui Paka, dojenindu-l: - "Te-ntoarce în lumea ta; în *Devaloka* nu ai ce căuta, Tŗśańku, nebun lipsit de merit şi blestemat de mentor! Cu capu-n jos de-acum să cazi către Pământ!" Aşa grăi Mahendra şi zborul regelui se frânge. Înspăimântat de moarte, Tŗśańku spre Viśvamitra strigă: -"Mă scapă de primejdii!" - "Îndată te opreşte! " strigă magul, ce spumegă de furie.

20 -24. Se ridică din roata de brahmini măreţul Viśvamitra. El, nou Prajāpatī, zămisleşte spre miază-zi o altă Ursă, apoi alte nemaivăzute zodii. Orbit de furie, ameninţă: - "Voi face acestei lumi un Indra, căci e de trebuinţă!" Şi vrea să plămădească şi zei. Se înspăimântă atunci cumplit mulţimea de înţelepţi cereşti, de *sura* şi *asura* şi-l iau cu vorba bună:

25. - "Slăvite, nu-i vrednic prinţu-acesta să urce-n lumea noastră în straiul lui de humă, căci urgisit a fost de al său guru cu greu blestem!"

26 - 29. Li se închină Viśvamitra cu lauda îndătinată: -"Norocul vă-nsoţească! Chezaş mi-am pus cuvântul că pe Tŗśańku îl urc în ceruri viu şi întreg - şi eu vorba nu îmi calc! Vă învoiţi, măriţi *devata*, să fie casa lui Tŗśańku în zodiile ivite acum pe firmament şi să dureze toate cât cerul va mai ţine!"

30 - 34. Zeii au întărit spunând - "Într-un ceas bun, să fie cum doreşti! Tot ce-ai plămădit acum să fie, o, *muni*, aşezat pe cer în veci - dar nu în crugul Lunii, ci de o parte; printre acele stele să strălucească Tŗśańku mereu, ca un nemuritor, dar să rămână cum stă astăzi, adică răsturnat! Stelele îl vor urma, el ţelul astfel şi-l atinge!" Se mulţumeşte Viśvamitra cu asta şi le spune: - "Aşa să fie!"

34. O, Rama! când jertfa s-a încheiat, plecat-au fiecare, zei şi oameni sfinţi, de unde au venit".

61

1. "O, Rama, măreţ precum un tigru! Viśvamitra privi spre toţi acei sihaştri, sălăşluiţi în codru, ce i-au urmat chemarea şi zise:

2 - 3. -"Preabunilor, această zare e încă tulburată de cele întâmplate. S-ar cuveni de-aceea să ne găsim un alt loc să vieţuim. Ţinutul se întinde spre apus; aproape de lacul numit Puşkara e o pădure sfântă - loc potrivit pentru canonul nostru. Să mergem acolo, să ne rugăm în tihnă!"

4. Ajuns la Puşkara, măritul învăţat s-a aşezat acolo, trăind în aspru post, cu rădăcini şi poame pădureţe.

5. Atunci domnea Ambarīşa, stăpân în Ayodhya, care a pregătit o jertfă.

6. Când începuse totul, nevăzut de nimeni, Indra îi fură jertfa pregătită şi o face să dispară fără urmă. Rajahului îi spune brahmanul ce îndruma slujirea:

7 - 8. -'Rege, lipsa ta de grijă a-ngăduit să fugă animalul sortit jertfirii şi nu e-ngăduit de datini să aducem altul, ci numai om putem să punem în locul lui ca să schimbăm piaza cea rea care pândeşte ţara şi domnia.'

9 - 12. Rama, bunul meu copil! Urmând porunca brahmanului, înţeleptul rege a încercat să cumpere un om la preţ de mii de vite; a străbătut ţinuturi, sate şi oraşe, a căutat prin codrii şi prin sihăstrii, dar n-a găsit pe nimeni. Într-un târziu ajunse la muntele Bhŗgutunda, unde sălăşluia Ŗchīka cu soţia, Satyavatī, şi ai lor copii. Se închină Ambarīşa smerit în faţa măritului ermit, de toate îl întreabă după cuviinţă, apoi grăi astfel:

13 - 16. -'Zeiesc învăţător, de te-nvoieşti să-mi dai pe fiul tău să fie jertfa sorocită pe preţul a o sută de mii de sfinte vaci eu îmi voi atinge ţelul. Niciunde nu am găsit, oricât am căutat, animalul care-a pierit fără de urmă, de aceea eu gândesc că ar fi bine să-mi dai feciorul pe plata cuvenită - aşa s-ar cuveni să faci!'

17 - 19. La aste vorbe Ŗchīka a răspuns: - 'Preabunule, nicicum nu pot să-ţi vând feciorul cel mai mare!'. Îndurerată mamă, Satyavatī a continuat: -'Slăvitul meu

bărbat a arătat că fiul cel mai mare nu este de vânzare; la rândul meu adaug că nici cel mai mic, Śunaka, nu poate avea această soartă - o, Ambarīşa! El e lumina mea, căci se ştie, taţii pe fiii cei mai mari îi apără şi îi iubesc, mamele pe cei mai mici, iar eu în faţa prâslei stau drept scut!"

20. Śunaśśepha, mijlociul, auzind ce au vorbit părinţii săi, zise de bună voie:

21. - 'Stăpâne, tata a spus că nu vrea să-l vândă pe fratele mai mare, nici mama pe cel mai mic nu îl va da; din câte socotesc, mezinul e cel ce se va vinde, deci mă ia!'

22 - 23. O sută de mii de vite, mult aur, argint şi nestemate plăteşte Ambarīşa pentru Śunaśśepha, îl urcă-n carul său şi pleacă pe dată fericit."

62

1. "O, Rama! Ambarīşa împreună cu Śunaśśepha ajung la sfântul lac Puşkara, iar regele adastă acolo la nămiezi.

2 - 3. E plin de temeri Śunaśśepha şi pe ţărm porneşte să-şi afle alinare. Îl vede-acolo pe unchiul Viśvamitra cum meditează printre sfinţi.

4 - 7. Îndată Śunaśśepha, cu faţa suptă de atâta oboseală şi însetat peste măsură, cade în genunchi, capul în poala înţeleptului îl pune zicând: - 'Nici mama şi nici tata nu sunt prin apropiere să-mi vină-n ajutor, nici alte rude ori cimotii. Se cuvine cuvioase să mă aperi, tu care pe toţi îi ocroteşti şi îngrijeşti atâta de buna stare a altora. Fie ca Ambarīşa să-şi împlinească jertfa, totuşi eu să rămân în viaţă, ca, după ani de trai în penitenţă, la bătrâneţe-adâncă să ajung în ceruri printre nemuritori. Ca un orfan eu astăzi stau în faţa ta, preadrept stăpân, mă scapă de năpastă ca un părinte pe fiul său!'

8. Auzind acestea Viśvamitra îl alină pe cât poate, apoi spre fiii săi grăieşte:

9 - 12. - 'E timpul să se vadă de ce părinţii aduc copii pe această lume şi se-ngrijesc de binele lor în viaţa viitoare! Acest fecior de înţelept a căutat adăpost la mine; voi puteţi să îl salvaţi, dând o viaţă pentru el. Aţi fost făcători numai de bine în toate zilele pe care le-aţi trăit, aţi păzit şi legea şi dreptatea. Dacă regele vă va lua ca

animal de jertfă îl veţi împăca pe Agni. Śunaśśepha ar avea apărător, craiul ofranda ar duce pân' la capăt, zeii s-ar împaca, eu mi-aş împlini cuvântul.'

13. Rama, Madhuşyanda şi fraţii săi spre tatăl lor au răspuns cu îndrăzneală, vorbind obraznic în marea lor trufie:

14. - 'Gândul nostru este altul, tată! Nu se cuvine să scapi copilul cuiva cu preţul unuia de-al tău; e ca şi cum ai da cina pe o halcă dintr-un câine - dar cândva ai făcut chiar asta, de aceea nu mă miră!'

15 - 17. Ascultă Viśvamitra spusa lor; ochii i se umplu de sângele mâniei şi începe să blesteme: - 'Nu doar că mi-aţi ieşit din voie, dar îmi şi răspundeţi cu neruşinare, că părul se ridică în cap la groaznica sfidare! Voi de-acuma printre *muşṯika* să trăiţi o mie de ani, hrănindu-vă cu carne de câine şi umblând învârtejiţi prin lume, cum am menit şi pentru fiii lui Vasiştha.'

18. Spre Śunaśśepha cel pierit de frică se întoarce Viśvamitra *muni* şi îl învaţă cum să îşi scape viaţa cu sfinte imnuri:

19 - 20. - "Când sfinte funii te vor lega pe-altarul lui Vişnu, împodobit cu şirag de flori şi înroşit cu pastă de santal, cheamă într-ajutor pe Agni, slăvindu-l cu două cântări divine pe care le vei învăţa azi de la mine; astfel dacă le vei rosti în timpul ofrandei lui Ambarīşa vei avea viaţă îndelungată, cum ai dorit."

21. Învaţă cu luare-aminte Śunaśśepha cele două cânturi, apoi în grabă se întoarce la Ambarīşa şi îi spune:

22. -'O, rege, zăbava nu e bună! Să mergem la altar, să îţi închei ofranda jertfindu-mă mine!'

23 - 28. Aude plin de bucurie craiul cuvintele rostite şi pe dată, cu pas iute acolo se îndreaptă. Îmbracă jertfitorii copilul în roşiile vestminte şi-l leagă la altar. Śunaśśepha din inimă se roagă lui Indra şi lui Vişnu, fratele mai tânăr. Sunt îmbunaţi cei doi şi mulţumiţi peste măsură cu ruga lui din *Veda*. Indra cel cu o mie de ochi i-a hărăzit lui Śunaśśepha o viaţă-ndelungată drept răsplată pentru lauda rostită. Ambarīşa a primit însutit răsplata cuvenită pentru ofrandă. Viśvamitra lângă sfântul lac Puşkara a vieţuit sihastru încă un mileniu.

63

1. "O mie de ani s-au scurs astfel. Viśvamitra se îmbăiază în scalda sărbătorii, iar zeii cu Brahma-n frunte sosesc să-i facă daruri.

2 - 3. -"Prin strădanii ai ajuns un *rişi*, norocul te-nsoţească!" Astfel spune stăpânul peste zei şi pleacă spre tării; Viśvamitra canonul şi-l aspreşte.

4 - 5. După o lungă vreme, cea mai frumoasă dintre frumoasele *apsare,* Menaka, poposeşte să se scade în lacul sfânt Puşkara. Viśvamitra priveşte zâna strălucitoare ca fulgerul în nori. Kandarpa vraja îşi aruncă asupra lui, încât bietul nimfei astfel îi vorbeşte:

6 - 8. -'Binevenită eşti *apsara* în sălaşul meu! aş dori cu mine să rămâi, căci m-a vrăjit Iubirea!" S-a aşezat acolo divina frumuseţe şi zece ani şezut-a lângă el, umplându-i viaţa de multă bucurie.

9 - 11.Se trezeşte într-un târziu ermitul, plin de ruşine şi de amare gânduri. I se-nfiripă-n minte: "Aceasta *devata* au făcut-o ca să pierd rodul strădaniei trecute. Am irosit astfel zece ani în dulce vieţuire, este prihană mare."

12 - 13. O, Rama! Cum suspina atunci urmaşul lui Kuśi, tulburat la culme şi ros de remuşcare. Menaka stă-n faţa lui tremurătoare, cu mâinile împreunate-n rugă. El găseşte vorbe bune să-i spună, apoi o lasă să se ducă, pornind la rându-i spre munţii de la miazănoapte.

14 -16. Îşi jură înţeleptul că viaţa lui întreagă va trece în neprihănire ca să-şi înfrângă pornirile. Pe malul apei Kauśika canonul şi-l aspreşte încă; zeii văd îngroziţi cum încă o mie de ani petrece în munţii de la miazănoapte şi se sfătuiesc. *Devata* şi cereştii *rişii* se învoiesc şi cer lui Brahma ca fiul lui Kuśi să fie socotit drept *maharişi*.

17 - 19. Părintele a toate se-nduplecă la asta; Brahma lui Viśvamitra îi vesteşte în vorbe blânde: "Copilul meu, îmi place stăruinţa ta în aspră vieţuire şi de aceea te socotesc de-acum un *maharişi*."

20 - 21. Nici supărat, nici vesel, Viśvamitra se închină cu mâinile împreunate Stăpânului cel mare, spunând: - "De mi-ai fi spus, slăvite, că sunt un *brahmarişi*, aş fi-nţeles că am atins deplina stăpânire de sine."

22 - 23. Brahma răspunde: - "Voinice, departe eşti de asta! Nu eşti stăpân pe simţuri, mult încă te mai străduieşte!" Zeii veniţi cu Brahma s-au întors în lumea lor, dar Viśvamitra mai mult se canoneşte, plutind prin aer şi înghiţind doar aer, cu mâinile înălţate drept deasupra capului.

24 - 25. Verile stătea netulburat între cele cinci focuri, patru vetre-aprinse şi Soarele deasupra. În vrema iernii îngăduia netulburat să-l scalde ploaia sau zloata să-l cuprindă, răbdând astfel o altă mie de ani. Se tulbură cereştii zei de marea lui ardoare.

26. Indra şi ceata de marut o cheamă pe Rambha, uşuratica *apsară*, şi grăieşte întru folosul său şi împotriva fiului lui Kuśi."

64

1. -"O, Rambha, trebuie să iei asupra ta o grea înfăptuire întru zeiesc folos: vrăjeşte-l pe Viśvamitra, astfel încât de dorul tău să ardă!"

2. O, Rama! Cu palmele împreunate, cereasca muieruşcă răspunse neîncrezătoare lui Indra, zeul cu o mie de ochi:

3 - 7.- "Stăpâne, îndură-te de mine! Viśvamitra *muni* e un sălbatic care va vărsa asupră-mi ucigătoarea-i furie!" O-mie-de-ochi linişteşte astfel tremurătoarea zână : - "Rambha, fii pe pace! chiar eu, sub chip de cuc cântător ce inimile fură, voi fi în apropiere cu Kandarpa, zeul Dorinţei, ascunşi printre copacii înfloriţi la vremea primăverii. Cât eşti de pricepută la ispitiri, va fi uşor să îl abaţi pe fiul lui Kuśi din calea schivniciei"

8. Se schimbă Rambha într-o mândră fetişcană, toată numai zâmbet şi chicotind întruna, apoi se pregăteşte spre Viśvamitra să îşi arunce nada.

9 - 11. Frumosul tril al cucului îl farmecă pe *muni*, apoi Viśvamitra o vede pe *apsară*. În minte-i încolţeşte bănuiala şi cap la cap le pune toate; urmaşul lui Kuśi urzeala lui Indra o înţelege şi mânia nu-şi poate înfrâna - pe Rambha o blesteamă.

12 - 15. -" Rambha, nefericită zână, ai vrut să mă robeşti ispitei, tocmai când voiam să-mi sting furia cu patimile toate. De aceea în stană de piatră să te schimbi, zece mii de ani să treacă până un brahman puternic te va trezi la viaţă, pe tine cea

blestemată de mine la mânie!" Rambha a împietrit pe dată, iar Kandarpa şi Devendra s-au mistuit departe.

16 - 20. O, Rama! Se chinuia în sine măritul Viśvamitra că nu şi-a stăpânit mânia, risipind pe veci răsplata acestei mari silinţe. Îşi spuse: "Nu voi mai simţi furia şi nu voi mai vorbi! Până voi ajunge *brahmarişi*, frângând a simţurilor îndărătnicie, nu voi răsufla, nici hrana n-o voi mai atinge, de-ar fi să treacă veacuri! În vremea asprului canon trupul mi se va usca, dar braţele îşi vor păstra vigoarea." Şi şi-a ţinut cuvântul mii şi mii de ani.

65

1 - 4. "O,Rama! După un timp slăvitul *muni* s-a depărtat de Munţii cei Înzăpeziţi şi s-a sălăşluit spre răsărit, canonul păstrându-l însă neschimbat. Mut, cum prea puţini pe lumea asta pot răbda să fie cu dinadinsul, înlemnit în nemişcare şi neatins de furii a mai răbdat o altă mie de ani.

5 - 8. După ce s-a scurs răstimpul, s-a hotărât preasfântul să îşi gătească în sfârşit. Când să guste hrana, o, mlădiţă din Raghu! sub chip de brahman Indra se iveşte şi cere de mâncare. Viśvamitra îi dă orezul pe care îl avea în faţă, zeul mănâncă totul. Nimic nu zice învăţatul, nu se tulbură şi nu respiră - cum îi era canonul - deşi era înfometat. Mai rabdă încă un mileniu fără suflare şi hrană. Din cap încep să iasă nori de fum, iar tot ce-i viu în cele trei tărâmuri începe să se teamă că universul însuşi e cuprins de foc.

9 - 10. În faţa lui Viśvamitra pălea chiar strălucirea divină a zeilor şi fiinţelor cereşti. Înspăimântaţi, *devata, gandharvaşii*, *rakşasa,* regii şerpi, cereştii înţelepţi se roagă lui Brahma, părintele cel mare:

11 -18. - "Am încercat cu toţii să tulburăm răbdarea acelui mare sfânt pe nume Viśvamitra. Am folosit noi totul - ispitire, amăgire şi mânie - dar n-am aflat într-însul nimic din păcatul vechi. Acum puterea sa este atât de mare încât va pârjoli întreita lume de nu-mplinim dorinţa pe care de atâta vreme o are-n suflet! zările sunt tulburate, totul se întunecă, e răsculată marea, munţii varsă foc, pământul se frânge în cutremur, învârtejit e vântul, iar oamenii se îndoiesc de zei! Uimite văd tărâmurile toate că Soarele păleşte în faţa strălucirii acelui mare înţelept!

Viśvamitra se dovedeşte a fi întruchiparea lui Agni şi e gata să aducă, înainte de vremea sorocită, Focul din urmă asupra celor trei tărâmuri! De aceea să-i dăm ce vrea, chiar de-ar fi domnia peste zei!" Se-nşiră deci nemuritorii cu Brahma-n fruntea lor şi-n faţa lui Viśvamitra se arată:

19 - 21. -"Binevenit să fii, o, *brahmarişi,* în rândul nostru! Ne-a plăcut a ta strădanie, urmaş al lui Kuśi, vei fi de-acum brahman! Eu, Brahma, şi *marut* îţi hărăzim o viaţă lungă şi te binecuvântăm! Eşti dezlegat de jurăminte şi poţi pleca!" Ascultă plin de bucurie Viśvamitra ce spun locuitorii cerului, li se închină mulţumind, dar grăieşte:

22 - 24. - "Dacă mi se cuvine mie starea de brahman şi viaţa în vecie, mă ocrotească de acum preasfânta vorbă "OM" şi cuvântul *Vedei*! Voi tălmăci scriptura şi voi putea aduce jertfe! Aş vrea să întărească totul acela care este cel mai priceput la tâlcuitul *Vedei* printre brahmani, acela care întrece un *kşatriya* la meşteşugul arcului! Dacă fiul lui Brahma, Vasiştha mă va chema pe mine " *brahmarişi"* atunci puteţi pleca în pace!"

25 - 26. Îl îmbună zeii pe Vasiştha şi-l aduc de faţă; prietenos îi spune lui Viśvamitra: - "Eşti fără îndoială un *brahmarişi*, iar soarta ta va fi cea potrivită acestei stări - deplina asceză o vei atinge!" Zeii se porniră atunci spre lumea lor, iar Viśvamitra îl slăvi pe Vasiştha cel mai de seamă dintre cunoscătorii *Vedei*.

27 - 29. Împlinindu-şi visul, Viśvamitra a colindat pământul neclintit în pocăinţa sa. Rama, învăţătorul tău a atins singur starea de brahman, el e asceza însăşi, întruchipată printre noi cu toată a ei virtute, cu toată a ei putere!"

30. Preabunul brahman, luminatul Şatānanda a încheiat istorisirea tăcând apoi. Janaka ascultase, împreună cu Rama şi Lakşmana, cu luare-aminte totul. Se-nchină-n faţa urmaşului lui Kuśi cu palmele împreunate.

31 - 36. - "O mare binecuvântare ai adus asupra noastră, când ai venit, preasfinte, cu prinţii din osul lui Kākutstha la jertfa mea. Am auzit cu toţii cuvântul despre aspra închinare şi marile virtuţi pe care le-ai dovedit, puterea ta fiind fără seamăn! Am ascultat nesăţios povestea faptelor măiestre şi nu voiam să se sfârşească, dar Soarele apune şi vremea este a sfintei scalde: În zori de zi te rog să vii la mine, acum îngăduie-mi să plec!"

37 - 38. Îngăduie slăvitul *muni* ca regele să plece, iar domnul din Mithila cu tot alaiul său de brahmani şi rude s-au închinat dându-i ocol.

39. Apoi la rând venit-au *maharişii* să-l salute; în urmă el, Rama şi Lakşmana s-au dus pe unde le-a fost masul.

66

1 - 3. A doua zi în zori, regele îi pofti la sine pe Viśvamitra şi pe prinţii din spiţa lui Raghu. Dreptul Janaka îi salută după cuviinţă şi spuse măritului învăţat: - "Bun venit zeiesc învăţător! Se cade să împlinesc orice mi-ai cere; care îţi este voia?"

4 - 6. Priceput la vorbă, învăţatul îi răspunse regelui: -"Fiii împăratului Daşaratha sunt vestiţi războinici; ei ard de nerăbdare să vadă măreţul arc, comoara ta. Arată-le arcul, apoi cei doi se vor putea întoarce-acasă după ce şi-au împlinit dorinţa care i-a adus aici!"

7 - 12. Janaka grăi atunci: - "Vă voi spune înainte de toate de unde vine arma. Trăia demult un crai vestit pe nume Devarāta, al şaselea urmaş al lui Nimi. Arcul i-a fost dat întru păstrare de măritul Śiva. Pe când s-a tulburat ofranda adusă de Dakşa, Rudra se mâniase pe zeii ceilalţi şi zisese ameninţător -'Voi *devata* v-aţi învălmăşit cu lăcomie să vă luaţi partea, dar mie nu mi-aţi lăsat nimic! Deci vă voi fărâma capete şi mădulare cu arcul meu!' Se pierdură cu firea zeii şi se-nchină Zeului Mărit şi-l cheamă cu numele de "Bhava". S-a îmbunat Rudra şi le-a dăruit zeilor arcul nepreţuit, iar ei l-au lăsat în pază strămoşului Devarāta.

13 - 14. Aram odată glia sfântă pe care se aduc prinoase şi o curăţam. Brăzdarul ridică deodată un prunc şi mi-l aduse la lumină - astfel am primit-o eu pe Sītā. Deşi nu e născută din femeie, ci din brazdă, eu am crescut-o drept fiica sufletului meu. Cine va dori s-o aibă de soţie va trebui s-aducă dar de nuntă o mare vitejie.

15 - 19. Slăvit sihastru, mulţi prinţi au vrut s-o aibă de soţie pe fiica mea cea zămislită-n glie. Eu nu le-am zis - "O dau!" dimpotrivă: - "Nevoie este să-şi pună la-ncercare puterea şi s-o dovedească!" şi i-am poftit să vină la Mithila. Au vrut să vadă arcul - l-am adus în faţa celor care doreau vârtutea să-şi arate, niciunul n-a putut să îl ridice, nici vlagă n- a avut să îl apuce şi să-l îndoaie! Neputincioşi până-ntr-atât văzându-i, eu i-am trimis acasă, o, mărite *muni*!

20 - 24. Acei crai, furioşi şi plini de ei, cetatea ne-au împresurat şi, socotind c-au suferit o mare înjosire, ne-au chinuit vreme de un an Mithila. Suferea poporul fără hrană, pe mine mă chinuia amarul şi mi-am luat canon, pe zei înduplecându-i să-mi dea o oaste cu care, cai, elefanţi şi pedestraşi. În faţa cereştii armii vrăjmaşii s-au risipit în goană!

25 - 26. Preasfinte, pot vedea arcul chiar Rama şi Lakşmana; dacă va putea întinde struna, fiul lui Daşaratha pe fiica mea de suflet o va primi drept soaţă."

67

1. - "Aduceţi arcul aşadar şi-l puneţi în faţa lui Rama" - s-a învoit măritul Viśvamitra cu spusa regelui.

2. Janaka a dat poruncă sfetnicilor săi: - "Aduceţi zeiescul arc, împodobit cu flori şi roşu de santal!"

3 - 5. S-au dus curtenii în cetate şi s-au întors apoi cu arcul împins în faţa lor. Voinici cinci mii la număr abia târau căruţa cu opt roţi pe care se afla sipetul arcului. Aducându-i racla de fier cu arcul, sfetnicii au spus *rajah*-ului:

6.- "Stăpâne al Mithilei, iată arcul slăvit de craii lumii; ai dorit să-l vezi şi l-am adus!"

7 - 11. Îşi împreună palmele Janaka spre Viśvamitra şi spre fraţii cei doi: - "Brahmane, din vremuri vechi şi până astăzi nici regii din neamul meu, nici alţi împăraţi puternici nu au putut ţinti cu arcul acesta! Nici fiinţele divine, nici marii şerpi nu au putut, cu toată a lor mulţime, să-l mânuiască vreodată! Atunci e oare cu putinţă un muritor vreodată să-l înstrune, să-ntindă coarda cu săgeata, să îl ridice şi cumpănit să-l ţină? Preabunule, minunatul arc se află-n faţa voastră, arată-l feciorilor de împărat!"

12 - 14. Ascultând îndemnul lui Janaka, dreptul Viśvamitra spune: - "Rama, copilul meu, te uită la arc!" Rama deschide sipetul, priveşte arma, apoi spune: - "*Brahmarişi*, voi încerca să ridic arcul minunat, ba chiar să-l şi întind!"

15 - 20. Se învoiesc brahmanul şi regele spunând: - "Aşa să fie!" Rama apucă pe la mijloc arcul şi îl ridică, îl înstrună, apoi trage coarda cu mare uşurinţă în faţa a mii de privitori. Viteazul cel plin de dreptate trage coarda înstrunată până arcul se rupe

vuind[5]. S-a cutremurat pământul de tunetul puternic ce nu se-aude decât când se despică munţii sau trăsnetul loveşte. Doar urmaşii lui Raghu, Viśvamitra şi Janaka nu s-au pierdut cu firea, ceilalţi fără simţiri zăceau întinşi. Aşteaptă întâi Janaka mulţimea minţile să-şi afle, apoi rosti vorbe măiestrite către *muni*:

21 - 27. - "Preacuvioase, am văzut acum puterea fiului lui Daşaratha şi ceea ce nu credeam s-a împlinit! Măritându-se cu Rama, Sītā va aduce slavă neamului Jataka! Fiu al lui Kuśi, s-a împlinit astfel şi juruinţa că prinţesa va fi răsplata pentru vitejie. Mi-e dragă Sītā decât viaţa mult mai mult şi soţie potrivită este pentru Rama. Brahmane, cu voia ta, spre Ayodhya eu voi trimite curteni de frunte în care iuţi ca vântul, să ducă vestea nunţii. Totul vor povesti de-a fir a păr - cum a ajuns Sītā răsplată domnească pentru Rama, cum sub aripa lui Viśvamitra au dus-o prinţii - la urmă Daşaratha poate să vină în Mithila cu solii aceia împreună!" Viśvamitra spune: - "Atunci aşa să fie!"

28. Jataka îşi strânge sfatul, apoi trimite soli spre Ayodhya să îl aducă pe Daşaratha în Mithila.

68

1. Aşa cum au primit poruncă de la Janaka, au mers trimişii trei zile, trei nopţi au mas pe drum şi-n cetatea Ayodhya au ajuns a patra zi pe caii vlăguiţi de goană.

2 - 4. La poarta palatului le-au spus străjerilor: - "Vestiţi-l pe împăratul Daşaratha că a sosit solie de la Janaka!" Au făcut întocmai paznicii, apoi, poftiţi să intre, ei l-au văzut pe împărat, bătrân dar strălucind ca zeii. Netemători, însă cu mâinile împreunate-a rugăciune, se pleacă solii după cuviinţă şi grăiesc cuvinte bune:

5 - 16. -"Mărite împărat! Stăpânul nostru, Janaka, domnul din Mithila şi rege în Videha, îţi trimite vorba lui de bun prieten şi vrea să ştie cum o duci tu, cel care veşnic Focului aduci paos, brahmanii sfetnici şi poporul oblăduit de tine! După aceea încă, având îngăduinţa sfântului Kauśika, Janaka domnul din Mithila te roagă să-i asculţi şi împlineşti dorinţa: - ' O, împărate! Se ştie că am jurat să-mi dau fiica drept răsplată unui viteaz. Mulţi crai şi prinţi mâna i-au cerut, dar s-au dovedit

[5] Trebuie spus că este vorba de un arc format din două piese unite printr-un element central, pe care se sprijinea săgeata; comentatorii indieni ţin să sublinieze că toate arcurile care 'se rup' în epopee se desfac de fapt în părţile constitutive, astfel că în alte episoade ele pot reapărea funcţionale.

nevolnici. Furioşi peste măsură au pornit război, fugind apoi cum şi unde au putut. Împărate, Rama, viteazul fiu al tău, ajuns aici cu Viśvamitra, a dobândit-o pe Sītā ca răsplată! În faţa mulţimii, el a frânt zeiescul arc chiar la mijloc. Răsplata cuvenită, aşa cum am jurat, e mâna Sītei, dar se cuvine să te învoieşti cu asta! Vino, *maharaja*, cu sfetnicii şi cu brahmanii curţii. E bine să fii împreună cu cei doi prinţi! O, tu, cel care semeni printre regi cu Indra, ascultă-mi rugămintea şi soseşte! Janaka, rege în Videha, cu voia lui Viśvamitra şi sfatul lui Şatānanda, îţi trimite vorbă bună". Aceasta au zis solii, apoi tăcură, temându-se cuvântul să-l lungească. Ascultă cu multă bucurie împărarul cuvintele soliei; grăieşte-apoi spre Vasiştha, Vāmadeva şi sfetnicii de seamă care îi stau mereu în preajmă:

17 -19. - "Rama, bucuria reginei Kausalya, şi Lakşmana, fraţii ocrotiţi de Viśvamitra, au poposit aşadar în ţara lui Janaka. Măritul crai din Videha vrea fata să-şi mărite cu Rama, viteazul a cărui putere a cunoscut-o. Dacă vă plac şi vouă Janaka, domnul cel cu suflet mare, şi întâmplarea aceasta norocoasă, să mergem la Mithila şi să plecăm de-ndată!"

20 - 21. - "Aşa să facem!" au spus cărturarii şi curtenii. Rajahul hotărăşte -"În zori noi vom porni la drum." Cinstirea cuvenită au dat apoi trimişilor crăieşti, oameni cu multe haruri din ţara lui Janaka. Mulţumiţi şi veseli ei noaptea au petrecut atunci în Ayodhya.

69

1. În faţa brahmanilor şi rudelor de sânge, Daşaratha grăi către Sumantra a doua zi în zori:

2 - 5. - "Vistiernicii să scoată din averea-mpărătească mulţimi de nestemate şi comori nenumărate, pe care înaintea noastră să le pornească, să le avem uşor aproape când sunt de trebuinţă! Din cele patru feluri de oştiri, luaţi câte o ceată şi faceţi o armată! Lectici şi mândre care să vină azi cu noi! Ne vor deschide calea brahmanii Vasiştha, Vāmadeva, Jābāli, Kāśyapa, Mārkaņdeya, înţeleptul îndelungat în zile, şi Kātyāyana. La carul meu să înhămaţi de-ndată telegarii - gata să fie la poruncă. Nu zăboviţi, căci mă zoresc de-acuma solii!"

6 - 8. Semănând la port cu Indra, printre brahmani porneşte Daşaratha; în urmă le vine-alai oştirea din cele patru cete, după cum a fost porunca. Au mers ei astfel

patru zile până au trecut hotarul în Videha. Janaka îi primeşte la margine de ţară cu fala cuvenită, bucuros să-l vadă pe Daşaratha, rajahul ce purta cu vrednicie pe umeri atâţia ani :

9 - 12. -"Urmaş al lui Raghu, bun venit! O, Daşaratha, norocul mi te-a adus azi în cetate! Bucuros fiii îţi vei vedea din nou, prinţii care au câştigat răsplata cuvenită voiniciei! Vrednicul Vasiştha văd că te-nsoţeşte, el care printre brahmini e Indra printre zei! Mi se înalţă neamul prin mila cerului, dând lui Rama, din stirpea cea mai bună a domnilor din lume, pe fiica mea! Mâine vom da ofrandă zeilor, apoi mirii îi vei uni tu însuţi, în zi cu bune pieze cum socotesc brahmanii.

13. Răspunde socrul mare, mult priceput la vorbă, craiului Janaka astfel:

14. -"Se spune 'darul dar aduce după sine', deci vom face după cum doreşti o, dreptule Janaka!"

15 - 19. E bucuros Janaka de vorbele lui Daşaratha, atât de potrivite. Plăcut trecut-au noaptea fiecare - înţelepţii în mulţimea de învăţaţi, împăratul aflând toate câte săvârşit-au prinţii. În casa sfântă, Janaka şi cele două fiice nunta pregătesc.

70

1. A doua zi în zori se-nchină *maharişii* cum este datul lor, apoi Janaka cel cu vorba bine potrivită grăieşte lui Şātānanda, preotul regesc:

2 - 4. - "Aş vrea să-l văd pe fratele meu Kuśādhvaja, se cuvine să împartă cu noi această bucurie şi ar fi un bun apărător al nunţii. El domneşte în sfânta cetate Sāńkāsya, pe malul râului Ikşumati; seamănă oraşul cu Puşpaka, înaripatul car al lui Kubera, şi are hotarul îngrădit cu suliţi multe drept zid de apărare."

5 - 8. Porunca se dădu de-ndată. Porniră olăcarii în goana cailor pe Kuśādhvaja să-l aducă, aşa cum zboară zeii după Vişnu când Indra voieşte să îl vadă. În Sāńkāsya trimişii îi spun lui Kuśādhvaja tot ce s-a-ntâmplat şi ce doreşte Janaka. Pe dată el porneşte spre Mithila, cum îl rugase fratele mai mare prin vrednica solie.

9 -10. Ajuns la curte se-nchină regelui Janaka şi lui Śātānanda, brahmanul, apoi stă în jilţ domnesc, lângă viteazu-i frate. Ei doi trimit apoi pe Sudāmana sfetnicul lor cel mai bun:

11-14. - "O, Sudāmana, te du la Daşaratha, pofteşte-l aici cu fiii şi brahmanii lui!" Spre cortul unde a mas împăratul porneşte cel mai de seamă dintre sfetnici. În faţa lui Daşaratha îşi pleacă după cuviinţă capul şi spune: - "Viteaz stăpân din Ayodhya, Janaka domnul din Mithila doreşte să te vadă, împreună cu brahmanii şi preotul regal!" Daşaratha cu sfetnicii la curte se înfăţişează, unde printre cărturari şi rude îl aştepta Janaka.

15 - 19. - "Mărite rege, cucernicul Vasiştha e învăţătorul celor din neamul Ikşvaku, un zeu cum bine-ai spus chiar tu.. El va vorbi acuma pentru noi! Fiecare rit îl ştie şi va desluşi întreaga noastră spiţă, dacă se-nvoiesc Viśvamitra şi învăţaţii voştri" Astfel grăit-a Daşaratha, tăcând apoi, la semnul lui Viśvamitra.

20 - 27. - "Din ceea ce nu are formă înţeleasă s-a născut Brahma fără început şi nici sfârşit, din Brahma s-a născut Marīchi, din acesta Kāśyapa. Din Kāśyapa, Soarele, din Soare Manu, primul Prājapati s-au fost născut. Ikşvaku e fiul lui Manu şi regele dintâi în Ayodhya. Ikşvaku l-a avut drept fiu pe vestitul Kukşi, acesta pe Vikukşi norocosul, Vikukşi pe Bāņa, Bāņa pe Anaraņya, viteazul, din acesta s-a născut Pruthu, din Pruthu a odrăslit Tŗśańku. Feciorul său a fost slăvitul Dundumara, zis Yuvanaśva, bun mânător de care, al cărui fiu a fost Māndhātā. Din el s-a născut Susandhi, din Susandhi - Dhruvasandhi şi Prasenajit, fraţii cei doi. Bharata a fost slăvitul fiu al lui Dhruvasandhi, din Bharata s-a născut Asita, voinicul cel viteaz.

28 - 33. Asita i-a avut duşmani pe neînfricaţii regi care domneau peste Hayhaia, Tālajanga şi Śāśibindu - purtând război cu ei Asita şi-a pierdut coroana. S-a tras spre Munţii Himalayei cu soţiile împreună. Ele amândouă aşteptau copii când regele s-a stins în munţi; una pe cealaltă o-nveninează, să-şi piardă pruncul. Kalindi cea cu ochi de lotus s-a dus atunci la Chyavana, sfântul coborâtor din Bŗgu, căci sihastrul îndrăgise locul şi sălăşluia în Munţii cei Înzăpeziţi. Regina i se-nchină adânc, iar brahmanul de fiul pe care Kalindi îl va naşte vorbeşte, liniştind-o:

34. - "Norocul e cu tine, frumoasă crăiasă cu ochi de lotus! Deşi înveninat de-otravă, un prinţ puternic se va naşte, nu mai jeli şi nu te teme!"

35 - 41. Se pleacă văduva în faţa lui Chyavana, apoi pleacă. Pentru că nenăscut a înghiţit otrava şi s-a născut cu ea în trup, feciorul ei a fost numit "Sagara". Fiul lui Sagara a fost Asamańja, el l-a născut pe Anśuman, acesta pe Dilīpa. Dilīpa la

rândul său l-a odrăslit pe Bhagīratha, acesta pe Kakutstha, Kakutstha pe Raghu. Fiul lui Raghu a fost puternicul Pravṛddha Kalmaşāpāda, ajuns dintr-un blestem un mâncător de oameni. Din Pravṛddha s-a născut Śamkhańa, din acesta Sudarśana, din el s-a zămislit Agnivarńa. Agnivarńa l-a avut pe Śīghraga, acesta pe Maru, Maru pe Praśuśruka, Praśuśruka pe Ambarīşa.

42 - 44. Nahuşa a fost fiul lui Ambarīşa. Nahuşa a avut la rândul său drept fiu pe Yayati, acesta pe Nābhāga. Lui i s-a născut Ajā, fiul lui Ajā este Daşaratha. Daşaratha este tatăl fraţilor Rama şi Lakşmana.

45. Janaka, rege puternic printre regii lumii, te învoieşte rogu-te şi dă-le pe cele două fiice ale tale, la fel de mândre şi de bune, celor doi fraţi din spiţa lui Ikşvaku, lui Rama şi Lakşmana. Ei sunt prinţi cu sânge nobil, sunt viteji şi drepţi şi au ales copilele acestea drept mirese!"

71

1. Astfel a grăit Vasiştha, sfântul înţelept. Se-nclină Janaka înaintea lui cu palmele împreunate şi braţele-ndoite, zicând: - "Se cuvine neamul să mi-l aflaţi şi voi!

2. E-ndătinat, o, *muni*, printre născuţii din os domnesc care îşi mărită fiice să îşi vădească spiţa deplin şi fără ascunzişuri, deci daţi-mi ascultare!

3 - 14. Domnea demult un împărat pe nume Nimi, printre ai vremii sale crai puternici era el cel mai bun! Un fiu pe nume Mithi avut-a Nimi, Mithi a născut pe Janaka - cel dintâi ce poartă acest nume. Janaka l-a avut pe Udāvasu, el pe Nandhivardana, regele cu suflet mare; acesta pe Suketu l-a născut. Suketu a odrăslit pe dreptul Devarāta, din acel *rajarişi* s-a născut Bṛhadratha, din acesta viteazul cel voinic Mahāvīra. Fiul acestuia a fost îndrăzneţul netemător Sudhṛti. Drept la cuget şi larg la mână i-a fost urmaşul Dhṛşthaketu, fiul său fiind vestitul Haryaśva. Fiul lui Haryaśva a fost Maru, al lui Maru Pratindhaka, al lui Pratindhaka a fost dreptul Kīrthtiratha. Ne amintim încă şi azi de fiul lui Kīrthtiratha - Devamīda. Urmaşul său a fost Vibudha, care a născut pe Mahīdhraka, acesta pe regele puternic Kīrtirāta. Fiul acestui *rajarişi* a fost la rândul său Mahāroma, al lui Mahāroma fecior a fost Svarņaroma, un *rajarişi* drept la cuget din care s-a născut Hrasvaromā. Hrasvaromā, virtuos şi nobil rege, avut-a doi copii. Eu sunt fiul cel mai mare, iar celălat e viteazul meu frate, Kuśādhvaja.

M-a uns pe mine tata drept urmaş la tron, eu fiind cel mai mare, apoi mi l-a lăsat în grijă pe Kuśādhvaja şi s-a sihăstrit în codru.

15 - 19. Ajunse tata la bătrâneţi adânci, apoi spre cer porni. Povara domniei eu am purtat-o cu dreptate de atunci şi frăţeşte l-am iubit pe Kuśādhvaja, cel zeilor asemeni. Într-o zi craiul Sudhanva, stăpânul îndrăzneţ din Sāńkāsya, a-mpresurat Mithila. - "Să-mi dai - spunea- arcul măiestru al lui Śiva şi pe fecioara Sita, cea cu ochi de lotus!" O, Vasiśtha, cum nu i-am dat nici arcul nici mireasa, el a pornit războiul! M-am înfruntat cu el eu însumi şi sabia mi-a simţit acel Sudhanva! Apoi regatul Sāńkāsya l-am dat viteazului meu frate.

20 - 24. Vasiştha, mărit sihastru, acesta e Kuśādhvaja, fratele mai mic ce-mi stă de mărturie că astăzi le mărit cu mare bucurie pe Sita cu Rama şi pe Ūrmila cu Lakşmana, noroc să ne aducă aceasta tuturor! Sunt ele amândouă răsplată cuvenită vitejilor - cu inima voioasă, cum o arată gândul, glasul şi-ntregul trup al meu le dau eu mirese celor doi! Să închinăm, o, Daşaratha, cuvenita ofrandă către moşi, daruri făcând la rândul tău cum se cuvine, apoi să conduci nuntirea. Steaua Makha pe ceruri astăzi urcă, iar poimâine e ceasul potrivit să se unească cei doi fii cu cele două fiice, daruri aducând îmbelşugate pentru al lor noroc!"

72

1. Înţelepţii Viśvamitra şi Vasiştha rostiră împreună către viteazul rege din Videha, când acesta îşi opri cuvântul:

2 - 8. -"Pe lume nu sunt alte spiţe să-ntreacă ori s-ajungă în faimă şi vechime neamul lui Ikśvaku şi cel din Videha! Sita şi Urmila, logodite cu Rama şi Lakşmana, sunt potrivite cu mirii lor în frumuseţe şi-n avere, iar unirea lor e legiuită după *dharma*, dar fiind aşa, ascultă preabunule Janaka vorba noastră! Noi l-am aflat pe craiul Kuśādhvaja om drept şi-ntreg la fire, de aceea îi peţim mândreţea de fecioare pentru ceilalţi doi feciori împărăteşti - Bharata, plin de veselia tinereţii şi Şatrugna cel isteţ! Tuspatru fiii lui Daşaratha sunt în floarea vârstei şi frumoşi - semănând celor patru păzitori ai lumii ori zeilor din ceruri! Un lanţ de aur va uni astfel spiţa fără pată a lui Ikśvaku cu neamul vostru fără de prihană!"

9. Auzind spusele lui Viśvamitra, încuviinţate de Vasiştha, Janaka li se-nchină cu palmele unite:

10 - 13. - "Voi doi, măriţilor brahmani, norocul mi-l sporiţi cu acest sfat! Într-un ceas bun să fie toate, aşa cum le doriţi! Māndavi şi Şrutakīrti, copilele lui Kuśādhvaja, se însoţească de acum cu Bharata şi Śatrugna, să-i urmeze şi voia să le-asculte totdeauna, iar nunta împătrită să fie luminată de soarele aceleiaşi amiezi! Au bune auspicii, cum se ştie, acele două zile când pe cer se urcă surorile Phalgunī, stăpân al vremii fiind Bhaga, zeul rodniciei!"

14. Se ridică apoi din jilţul său Janaka şi vine spre Viśvamitra şi Vasiştha cu mâinile împreunate:

15 - 16 . -" O cuvioasă faptă aţi săvârşit voi astăzi spre al meu bine, vă voi fi de-aceea învăţăcel smerit cât voi trăi! Un tron avea-veţi fiecare pe lângă ale noastre trei. Din astă zi Daşaratha stăpân e în cetatea mea Mithila cum e în Ayodhya, iar eu acolo cum sunt aici! Peste toate voi doi veţi cârmui cum vi se cuvine!"

17. Astfel grăi Janaka, domnul din Videha. Răspunse voios, la rândul său, şi Daşaratha, împăratul urmaş al lui Raghu:

18 - 19. -"Fraţi domnitori peste Mithila, cât de multe aţi făcut voi doi pe placul zeilor şi celor din înalturi, dacă v-au dăruit atâtea haruri! Bucuraţi-vă de ele şi norocul să vă însoţească! Spre locul unde-am mas ne ducem şi vom purcede la pregătirea nunţii."

20 - 25. Daşaratha regilor le spuse bun rămas, plecând cu cei doi sfinţi brahmani. Pregătirile de nuntă el le-a făcut cum datinile îi cereau. A doua zi de dimineaţă a dat brahmanilor o danie împărătească - pentru fiecare fiu câte o sută de mii de vaci. Urmaşul lui Raghu, iubindu-şi peste măsură fiii, a împărţit brahmanilor atunci patru sute de mii de vaci lăptoase, cu corne poleite-n aur, fiecare având cu sine viţelul, şiştare de bronz şi mari comori. Începea astfel nunta - printre cei patru prinţi ai săi, Daşaratha semăna cu Brahma printre zeii care păzesc zările lumii.

1 - 2. În ziua-n care se înfăptuia împărătească miluire, viteazul Yudhājit s-a arătat acolo. El, fiul regelui Kekaya şi unchiul după mamă al prinţului Bharata, lui Daşaratha astfel i-a grăit:

3 - 6. - "Stăpânul din Kekaya, tatăl meu, cu drag ar vrea să ştie ce mai faceţi, iar pe la noi sunt bune toate! Regele voia la sine să îl cheme pe nepotul său, Bharata, de aceea m-a trimis spre Ayodhya, unde am auzit că aţi purces spre împătrită nuntă la Mithila, astfel am ajuns şi eu aici, să-l aflu pe Bharata."

7 - 8. Pe oaspetele vrednic Daşaratha cu cinste îl primeşte şi răspunde aşa cum se cuvine la-nchinare. Apoi cu fiii săi alături el noaptea şi-o petrece. În zori se scoală, după datină zeilor se-nchină şi porneşte către locul sfânt, având-u-i pe *rişi* deschizători de cale.

9 - 10. În ceasul bun numit *vijaya* ["al biruinţei"], având-u-i pe Vasiśtha şi ceilalţi înţelepţi în faţă, Rama şi cu fraţii săi împodobiţi ca miri lângă Daşaratha au ajuns. Vasiştha îi spuse lui Janaka:

11 - 13. -"Rege, Daşaratha şi cu fiii săi au împlinit datina ce îi privea, acum e rândul tău să le aduci miresele. Nunta este nuntă doar când de faţă sunt şi cel ce dă şi cel care primeşte - nu îţi uita menirea!" Îi răspunde Janaka lui Vasiştha:

14 - 16. "E un străjer să vă oprească? De ce vă temeţi să păşiţi în casa voastră? Împărăţia mea e şi a voastră! Copilele aşteaptă lângă vatră, preabunule Vasiştha, şi sunt mai strălucitoare decât focul. Eu vă aştept lângă altar, de ce mai zăboviţi?"

17 - 18. Auzind acestea, Daşaratha păşi în foişorul nunţii cu fiii şi ceata lui de eremiţi. Zise rajahul din Videha:

19. - "Dreptule Vasiśtha, tu ştiutor de rituri, cu *rişii* împreună începe această nuntă a lui Rama, aducătoare doar de bucurii pe cele trei tărâmuri!"

20 - 23. - Fie!- răspunse Vasiştha şi împreună cu Viśvamitra şi dreptul Şatānanda ridică un altar în foişor la mijloc. Îl împodobesc cu flori înmiresmate, căuşe de aur, îmbobocite ramuri puse în glastre ajurate, vase cu parfumuri, capace - scoică, linguri pentru turnat libaţii, oale cu apă, altele în care se află orez prăjit în coajă şi orez sfinţit fiert cu şofran.

24 - 26. Rosteşte *mantre* vrednicul de cinste Vasiştha când întinde pe altar preasfânta iarbă *darbha*, apoi în mijloc aşează focul, turnând în el prinos. Janaka pe Sita o aduce-mpodobită în regeşti odoare şi-n faţa lui Rama o aşează, acolo unde este Agni. Zise regele spre feciorul Kausalyei:

27 - 29. - "Aceasta este Sita, fiica mea. Aproape îţi va sta, orice va fi să fie şi pe drumul drept te va urma, iubitoare şi nedespărţită cum umbra ta pe tine de-a pururi te-nsoţeşte! Primeşte-o deci cu drag, legând mână de mână în ceasul acesta plin de noroc!" Apoi craiul toarnă apă în palmele lui Rama, iar brahmanii cântâ imnuri. Din cer petale se revarsă şi glasuri din înalt se-aud când chimvalele răsună: - "Frumos şi Bine!" Se-nduioşează de-atâta bucurie Janaka şi rosteşte-apoi:

30 - 34. -"Lakşmana este rândul tău! Primeşte-o pe Urmila pe care eu ţi-am hărăzit-o, nu-i timp pentru zăbavă! Bharata, mândria neamului Raghava, cuprinde palma lui Māndavi într-a ta! Viteazule Şatrugna ia mâna lui Śrutakīrti! Voi, prinţi din neamul lui Kākutstha, sunteţi buni la suflet, curtenitori şi gândul îl aveţi numai la bine, purcedeţi deci mai departe pe drumul vieţii cu ele alături!"

35 - 40. Mirii, cu voia lui Vasiştha, iau mâinile mireselor şi roată dau de trei ori pe lângă altar şi foc, în ocolul lor cel larg cuprinzând soborul de înţelepţi şi pe Janaka.. Când mâna de voinic atinse fragedul braţ de fecioară, din tării porniră iar potop de flori - cu glasuri minunate *gandharvaşii* cântau, iar *apsarele* îi urmau cu dansul. Astfel şi-au luat cei patru fraţi legiuitele soţii, apoi spre adăpostul său pornit-a fiecare, urmaţi de Daşaratha şi mulţimea de curteni.

74

1. Trecut-a noaptea nunţii. Când zorii cu negura se-ngână, măritul Viśvamitra *muni* pe urmaşii lui Raghu îi binecuvântează, îşi ia bun rămas de la-mpăraţi şi pleacă spre Himavat, muntele din miază-noapte.

2 - 7. La rândul său şi Daşaratha vrea să plece şi se-nchină domnului Mithilei. În pas iute-apoi se-ndreaptă toţi spre Ayodhya, iar craiul din Videha pe cale multă vreme-i însoţeşte. Cu daruri îşi copleşise fiicele Janaka. Primit-a fiecare câte-o sută de mii de vite, covoare şi mătăsuri fără număr, aur, mărgean, mărgăritare, cete de viteji cu cai şi elefanţi de luptă, mulţimi de slujitori frumoşi ca zeii. La urmă se

despart şi rajahul se-ntoarnă în cetatea lui, Mithila, iar Daşaratha şi fiii săi merg înainte.

8 - 9. Mergea alaiul aşadar spre Ayodhya, cu brahmanii-n frunte şi prinţii după ei. Se iscă deodată freamăt şi stoluri de zburătoare de la pământ se 'nalţă croncănind, iar lor le dau ocol în goană jivinele pădurii, ţinându-i înspre dreapta. Uimit rămâne Daşaratha, deşi viteaz e ca un tigru. În taină pe Vasişţha îl întreabă:

10 - 13.-"Cârâitul acesta îmi strânge inima şi mă-nfioară, în timp ce totuşi ciutele pădurii ne ţin de-a dreapta, când par că ne salută! Ce să aleg dintr-asta?" Răspunde măritul *rişi*: - "Sunt două pieze în prevestirea asta; una ne arată prin croncănitul acelor zburătoare o primejdie ce va să vină în curând, dar vietăţile pădurii ne spun că totuşi o putem îndepărta şi ocoli."

14 - 21. Pe când grăiau acestea între ei, deodată se ridică un vânt mare - cutremură pământul şi rupe învârtejindu-se copaci uriaşi din codru. Soarele e întunecat de colburi şi cenuşă, în noaptea zilei nu mai ştiau pe unde sunt apusul, răsăritul, miază-zi şi miază-noapte, iar oastea stă pierită. Vrăjiţi par toţi oştenii, iar viaţă nu au decât brahmanii şi împăratul cu fiii săi. În faţa ochilor li se arată, în vremea ceea de pieire, fiul lui Jamadagni, Bhārgava Rama, ucigătorul de regi. Un om de rând nu poate îndura să-i vadă chipul - măreţ cum este doar Kailasa, coroană-i stă pe frunte împletita chică. Strălucind ca Focul Sfârşitului de Lume, pe umăr poartă teribila secure care porecla Paraśurama i-a adus, în stânga ţine arcul şi-o săgeată ce par aevea plămădite din jar şi pară, în totul leit cu Śiva care-a distrus Tripura. Văzându-l înflăcărat ca focul din altar, brahmanii care lui Agni i se-nchină şi spun descântece când toarnă vetrei paos s-au adunat şi murmurau:

22. - "De mult, când şi-a văzut părintele ucis de Kārtavīryārjuna, el a pornit bezmetic prin lume să ucidă pe toţi regii din casta *kşatriya*, chiar pruncii nenăscuţi! Apoi şi-a potolit durerea, s-a tras spre sihăstrie. Vrea oare din nou să căsăpească prinţii din clanul de războinici?"

23 - 24. *Rişi*-i de groaznicul uriaş smeriţi se-apropie, turnându-i apă de bun venit şi îl salută -"O, Bhārghava Rama!" Fiul lui Jamadagni închinarea le-o primeşte, apoi spre Rama al lui Daşaratha se-ntoarce şi începe a vorbi.

1 - 4. - "Viteze Rama, fiu al lui Daşaratha, a ajuns la mine vestea că ai frânt arcul lui Śiva şi câte multe toate se spune c-ai făcut! Nu-mi vine-a crede totuşi că a putut să rupă unul ca tine arcul acela. Un altul am adus aici - puternic şi îngrozitor, de mine moştenit de la înţeleptul Jamadagni. Arată-ţi vrednicia - până la ureche întinde-i coarda cu săgeata, ţinteşte! Eu îţi voi îngădui apoi... să luptţi cu mine!"

5. Cu obrajii fără sânge, se pleacă Daşaratha în faţa lui Bhārgava, i se-nchină cu palmele împreunate şi braţele-ndoite, spunând:

6 - 9. - "Au nu eşti tu brahmanul sihăstrit de-atâta vreme, cu traiul cuvios în post şi rugăciune, care a dat uitării turbarea din trecut? La tine fiii mei ar trebui să afle adăpost! Te-ai născut din osul lui Bhŗghu - neamul tău, bun ştiutor al *Vedei*, nicicând cuvântul nu şi l-a călcat, iar tu lui Indra i-ai jurat că nu atingi vreo armă! Meleagu-acesta pământesc tu l-ai lăsat lui Kāşyapa şi te-ai ascuns departe în păduri, sălaş având pe muntele Mahendra! Acum tu vii din nou să ne ucizi - nu va trăi azi niciunul dintre noi dacă pe Rama îl omori!"

10. Dar vorba lui în seamă nu o ia viteazul - doar cu Rama el vorbeşte:

11 - 22. - "Viśvakarma a meşteşugit odată două arcuri - arme cereşti, tari şi puternice, făcute în acelaşi timp, n-aveau asemănare - iar faima lor s-a răspândit în lume. I-au dăruit cândva *devata* lui Śiva unul, cu care-a sfărâmat Tripura, cel pe care tu l-ai frânt. Acesta este celălalt, pe care măriţii zei l-au dat lui Vişnu. E la fel de mare şi puternic cu cel pe care Rudra l-a primit. Dar au vrut zeii să afle care din ei doi e mai puternic şi l-au întrebat pe Brahma. Acesta îi îmboldeşte să se certe, iar zeul cu gât vânăt şi Vişnu ajung la luptă, fiecare socotind că a lui va fi izbânda. Îngrozitoare bătălie - la gândul ei ţi se zbârleşte părul. Śiva îşi încorda arcul când "*humkāra!*" -strigă Vişnu şi din mijloc arma se desface, de spaimă zeul cu trei ochi îngheaţă nemişcat. Zeii, cereştii *rişi* şi *charaņa* au stăruit ca să-i împace. Cum arcul lui Śiva s-a destins, ei pe Vişnu l-au socotit învingător. De mânie, slăvitul Rudra l-a dat lui Devarata din Videha. La rândul său, Vişnu a dat arcul său lui Richīka, din neamul lui Bhŗgu, să-l ţină în păstrare. Richīka lui Jamadagni, tatăl meu, drept moştenire l-a lăsat.

23 - 25. Când tatăl meu cel sfânt s-a dus în pustnicie, armele lăsând de sine laoparte, a fost ucis în chip sălbatic de Arjuna din neamul Kārtavīrya. O, Rama! Aflând de cruda, mişeleasca faptă, cu aprigă mânie am urmărit orice *kşatriya* - şi nu o dată doar! ci cum năşteau şi renăşteau îi ucideam, până Pământul l-am cuprins în stăpânire. La urmă am adus o mare jertfă, împărăţia am încredinţat-o lui Kāşyapa cel bun şi drept. M-a prins al sihăstririi har, având de-atunci sălaş pe muntele Mahendra.

26 - 28. Am auzit că ai fi rupt arcul cel mare al lui Śiva, astfel că am venit aici cât am putut de iute. Aşa cum eşti viteaz născut în castă de războinic, cum se cuvine îţi urmează datoria, cinstindu-ţi numele şi ia în mână arcul lui Vişnu moştenit din neam în neam de mine! Urmaş al lui Kakutstha, întinde arcul care cetăţile supune, în coardă pune o săgeată - dacă poţi acestea să le faci, apoi te vei lupta cu mine!"

76

1. Răspunse Rama al lui Daşaratha către cel al lui Jamadagni cu vorbe curtenitoare, din cuviinţa cerută de respectul faţă de-mpăratul care-i asculta:

2 - 3. -" Am ascultat cu luare-aminte câte-ai făcut să îţi plăteşti datoria fiiască, împăcând duhul părintelui şi laudă îţi dau, fireşte. Apoi greşit-ai nemăsurat socotind că sunt nevrednic între *kşatriya* şi lipsit de vlagă - îmi vei afla pe dată puterea şi vârtutea!"

4 - 5. Mânia nu îşi mai ascunde prinţul - smulge iute arcul şi săgeata din mâna lui Paraśurama, o pune pe coardă, îndoaie arcul cât se poate şi vrăjmaşului îi spune:

6 - 8. - "Eşti brahman şi cu Viśvamitra rudă, ţi se cuvine din partea mea cinstire - nu pot viaţa să ţi-o curm, dar săgeata pornită din arcul lui Vişnu menită e să spulbere cetăţi şi duşmanii să-i piardă, nu poate fără ţintă rătăci! Alege-acum din două una - sau iuţeala fără seamăn ţi-o voi lua cu ea sau lumile celeste pe care le-ai câştigat cu trudă le voi şterge de pe boltă!"

9 - 12. S-au adunat pe dată zeii, cu Brahma-n frunte, pe Rama să îl vadă cum încordează arcul mare. Stau valma *gandharvaşii, siddha, apsarele, chāraņa, kinnara, yakśa, rakśasa, naga* să vadă acea minune. Cuprinsă de-aşteptare, rămâne-ntreaga lume nemişcată - Paraśurama îşi uită îndrăzneala, uimit priveşte

fiul lui Jamadagni. Lui Rama cel cu ochi de lotus într-un târziu îi spune cu glasul îmblânzit:

13 - 16. - "Demult, atunci când i-am dăruit Pământul lui Kāşyapa, el mi-a cerut - "Să n-ai în ţara mea sălaş", iar eu i-am jurat aceasta. Noaptea nu poate să mă prindă în lumea pământească - aşadar nu poţi să-mi iei puterea care mă va duce ca gândul pe muntele Mahendra. Fără zăbavă săgetează, o, Rama, lumile acelea pe care le-a câştigat a mea cucernicie.

17 - 20. Vădeşte arcul încordat că tu eşti însuşi Vişnu, cel care l-a ucis pe Madhu! Nemuritor neîntrecut în fapte, s-au strâns *devata* să te privească! Stăpân al lumilor tustrele m-ai învins, dar eu nu simt amarul umilinţei când tu îmi eşti biruitorul! cuvântul ţi-l ţii neabătut, o, Rama, deci slobozeşte săgeata fermecată spre mine, apoi către Mahendra voi porni!"

21 - 24. Astfel grăi Paraśurama, iar viteazul a tras spre 'naltele tării. Văzându-şi sfintele ţinuturi lovite de săgeată, fiul lui Jamadagni pe Rama îl slăveşte dându-i ocol şi pleacă spre Mahendra, muntele vestit. S-a limpezit pe dată şi pretudindeni zarea de negura vrăjită, iar zei şi *rişi* dau laudă lui Rama, arcaşul fără seamăn.

77

1-2. După ce Paraśurama a plecat, Rama i-a dat cu inima voioasă zeului Varuna arcul şi săgeata. Prinţul se închină spre Vasiştha şi brahmani, apoi îşi linişteşte tatăl încă tulburat peste măsură:

3 - 4. - "S-a dus departe Rama fiul lui Jamadagni. Măria ta, vitejii din cele patru cete cu nerăbdare-aşteaptă porunca ta, aşa cum stolul de prigorii aşteaptă stropul ploii! E timpul să pornim spre Ayodhya."

5 - 10. La vorbele acestea, Daşaratha îşi vine-n fire, dar îi pare că s-au născut cu toţi a doua oară; pe Rama în braţe îl cuprinde şi îi sărută fruntea. Se mişcă sprinten oştirea şi curând ajung în Ayodhya. Cetatea împărătească îi aştepta cu flamuri, cu sunete de surle, cu flori pe străzile stropite cu apă din belşug. Aşteaptă mulţimile să-şi vadă împăratul, pe când din strune răsună norocoase armonii. Alături stau brahmanii veniţi din depărtare cu târgoveţii, să-ntâmpinâne pe bunul Daşaratha şi

fiii lui cei mândri. Ei intră în palatul măreţ ca Himalaya cu fala cuvenită şi plini de bucurie.

11 - 15. Kausalya, Sumitra, Kaikeyi cea cu mijlocul subţire, împreună cu ale curţii doamne, nurorile aşteaptă. Crăiesele pe Sita şi sora ei Urmila, pe Mandavi şi Śrutakirti le-ntâmpină în casa lor. Învăscute în mătăsuri, în mâini ducând miresme de tămâiat, miresele la temple şi la străbunii mani se-nchină. Au împărţit atunci ele avuţii, belşug de grâne, vite brahmanilor, apoi căminul şi bărbatul îşi află fiecare, având un trai tihnit.

16 - 17. Chiar însuraţi, cei patru prinţi erau ascultători cuvântului împărătesc, viteji ca totdeauna slujeau cu ceata lor. Trecu un timp şi Daşaratha îi spuse lui Bharata:

18 -19 . - "Copilul meu, viteazul Yudhajit a sosit la noi cu gândul să te ducă în Kekaya cu sine. Mi-a cerut aceasta încă din Mithila, de faţă cu *rişii* ce au fost acolo, de-aceea a-ntârziat plecarea până acum. S-ar cuveni să-i împlineşti dorinţa."

20 - 21. Bharata, născutul reginei Kaikeyi, îşi ia atunci bun rămas de la părinţi, de la Rama şi Lakşmana, apoi împreună cu Şatrugna a pornit la drum, Yudhajit ducându-i cu bine bunicului în ţara sa.

22 - 27. Pe lăngă tatăl ce semăna cu zeii la chip rămas-au doar Rama şi Lakşmana. Neîncetat se îngrijea Rama de binele supuşilor, ascultând porunca primită de la Daşaratha. Bun fiu era el pentru regine şi mame le socotea pe toate trei. Îşi respecta învăţătorii. Firea şi purtarea lui Rama pe Daşaratha îl mulţumeau; drag era prinţul brahmanilor şi mulţilor supuşi, îl numeau ocrotitor ca Brahma, astfel că avea el mare şi bun renume.

28 - 29. În vremea asta Rama o primise în suflet pe Sita, soţia legiuită luată cu voia lui Daşaratha. Creştea iubirea lui, văzând cât de frumoasă este şi plină de virtuţi. Gândul ei şi-l citeau cu gândul şi ce aveau în inimi ştiau fără de vorbe.

30 - 32. De două ori mai mare a fost iubirea Sitei pentru Rama. Ea era pe-această lume întruparea lui Śri, zeiţa care aduce bunăstarea în cămine. Prinţesa născută în Mithila i-a rămas dragă soţului pentru vecie. Rama alături de frumoasa Sita strălucea de fericire precum Vişnu lângă Lakşmi.

Acesta este cel de al şaptezeci şi şaptelea cânt - şi ultimul - din Cartea Tinereţii lui Rama, prima parte a Ramayanei, cel mai vechi poem epic indian, compus de înţeleptul Valmiki.

